

PÖYTÄKIRJA

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN
PUOLUEEN XVI PUOLUEKOKOUKSESTA
TAMPEREELLA 25—28. 5. 1933.

Liitteenä
kokoukselle esitetyt kertomukset
ja alustukset.

1934

Sos.-dem. Puoluetoimikunta, Helsinki.

i

Helsinki 1934
Työväen kirjapaino

SISÄLTÖ:

	Sivu
Alkulause.....	7
Avaustoimet.....	9
Edustajain valtakirjat ja edustajaluettelo.....	16
Eduskuntavaalit.....	71
Esperantokieli.....	71
Juhla Urheilukentällä.....	36
Julkilausuma järjestyshäiriöiden johdosta.....	45
Järjestömuotokysymys.....	44, 46, 96
Kansallisuuskysymys.....	57
Kiinteistö- ja omaisuussiirtovaltuuksia.....	73, 115
Kokouksen laillisuus.....	13
Kokouksen lopettaminen.....	116
Kokouksen ohjelma ja järjestyssäännöt.....	28
Kokouksen virkailijat.....	24
Komiteapalkkioiden veroittaminen.....	71
Kunnallis- y. m. luottamustoimet.....	70
Kutsuvieraat ja heidän tervehdyksensä.....	25
Liputuskysymys.....	71
Maatalouskysymyksiä.....	63, 93
Nokelaisen terveydentila.....	45, 60, 113
Onniteluja ja tervehdyksiä.....	12, 25, 32, 44, 72
Palkkataso ja sen kohottaminen.....	61, 94
Palkkiot, puoluekok. edust., tilintarkastajien ja puolueuuv. jäs. 74,	95
Piiritoimikuntien kertomusten käsittely.....	42
Poliittinen tilanne ja eduskuntavaalit.....	55, 84
Puolueen lisävero.....	79
Puoluekokous] uhla.....	101
Puoluekurin tehostaminen.....	69
Puolueneuvoston vaali.....	75
Puoluetoimikunnan vaali.....	76
Raha-asiat, puolueen.....	41
Raittiuskysymys.....	67, 102

	Sivu
Seuraava puoluekokous.....	78
Sivistyskysymyksiä.....	113
Suhde porvarilehtiin.....	71
Sähkösanoma pääministerille.....	28
Talousohjelma, puolueen, vv. 1933—35.....	55, 114
Talouspoliittinen ohjelma.....	52, 107
Toimintakertomus, Kustannus Oy. Kansanvallan.....	42
» puoluetoimikunnan.....	32, 39, 80
» sos.-dem. eduskuntaryhmän.....	42, 100
» sos.-dem. pienviljel. neuvottelukunnan.....	41
Tili- ja vastuuvapaus, puoluetoimik. ja puoluepuoleiston.....	60
Tilintarkastajain valinta.....	78
Työttömyyden vastustaminen.....	61
Työväenliikkeen yhtenäistäminen.....	66
Työväenyhdistysten talouden turvaaminen.....	115
Vaaliperuste puoluekokousvaaleissa.....	72
Valiokunnat ja niiden valinta.....	30, 38
Valistustyö.....	49
Vastalause, Y. Räisäsen.....	63
Verotuskysymyksiä.....	64, 92

Liitteet:

I. Sos.-dem. Puolueen talouspoliittinen ohjelma.

Komitean mietinnön ponnet puoluekokouksen hyväksymin muutoksin.....	119
--	-----

II. Puoluetoimikunnan ja piiritoimikuntien kertomukset vv. 1929—32.

Yleiskatsaus — poliittiset asiat.....	131
Puolueen valistustoiminta.....	145
Suhde piirijärjestöihin.....	148
Suhde perusjärjestöihin.....	150
Suhde muihin järjestöihin ja laitoksiin.....	153
Eduskuntavaalit v. 1930.....	154
Kunnalliset asiat.....	155
Presidentin valitsijamiesvaalit.....	156
Kieltolakia koskeva kansanäänestys.....	156
Puoluelehdet.....	158
Työväen Arkisto.....	161
Kurinpitoasioita.....	162

	Sivu
Kansainväliset asiat	163
Sekalaisia asioita	166
Puolueneuvosto ja puoluetoimikunta	167
Puoluetoimikunnasta vv. 1930—32 lähetetyt kirjeet	169
<i>Puolueen raha-asiat vv. 1930—32.</i>	169
<i>Sosialidemokraattisen Pienviljelijäin Neuvottelukunnan toiminta</i>	176
<i>Kustannus Oy. Kansanvallan toimintakertomus.</i>	181
<i>Piirijärjestöjen kertomukset</i>	196

III. Kokoukselle esitetyt alustukset.

Alustuksia sosialidemokraattisen puolueen puoluekokoukselle v. 1933	285
--	-----

IV. Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän toimintakertomus vuosilta 1930—1932:

Sisäpoliittinen tilanne	3
Työttömyyden ehkäiseminen ja palkkatason kohottaminen.	16
Maataloudelliset kysymykset ja maatalouspulan torjuminen ...	19
Väkijuomalainsäädäntö	22
Sosiaalinen lainsäädäntö	25
Budjettipula ja valtionmenojen supistukset	26
Tullipolitiikka	28
Rikollisuuden vastustaminen	29
Asevelvollisten palvelusaika ja suojeluskunnat	30
Valtion teollisuuslaitokset	30
Ryhmän sisäisiä asioita	31

A

ALKULAUSE.

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen 16:s edustajakokous joutui työskentelemään varsin poikkeuksellisissa oloissa. Jo viikkoja ennen kokouksen alkua oli lapualaislehdissä vihjailtu, ettei kokous menisi »maineitta». Kun Tampereen kaupunki, jossa kokous pidettiin, oli kuluvan vuoden toukokuun 16 p:nä kieltäytynyt liputtamasta kaupungin julkisia rakennuksia, mutta sittemmin suostunut Tampereen sosialidemokraattisen kunnallistoimikunnan esitykseen, että puoluekokouksemme alkamispäivänä, toukokuun 25:nä, saadaan Hämeenkatu koristaa valtakunnan ja puolueemme lipuin, niin antoi se aiheen paikkakunnan lapualaisille omavaltaisuuksiin. Toukokuun 24 päivän iltana kaatoi joukko siihen yllytettyjä nuorukaisia pystytetyt lipputangot väkivalloin, antaen siten merkin siitä, ettei sillä taholla tulla liputusta suvaitsemaan. Yön aikana oli kunnallistoimikunnan toimesta kuitenkin lippusalot pystytetty jälleen paikoilleen ja seuraavana aamuna vedettiin niihin, kaikista uhkailuista huolimatta, valtakunnan ja puolueemme liput. Kuulaan keväisen taivaan alla näytikin punaisten ja sinivalkoisten lippujen reunustama katu kauniilta ja juhlalliselta, kohottaen juhلاميelta. Puoluekokouksen edustajat astelivat juhlatuntuisin mielin työväentalolle, jossa kokous pidettiin. Vaikka ihmisiä liikkui kadulla tavallista runsaammin, ollen se osoituksena siitä, että »sähköä» oli ilmassa, niin tuntui kuitenkin siltä, kuin liput saisivat rauhassa liehua. Tämä oli kuitenkin pettymys. Kokous oli jatkunut tuskin tuntiakaan, kun työväentalolle saapui viesti, että suojeluskuntaupseerit piiripäällikkö Pajarin johdolla raastavat punaisia lippuja. Tuhatlukuinen kansanjoukko seurasi rauhallisesti näytelmää, vaikka mieltä kuohuttikin varsinkin se, että osa valtakunnan puolustusvoimista oli ryhtynyt moiseen lainvastaiseen ja häpeälliseen tekoon. Kun jotkut huomauttivat tästä noille vandaaleille, joutuivat he pahoinpitelyn kohteiksi. Niinpä eräskin proletariinuorukainen pääsi hädintuskin työväentalolle suojaan, kasvot verissä. Muitakin törkeitä pahoinpitelyjä oli sattunut.

Kun väkivallanharjoittajat näin olivat päässeet alkuun, niin saattoi odottaa, että iltapäiväksi järjestettyä kansanjuhlaa ja sinne marssi-

vaa puoluekokouksen juhla-kulkuetta tul-taisiin myös häiritsemään. Niin tapahtuikin. Kulkueen lähtiessä liikkeelle ryhtyivät samat lapualaishurjimukset häpäisemään sitä ja ryöstämään kulkueen kantamia punalippuja. Osittain he onnistuivatkin tässä, joskin eräät liput vallattiin takaisin. Juhlapaikalla jatkui sama näytelmä: sieltä poistettiin puolueliput omavaltaisesti, jotapaitsi muitakin väkivaltaisuuksia harjoitettiin. Niinpä puoluekokousedustajaa Toivo Noke-laista heitettiin kivellä kasvoihin, jotka haavoittuivat niin pahoin, että N. oli kiireellisesti kuljetettava sairaalaan hoidettavaksi, vii-pyen hän siellä koko puoluekokouksen ajan. Ilkivallan tekijään ohjelmaan kuului myöskin juhla-kulkueen pommittaminen pilaantu-neilla munilla y.m. heittoaesineillä.

Luonnollista oli, että nämä laittomuudet ja väkivaltaisuudet herättivät asianmukaista huomiota puoluekokouksessa. Sen nimessä kää-nyttiin sähköiteitse pääministerin puoleen, vaatimalla hallitukselta oikeusturvaa rauhallista kokousta-pitäville järjestöjen edustajille, sekä laittomuuksiin itsensä syypäiksi tehneiden syytteeseen asetta-mista ja rankaisemista. Myöskin julkaistiin kokouksen nimessä julkilausuma puoluekokouksen loukkausten ja väkivaltaisuuksien johdosta.

Vaikka kokous ulkonaisesti joutuikin työskentelemään noin poik-keuksellisissa oloissa, niin oli sen sisäinen henki sitä toverillisempi ja asiain käsittely tavallista harkitumpi. Monet päätökset tehtiin yksi-mielisesti, joka osoittaa, että työväki, silloin kuin sitä ulkoapäin ahdistetaan ja vainotaan, osaa sisäisesti tiivistyä ja unohtaa pikku erimielisyydet. Niinpä esim. puoluetolimikunnan vaali oli aivan yksimielinen, jota ei liene sattunut koskaan ennen. Järjestynyt työ-väki käsittää vaaran hetkellä, että yksimielisyydessä on sen ainoa tuki ja turva.

ENSIMMÄINEN KOKOUPÄIVÄ.

Helatorstaina, toukokuun 25 p:nä 1933 klo 10 a.p. kokoontuivat Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen 16. puoluekokouksen edustajat Tampereen työväentalon konserttisaliin. Puheenjohtajien ja sihteerien korokkeelle oli asetettu Suomen, puolueemme sekä Viron ja Ruotsin liput.

Kellon lyötyä 10 Tampereen Työväen Sekakuoro ja torvisoittokunta esittivät m.m. Työväenmarssin ja Kansainvälisen, joita kokous seisaallaan kuunteli.

Kokouksen avaus.

Puheenjohtajan pöydän taakse astui puoluetoimikunnan puheenjohtaja *Kaarlo Harvala* lausuen m.m. seuraavaa:

Arvoisat puoluejärjestöjen edustajat! Puoluetoverit!

Aikakirjoihin merkitään tänään huomattava historiallinen tapaus. Suomen työväenluokan poliittisen järjestön, sosialidemokraattisen puolueen edustajat kokoontuvat puoluekokoukseensa. Viime tapauksesta onkin kulunut 3 vuotta ja 4 kuukautta. Tämän väliajan pituus osoittaa, että kyseessä ei ole mikään tusinatapaus, varsinkaan, jos tarkastetaan viime vuosien poliittista ja yhteiskunnallista kehitystä ja puolueemme osuutta siihen. Ajan myrskyistä merta luotamalla koetamme hankkia todennäköistä selvyyttä siitä, mitä tietä meidän olisi lähinnä edessä olevina vuosina vaellettava, voidaksemme parhaalla tavalla ajaa työväenluokan asiaa.

Ei ole lohdullinen se näköala, jonka silmämme tapaa, tarkastellessamme maamme valtio- ja yhteiskuntaelämää viime vuosien ajalta. Pääosaa siinä ovat näytelleet ne voimat, joiden vahvimpana ominaisuutena on hävittäminen, ennen rakennetun repiminen, väkivalta ja vallattomuus.

Hävitys ei tosin ole ollut vielä niin suuri, että tarkastelija joutuisi alttiiksi Lotin vaimon kohtalolle, mutta ansio tästä ei ole hävittäjän, vaan heidän vastustajiensa. Tämän valtavaistelun mielenkiintoisimpana ilmiönä on se, että osat siinä ovat olleet päinvastaiset, kuin mihin puolueemme ja työväenluokka yleensä on tottunut. Kulunei-

den vuosikymmenien aikana oli puolueemme yhteiskunnallisen uudistustaistelun johdossa, suorittaen sitä milloin parlamenttaarisin, milloin vallankumouksellisin keinoin. Suomessa, samoin kuin muissa maissa, on työväenluokka lähtenyt niin rajoitetuin valtiollisin oikeuksin ja niin alhaiselta yhteiskunnallisen elämän tasolta, että se ikäänkuin luonnonvoiman tavoin eteni asemasta toiseen, työntäen varsinkin valtiollisella ja yhteiskunnallisella alalla aikaisempia vallanpitäjiä pois tieltään, ja julistuksellaan: »Me tulemme», veti mukaansa joukkoja, joiden vallanpaino useissa kohdissa riitti murskaamaan esteet ja viemään voitosta voittoon. Nämä voittomme eivät kylläkään ole olleet mullistavia. Ne sisältävät pääasiassa yhteiskunnallisen taistelun varusteita, ne avaavat teitä eteenpäin ja sisältävät keinoja, joiden avulla voidaan taistelua vastaisuudessa käydä. Mutta itse kapitalistisen yhteiskunnan perusteisiin, yksityiseen omistusoikeuteen ja tuotannon johtoon ne eivät vielä ole ulottuneet. Mutta vaikka voittomme vasta ovat näin vähäisiä, olemme saaneet huomata, että työväenluokka ja sen taistelua johtava puolueemme on asetettu vastuuseen yksityiskapitalistista talousjärjestelmää kohdanneesta pulasta. Ihmisille, joille näitä asioita ei ole koskaan selitetty, ja joilla ei niistä ole oikeata käsitystä, on voitu uskotella, että paha ja ahdas aika johtuu työväen korkeista palkoista, työväen saavuttamasta poliittisesta ja yhteiskunnallisesta vaikutusvallasta ja että kaikki on hyvin, kun näistä tehdään loppu. Kun tämä uskottelu verhoetaan isänmaallisuudella ja annetaan pappien se siunata sekä julistetaan taistelu työväkeä vastaan ihmisen autuuden ehdoksi, ja kun samalla lupaillaan rankaisemattomuutta tässä taistelussa suoritetuista rikoksistakin, on saatu liikkeelle joukkoja, jotka omaa asemaansa ymmärtämättä ovat käskijäinsä käytettävissä.

Tällaisista taisteluista sisältävät tälle .kokoukselle esitettävät puoluetoimikunnan ja eduskuntaryhmän toimintakertomukset mielenkiintoisia tietoja. Niistä näkyy, että aika-ajoittain on puolueemme aivan yksinään saanut käydä taistelua ensinnäkin työväenluokan poliittisten oikeuksien ja yhteiskunnallisen vaikutusvallan puolesta, jopa aivan yksinään puolustaa demokraattisen valtiojärjestyksen perusteita. Ja kuitenkin on tämä taistelu saatu suorittaa ulkopuolella hallituksen, ilman valtion mahtikeinoja, vain vetoamalla lakiin, ja senkään käyttöön emme ole voineet vaikuttaa, ja josta sosialistisessa kirjallisuudessa kerrotaan, että kokemuksen mukaan »laki on oleva rikkaiden suojelemiseksi köyhiä vastaan». Puolueemme käyttämä menettelytapa ei kuitenkaan ole työväenliikkeessä tuntematon, sillä jo aikaisin Friedrich Engels kirjoitti silmälläpitäen silloisen Keski-Europan oloja, että työväenluokan vetoaminen lakiin on porvaristolle

vaarallisempi kuin kapina, johon se kaikin keinoin koettaa köyhälis-
töä houkutella.

Oikeutettu on kysymys: kuinka olemme viime vuosien taisteluissa onnistuneet? Vastaustamme harkitessamme emme saa salata itseltämme, että melkoisia menetyksiä on kärsitty. Työväestön toimeentulo on huonontunut palkkojen suuresti laskiessa. Kun niin on tapahtunut koko maailmassa, saattaa asettaa kyseenalaiseksi, olisiko meillä ollut mahdollisuutta sitä estää. Tapahtuma on kuitenkin todettava. Myöskin toimintavapautemme on monin paikoin häiriintynyt, järjestöjämme on vainottu, jopa lakkautettukin, ja työväestön hallussa olevia toimitaloja on joutunut vieraisiin käsiin, muita yksityiskohtia luettelematta. Mutta taistelukeinomme ovat jäljellä.

Viitattuaan sitten heinäkuun 1 ja 3 päivinä suoritettaviin eduskuntavaaleihin ja työväenjoukkojen velvollisuuteen osoittaa vastustajillemme, ettei työväen joukkovoimaa voida väkivaltatoimenpitein tehdä olemattomaksi, vaan että so päinvastoin ryhmittyy entistä tiiviimmin sosialidemokratian tunnusmerkkien ympärille, totesi puhuja, että paitsi poliittista vainoa, ovat myöskin työnantajat ryhtyneet kiristämään työväen oloja. Lukuisilta työläisiltä on riistetty työpaikka poliittisten mielipiteittensä vuoksi. Myöskin työläisten palkkataso on pudotettu alle toimeentulominimin, joten maamme työväen asema tällä hetkellä on suorastaan sietämätön. Senvuoksi onkin kunnioitettava niitä puoluetovereita, jotka näissäkin ahtaissa oloissa ovat suorittaneet puolueemme lipunkantajana kärsivällisyyttä vaativaa tehtävää.

Tämän jälkeen kohdisti puhuja sanansa viime puoluekokouksen jälkeen kuolleille puoluetovereille, mainiten heistä erikoisesti heinäveteläisen toverin Onni Haposen, joka oli joutunut raa'an poliittisen murhan uhriksi, edelleen Hilda Seppälän, Aatu Halmeen, Anton Huotarin ja Juhana Peräläisen nimet. Kokous kuunteli muistosoja seisaallaan ja soittokunta soitti surumarssin.

Musiikin vaiettua, jatkoi puhuja:

Puoluetoverit!

Olemme tällä kerralla saapuneet pitämään puoluekokoustamme työväestön hallitsemaan Tampereen kaupunkiin, joka avosylin ja liehuvin lipuin on ottanut meidät vastaan. Näin menetellessään osoittaa Tampereen työväestö, että se jatkuvasti ylläpitää omaa erikoista asemaansa maamme työväenliikkeessä niiden traditioiden mukaan, jotka ovat olleet tunnettuja »Punaisen julistuksen» kunniakailta päiviltä asti. Olkoon tämä sydämellinen vastaanotto omiaan lisäämään viihtyisyyttämme täällä näinä keväisinä päivinä ja antakoon se meille kaikille luottamusta puoleemme tehtävien onnistu-

misesta vastaisuudessa ja työväenluokan taistelujen voitokkaasta jatkamisesta.

Puoluetoimikunnan puolesta lausun kaikkien järjestöjen edustajat, kutsuvieraat ja osanottajat tervetulleeksi tähän puoluekokoukseen ja julistan samalla Suomen Sosialidemokraattisen puolueen XVI:n edustajakokouksen avatuksi.

Puheen jälkeen soitti soittokunta Marseljeesin.

Tamperealaisten puoluetoverien tervehdykset.

Tampereen kaupunginvaltuuston puheenjohtaja tov. *Juho Hahto* esitti omansa ja Tampereen kaupunginjohtajan toveri Nordlundin samoin kuin sos.-dem. valtuustoryhmän terveiset kokoukselle ja pyysi edustajia viemään mukanaan kotiinsa punaisen Tampereen terveiset. Toimittaja *Toivo Rainio* lausui Tampereen sos.-dem. kunnallisjärjestön puolesta edustajat tervetulleiksi, huomauttaen että Tamperetta kutsutaan yleisesti punaiseksi Tampereeksi. Eilen näytti ehkä siltä, että tämä kunnianimitys on annettu aiheettomasti, sillä vähäinen joukkokunta, jolle minä antaisin nimityksen valkoiset huligaanit, toteutti täällä — pienessä mittakaavassa tosin — surullisenkuuluisaa tunnustaan »Me teemme mitä tahdomme». Te ehkä ihmettelitte, mitenkä punainen Tampere saattoi eilistä ilkeyttä katsella niin rauhallisena kuin tapahtui. Mutta minä vakuutan teille, hyvät toverit, että sadat työläiskourat puristuivat eilisiltana nyrkkiin, mutta harkinta sai ylliotteen. Tänään me olemme omasta puolestamme toimineet ja osoittaneet sekä valkoisille huligaaneille että myöskin omillemme, minkälainen totuus sisältyy hämäläisten laulun sanoihin »on järkeä, on kuntoa, kun toimeen tartutaan». Ei ole varmaa, säilyykö se lipputervehdys koskemattomana, jonka me olemme teille järjestäneet, sillä aivan äskettäin sain tietää eilen toimineiden päättäneen riistää liput paikoiltaan, ja tämän pitäisi tapahtua aivan näinä hetkinä. Me emme kuitenkaan ole enää näistä lipuista vastuussa, sillä kohottaessamme valtakunnan lipun jokaiseen lippusalkoon ja sijoittaessamme useihin alimmaiseksi puoluelippumme, olemme täyttäneet tehtävämme. Hämeenkadun liputus on nyt tasavallan järjestysviranomaisten vartioitavana emmekä me voi tietää, mitenkä ne täyttävät tehtävänsä.

Huomautettuaan vielä, että Tampere on tähän mennessä saanut vastaanottaa kaikkiaan 84 koko maata käsittävää edustajakokousta ja että tämä puoluekokous on kolmas Tampereella pidetyistä, lausui puhuja:

Olemme tervehtineet teitä vaikeuksista huolimatta tänä aamuna

kulkiessamme kaupunkimme valtaväylää Hämeenkatua myöten tänne kokoustaloUe sellaisella lipputervehdyksellä, jonka nykyiset määräykset sallivat. Tältä paikalta pyydän minä lisäksi vakuuttaa Tampereen sosialidemokraattisen järjestöväen puolesta, että me olemme erikoisesti tänä vuonna valmiit suurempiinkin voimanponnistuksiin työväenluokan ja tämän puolueen hyväksi.

I Tov. K. Harvala kiitti tamperelaisia tovereita heidän tervehdystään.

Kokouksen laillisuus.

Puoluetoimikunnan puheenjohtaja K. Harvala ilmoitti, että ilmoitus tästä kokouksesta on julkaistu kaikissa sosialidemokraattisissa sanomalehdissä tammikuun 15 päivänä 1932, jota paitsi kokouskutsu julkaistiin samoissa lehdissä ensi kerran marraskuun 9 päivänä 1932 ja toisen kerran joulukuun 17 päivänä samana vuonna, ollen puoluekokoukselle esitettävien kysymysten esityslista seuraava:

Puoluekokouksen esityslista.

- 1) Puoluekokouksen avaus; toimittaa puoluetoimikunnan puheenjohtaja K. Harvala.
- 2) Todetaan kokouksen laillisuus.
- 3) Valtakirjain hyväksyminen.
- 4) Puheenjohtajain, sihteerien ja pöytäkirjantarkastajani valinta.
- 5) Kutsuvieraiden tervehdykset ja saapuneiden kirjallisten tervehdysten esittäminen.
- 6) Työjärjestyksen ja järjestyssäännön hyväksyminen.
- 7) Järjestävän valiokunnan ja muiden valiokuntien asettaminen.
- 8) Puoluetoimikunnan toimintakertomus; esittää K. H. Wiik.
- 9) Puoluetoimikunnan tilikertomukset vv. 1930—32; esittää E. Sallila. — Tilintarkastajain lausunnot.
- 10) Päätetään tilivapauden myöntämisestä puoluetoimikunnalle ja puolueuustostolle.
- 11) Kustannusosakeyhtiö Kansanvallan toimintakertomus.
- 12) Sos.-dem. eduskuntaryhmän toimintakertomus.
- 13) Puolueen järjestö muoto ja sääntöihin tehtävät muutokset; esittää Ernst Lähde.

Tässä yhteydessä käsitellään:

puolueen valistustyö; esittää E. Sallila.

puolueveroja koskevat Lanneveden ty.n, Mallinkaisten ty.n, Harvialan ty.n, Järventauksen ty.n, Ruorasmäen ty.n, Kokkolan sos.-dem. naisyhdistyksen, Jokioisten ty.n, Emil

Huunosen, Pieksämäen Palokin ty:n, Pielisensuun, Mutalan, Utran ja Hukanhaudan työväenyhdistysten sekä Joutsenon Korvenkylän ty.n esitykset (alustusvihkon siv. 317—319); puoluekokousten väliaikaa koskeva *Akateemisen Sosialistiseuran* esitys (siv. 321); puolueuuvoston kokoonpanoa koskeva *Kirvun sos.-dem. kunnallisjärjestön* esitys (siv. 321); piirijärjestöjen lopettamista koskeva *Perniön sos.-dem. kunnallisjärjestön* esitys (siv. 322); piirikokousedustajain vaalia koskeva *Perniön sos.-dem. kunnallisjärjestön* esitys (siv. 322); Lahden ympäristön järjestöjä koskeva *Lahden sos.-dem. ty.n ja kunnallistoimikunnan* esitys (siv. 322); Kajaanin seudun järjestöjä koskeva *Kajaanin, Naapurivaaran ja Puolangan työväenyhdistysten* esitys (siv. 323); kunnallisjärjestöjen kokouksia koskeva *Hämeen etel. sos.-dem., piirijärjestön* esitys (siv. 323). kunnallisjärjestöjen toiminimen kirjoittamista koskeva *Valkealan sos.-dem. kunnallistoimikunnan* esitys (siv. 324); jäsenluettelolta koskeva *Enson ty.n* esitys (siv. 324); sivistystyötä koskevat *Helsingin sos.-dem. kunnallisjärjestön, Käpylän, Pasilan ja Vallilan sos.-dem. työväenyhdistysten, Jyväskylän pitäjän ty.n ja Tampereen urheilijain sos.-dem. yhdistyksen* esitykset (siv. 292—296).

- 14) Puolueen talouspoliittinen ohjelma; esittää */ W. Keto.*

Tässä yhteydessä käsitellään *Helsingin rakennustyöväen sos.-dem. yhdistyksen ja Puijon sos.-dem. ty.n* esitykset (siv. 297—298).

- 15) Puolueen talousohjelma vuosille 1933—35; esittää *E. Sallila.*

Tässä yhteydessä käsitellään *Jääsken sos.-dem. kunnallistoimikunnan, Pasilan sos.-dem. ty.n ja Lappeenrannan ty.n sekä Jyväskylän Puuppolan ty.n* esitykset (siv. 316—317 ja 321).

- 16) Poliittinen tilanne ja eduskuntavaalit; esittää *V. Tanner.*

Tässä yhteydessä esitetään yleistä äänioikeutta koskeva esitys (siv. 305).

- 17) Kansallisuuskysymys; esittää *K. H. Wiik* (siv. 326—328).

- 18) Työttömyyden vastustamista koskeva *I'ohjan sos.-dem. kunnallisjärjestön* esitys (siv. 297).

- 19) Työväen palkkatasoa koskeva *Valtimon Koppelon ty.n* esitys (siv. 298).

- 20) Maatalouskysymyksiä koskevat *Puijon ty.n, Lempäälän sos.-*

- dem. kunnallistoimikunnan ja Ilomantsin ty.n esitykset (siv. 299—302).*
- 21) Verotuskysymyksiä koskevat *Tampereen sos.-dem. kunnallisyhdistyksen, Hämeenkyrön, Hanhijärven ty.n ja Koiviston sos.-dem. ty.n esitykset (siv. 302—305).*
 - 22) Työväenliikkeen yhtenäistämistä koskevat *Helsingin metallityöläisten sos.-dem. yhdistyksen ja Akateemisen Sosialistiseuran esitykset (siv. 305—307).*
 - 23) Raittiusoloja koskevat *Helsingin sos.-dem. naisyhdistyksen, Pohjois-Pirkkalan sos.-dem. kunnallistoimikunnan ja Lappeenrannan ty.n esitykset (siv. 308—313).*
 - 24) Puoluekurin tehostamista koskeva *Pasilan, Vallilan ja Helsingin sos.-dem. työväenyhdistysten sekä H. T. Y:n Toveriseuran esitys (siv. 313—314).*
 - 25) Kunnallisia y.m. luottamustehtäviä koskevat *Pasilan, Vallilan ja Helsingin sos.-dem. työväenyhdistysten sekä H.T.Y:n Toveriseuran, Helsingin metallityöläisten sos.-dem. yhdistyksen ja Pasilan, Vallilan ja Käpylän sos.-dem. työväenyhdistysten esitykset (siv. 314—315).*
 - 26) Komiteapalkkioiden verottamista koskeva *Helsingin metallityöläisten sos.-dem. yhdistyksen esitys (siv. 319—320).*
 - 27) Eduskuntavaaleja koskeva *Tervon sos.-dem. ty.n esitys (siv. 325).*
 - 28) Suhdetta porvarilehtiin koskeva *Uvilan Vanhankylän ty.n esitys (siv. 325—326).*
 - 29) Liputusta koskeva *Uvilan Vanhankylän ty.n esitys (siv. 326).*
 - 30) Esperanto-kieltä koskeva *Lauri Arosen ja Hilda Virtasen esitys (siv. 296).*
 - 31) Määrätään vaaliperuste seuraavia puoluekokous vaaleja varten.
 - 32) Päätetään takaukseen menosta ja eräitten toimintansa lopettaneiden yhdistysten omaisuuden myynnistä ja siirtämisestä toisille yhdistyksille kuin myöskin eräitten puolueen omistamien kiinteistöjen kiinnittämisestä ja myymisestä.
 - 33) Määrätään puolueuuvoston jäsenten ja tilintarkastajain palkkiot.
 - 34) Valitaan puolueuuvoston jäsenet.
 - 35) Valitaan puoluetuimikunnan jäsenet.
 - 36) Valitaan tilintarkastajat.
 - 37) Ehdotetaan puolueuuvostolle seuraavan puoluekokouksen paikka.
 - 38) Kokouksen lopettaminen.

Puheenjohtaja alisti kokouksen päätettäväksi, katsotaanko kokous lailliseksi päättämään niistä asioista, jotka sille sääntöjen mukaisessa

m

järjestyksessä tullaan esittämään. Kokous tunnusti yksimielisesti kokousilmoituksiin ja -kutsuihin nähden menetellyn sääntöjen mukaisesti ja katsoi olevansa näinollen täysin laillinen päättämään esille tulevista asioista.

Kokouksen edustajat.

Edustajain valtakirjojen tarkastuksen olivat toimittaneet puolue-toimikunnan määrääminä sen toimitsijat Emil Sallila ja J. E. Janatuinen ja esittivät he asiasta seuraavan lausunnon:

Sos.-dem. Puoluetoimikunnan valitsemina olemme tarkastaneet Puoluetoimikunnalle lähetetyt puoluekokousedustajain valtakirjat 25 päivänä kuluvaan toukokuuta alkavaa puoluekokousta varten. Tällöin olemme havainneet, että seuraavissa vaaliyh tyryrissä ei ole ollut riittävää määrää veronsa suorittaneita jäseniä:

Turun läänin eteläisessä vaalipiirissä: Turun y.m. vaaliyhtymä (199 jäsentä). Turun läänin pohjoisessa vaalipiirissä: Alastaron y.m. vaaliyhtymä (180 jäsentä), Ahlaisten y.m. vaaliyhtymä (199 jäsentä), Euran y.m. vaaliyhtymä (171 jäsentä) ja Ulvilan kunnallisyjärjestö (164 jäsentä). Hämeen läänin eteläisessä vaalipiirissä: Akaan y.m. vaaliyhtymä (146 jäsentä). Oulun läänin eteläisessä vaalipiirissä: Raahen y.m. vaaliyhtymä (96 jäsentä). Oulun läänin pohjoisessa vaalipiirissä: Kemin y.m. vaaliyhtymä (127 jäsentä).

Jos Oulun läänin yhdistyneitä vaalipiirejä olisi puoluekokousedustajain vaalissa pidetty yhtenä vaaliyhtymänä, niin olisi tullut valituksi 2 edustajaa. Tähän katsoen pidämme kohtuullisena, että myös Kemin y.m. vaaliyhtymästä valittu edustaj täyden edustusoi-keuden. Sen sijaan emme voi suositella Raahen y.m. vaaliyhtymän edustajalle myönnettäväksi täysiä edustusoi-keuksia, koska yhtymän jäsenmäärä on vain 96, minkä vuoksi ehdotamme, että hänelle myön-nettäisiin kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus ja että hänelle suori-tettaisiin päiväraha, mutta ei matkakuluja.

Akaan y.m. vaaliyhtymässä on äänimäärä myös huomattavan alhainen, mutta siihen katsoen, että Viialan Työväenyhdistys tämän vuoden alusta liitettiin alueellisesti Hämeen läänin pohjoiseen vaali-piiriin ja vaaliyhtymiä suunniteltaessa oli ajateltu, että Viialan ty. tulisi kuulumaan Akaan y.m. vaaliyhtymään, pidämme kohtuulli-sena, että myös Akaan y.m. vaaliyhtymän edustajalle myönnettäisiin täydet edustusoi-keudet.

Erikoisesti on huomiomme kiintynyt siihen, että Turun läänin pohjoisessa vaalipiirissä on kokonaista neljä vaaliyhtymää, joiden jäsenmäärä alittaa määrätyn vaaliperusteen. Toisenlaisen järjestelyn avulla tämä nähtävästi olisi voitu välttää.

Lopuksi haluamme huomauttaa, että Turun läänin eteläisessä vaalipiirissä piiritoimikunta on toiminut keskusvaalilautakuntana. Kun tämän virheellisen menettelyn ei kuitenkaan voida katsoa vaikuttaneen vaalin tuloksiin, emme katso olevan syytä tämän vuoksi ehdottaa sanotun vaalipiirin edustajain valtakirjoja hylättäviksi.

Sen jälkeen, kuin osanottajaluettelo oli jo painettu, on tehtyjen tilitysten perusteella tehtävä seuraavat muutokset: Hämeen läänin pohjoisessa vaalipiirissä on Jämsän kunnallisjärjestön äänimäärä oleva 207, Korpilahden y.m. vaaliyhtymän 201 ja Vesilahden y.m. vaaliyhtymän 203. Mikkelin läänin vaalipiirissä on Pertunmaan y.m. vaaliyhtymän äänimäärä oleva 204 sekä Savonlinnan y.m. vaaliyhtymän 206.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme siis, että kaikki painetussa osanottajaluettelossa mainitut edustajain valtakirjat hyväksyttäisiin, lukuunottamatta sitä poikkeusta, minkä olemme ehdottaneet Raahen y.m. vaaliyhtymän suhteen.

Helsingissä, 23 päivänä toukokuuta 1933.

Emil Sallila.

J. E. Janatuinen.

Kokous myönsi myöskin Raahen edustajalle täydet edustaja valtuudet. Toimitetussa nimenhuudossa olivat saapuvilla seuraavat äänioikeutetut edustajat:

<i>Uudenmaan I. vaalipiiri.</i>	<i>Äänimäärä</i>
Turkia, Matti, Helsingin kunnallisjärjestö.....	350
Sundström, Cay, Helsingin kunnallisjärjestö.....	350
Räisänen, Yrjö, Helsingin kunnallisjärjestö.....	350
Sohkanen, Viljo, Helsingin mlk. kunnallisjärjestö.....	223
Haarala, David, Kuusankosken kunnallisjärjestö.....	307
Vuorinen, Jalmari, Lohjan kauppalan kunnallisjärjestö.....	232
Niemelä, Nuutti, Mäntsälän, Myrskylän, Orimattilan ja Artjärven vaaliyhtymä.....	250
Löf, Oiva, Porvoon, Pornaisten ja Porvoon mlk. vaaliyhtymä	219
Lehtinen, Ebert, Oulunkylän, Tuusulan ja Keravan vaaliyhtymä	225
Nieminen, Jalmari, Iitin, Lapinjärven ja Elimäen vaaliyhtymä	204
Suhonen, Kustaa, Loviisan, Askolan, Pernajan, Anjalan ja Ruotsinpyhtään vaaliyhtymä.....	213
Tennberg, Jalmari, Nummen ja Pusulan vaaliyhtymä.....	211
Hjelt, August, Sammatin, Pyhäjärven, Hyvinkään mlk. ja Hyvinkään kauppalan vaaliyhtymä.....	200

Lammi, Vihtori, Vihdin ja Lohjan mlk. vaaliyhtymä	259
Harju, Matti, Pohjan, Siuntion ja Nurmijärven vaaliyhtymä	202
Myllylä, Leo, Hangon, Karjaan, Karjalohjan, Espoon, Grankullan ja Huopalahden vaaliyhtymä	204

Turun l. etel. vaalipiiri.

Suikkanen, Onni, Turun, Kaarinan, Paimion, Angelniemen, Liedon Littoisten ja Maarian vaaliyhtymä	199
Helenius, Yrjö, Uudenkaupungin, Naantalin, Vehmaan, Uudenkirkon, Uudenkaupungin mlk., Laitilan, Askaisten, Raision, Nousiaisten, Pöytyän, Oripään ja Yläneen vaaliyhtymä	229
Jokinen, K., Kemiön, Dragsfjärdin, Särkisalon, Perniön, Kiskon ja Suomensjärven vaaliyhtymä	211
Toivonen, A., Piikkiön, Kuusluodon, Sauvon, Perttelin, Muurlan, Salon, Halikon, Karinaisten, Kosken, Tarvasjoen, Auran ja Liedon vaaliyhtymä	221

Turun l. pohj. vaalipiiri.

Mäkmen, Antti, Vampulan, Alastaron, Metsämaan, Loimaan mlk. ja Mellilän vaaliyhtymä	180
Kröpi, Vilho, Suoniemen, Karkun, Tyrvään, Kiikan, Kiikoisten, Kauvatsan, Keikyän ja Punkalaitumen vaaliyhtymä	263
Aarniokoski, Paavo, Noormarkun, Pomarkun, Ahlaisten, Merikarvian, Siikaisten, Kankaanpään, Parkanon ja Jämijärven vaaliyhtymä	199
Kanko, Kalle, Ikaalisten mlk., Viljakkalan, Hämeenkyrön ja Mouhijärven vaaliyhtymä	215
Kuusela, Valtter, Honkilahden, Hinnerjoen, Euran, Lapin, Eurajoen, Köyliön ja Säkylän vaaliyhtymä	171
Lehtimäki, Frans, Rauman, Kiukaisten, Rauman mlk., Luvian, Nakkilan, Kullaan ja Kokemäen vaaliyhtymä	206
Luoto, Juho, Porin ja Porin mlk. vaaliyhtymä	218
Fallila, Vihtori, Ulvilan kunnallisjärjestö	164

Hämeen l. etel. vaalipiiri.

Jokela, Sulo, Forssan kunnallisjärjestö	204
Siltanen, Hugo, Janakkalan kunnallisjärjestö	317
Vuorio, Kalle, Rengon, Lopen, Hausjärven ja Riihimäen vaaliyhtymä	326
Väre, K. O., Someron, Somerniemen ja Tammelan vaaliyhtymä	220

Mattila, Hugo, Jokioisten, Ypäjän, Humppilan, Urjalan ja Koijärven vaaliyhtymä.....	266
Kajanto, Kalle, Kylmäkosken, Akaan, Kalvolan, Sääksmäen ja Valkeakosken vaaliyhtymä.....	146
Alanko, Matti, Hämeenlinnan, Hattulan, Hämeenlinnan mlk. ja Vanajan vaaliyhtymä.....	236
Lahtinen, Martti, Hauhon ja Tyrvännön vaaliyhtymä.....	203
Ylinen, Onni, Tuuloksen, Kärkölän, Kosken, Lammin, Asikkalan ja Padasjoen vaaliyhtymä.....	213
Numminen, K. T., Lahden, Nastolan ja Hollolan vaaliyhtymä.....	301

Hämeen l. pokj. vaalipiiri.

Kanto, Vihtori, Tampereen kunnallisjärjestö.....	349
Murto, Emil, Tampereen kunnallisjärjestö.....	349
Mäkinen, Sulo E., Jämsän kunnallisjärjestö.....	207
Kujala, Edv., Ruoveden kunnallisjärjestö.....	253
Lunden, Vihtori, Pälkänen, Lempäälän, Kangasalan ja Kuhmoisten vaaliyhtymä.....	210
Laakso, Toivo, Korpilahden, Muuramen, Säynätsalon, Koskenpään ja Eräjärven vaaliyhtymä.....	201
Heino, Väinö, Juupajoen, Kuoreveden, Jämsänkosken ja Längelmäen vaaliyhtymä.....	228
Typistö, Anton, Sahalahden, Kuhmalahden ja Luopioisten vaaliyhtymä.....	214
Lehtola, K. E., Vesilahden, Tottijärven ja Messukylän vaaliyhtymä.....	203
Leinonen, Herman, Vilppulan ja Mäntän vaaliyhtymä.....	200
Keskinen, Kalle, Pohjois-Pirkkalan ja Teiskon vaaliyhtymä.....	206
Säynäväjärvi, Yrjö, Etelä-Pirkkalan, Ylöjärven ja Kurun vaaliyhtymä.....	208
Salonen, K. R., Viialan, Aitolahden ja Oriveden vaaliyhtymä.....	203

Viipurin l. länt. vaalipiiri.

Kelkka, Arvo, Haminan, Pyhtään ja Vehkalahden vaaliyhtymä.....	212
Hörkkö, Niko, Vahvialan, Koiviston mlk., Koiviston kauppalaan, Kuolemajärven, Uudenkirjon, Kanneljärven ja Johanneksen vaaliyhtymä.....	206
Kerman, Emil, Lappeenrannan, Säkijärven, Lappeen ja Nuijamaan vaaliyhtymä.....	217
Kokki, Arttu, Miehikkälän, Virolahden, Lemmin, Valkealan, Kouvolaan ja Suomenniemen vaaliyhtymä.....	204

Helle, Ernst, Kotkan kunnallisjärjestö.....	255
Lappalainen, Urho, Kymin kunnallisjärjestö.....	417
Kupari, Ville, Kymin kunnallisjärjestö.....	417
Sihvola, Matti, Sippolan kunnallisjärjestö.....	301
Huunonen, Emil, Viipurin kunnallisjärjestö.....	289
Laavola, Ville E., Viipurin mlk. kunnallisjärjestö.....	274

Viipurin l. it. vaalipiiri.

Nokelainen, Toivo, Ruokolahden kunnallisjärjestö.....	337
Huttunen, Adolf, Kirvun, Antrean, Räisälän, Käkisalmen mlk, ja Kaukolan vaaliyhtymä.....	223
Lahtinen, Abraham, Kivennavan, Terijoen, Äyräpään, Heinjoen, Raudun, Sakkolan, Metsäpirtin ja Pyhäjärven vaaliyhtymä.....	209
Laakso, H. T., Käkisalmen, Hiitolan, Kurkijoen, Parikkalan, Simpeleen, Lahdenpohjan ja Lumivaaran vaaliyhtymä.....	208
Raatikainen, Jussi, Sortavalan, Sortavalan mlk., Harlun, Rus- kealan ja Soanlahden vaaliyhtymä.....	229
Halme, Janne, Suistamon, Korpiselän, Suojärven, Salmin ja Impilahden vaaliyhtymä.....	246
Jyrkinen, Tommi, Joutsenon ja Jääskén vaaliyhtymä.....	243

Mikkelin l. vaalipiiri.

Paavilainen, Viki, Mikkelin, Ristiinan, Anttolan, Mikkelin mlk. ja Kangasniemen vaaliyhtymä.....	222
Tuominen, Arvo, Heinolan mlk., Mäntyharjun, Hirvensalmen ja Juvan vaaliyhtymä.....	203
Leinonen, Verner, Sysmän, Hartolan, Luhangan ja Joutsan vaaliyhtymä.....	209
Pöyhönen, Taavi, Pertunmaan, Haukivuoren, Pieksämäen ja Joroisten vaaliyhtymä.....	204
Ketola, Martti, Savonlinnan, Puumalan, Sulkavan ja Ranta- salmen vaaliyhtymä.....	206
Lötjönen, J. V., Säämingin, Enonkosken ja Kangaslammin vaaliyhtymä.....	210
Naukkarinen, Konsta, Kerimäen, Punkaharjun, Savonrannan ja Heinäveden vaaliyhtymä.....	222

Kuopion l. länt. vaalipiiri.

Reinikainen, Herman, Varkauden kunnallisjärjestö.....	228
Mäkeläinen, Onni, Kuopion, Leppävirran, Suonenjoen, Hanka- salmen, Rautalammin, Konneveden, Vesannon, Karttulan ja	

Tervon vaaliyhtymä.....	292
Kääriäinen, Heikki, Iisalmen, Kajaanin, Siilinjärven, Tuusniemen, Riistaveden, Pielaveden, Keiteleen, Kiuruveden, Iisalmen mlk., Sonkajärven, Lapinlahden, Nilsiä, Varpaisjärven, Muuruveden, Paltamon, Kajaanin mlk., Sotkamon, Suomussalmen ja Puolangan vaaliyhtymä	289

Kuopion l. it. vaalipiiri.

Parviainen, Tahvo, Joensuun, Kiihtelysvaaran, Pyhäselän, Ilomantsin, Tuupovaaran, Enon ja Juuan vaaliyhtymä	256
Koponen, Albin, Kaavin, Kontiolahden, Pielisjärven, Rautavaaran, Nurmeksen mlk., Nurmeksen kauppala ja Valtimon vaaliyhtymä.....	250
Pekkanen, Mikko, Polvijärven, Kuusjärven, Liperin, Pielisen suun, Rääkkylän, Kiteen, Kesälahden, Pälkjärven, Tohmajärven ja Värtsilän vaaliyhtymä.....	285

Vaasan l. it. vaalipiiri.

Peltonen, Onni, Jyväskylän kunnallisjärjestö.....	218
Holm, Arvi, Viitasaaren kunnallisjärjestö.....	345
Saari, Toivo, Virtain kunnallisjärjestö.....	237
Syvänen, Jalmari, Keuruun kunnallisjärjestö.....	204
Parkkonen, Onni, Äänekosken kunnallisjärjestö.....	232
Lehtonen, Ville, Jyväskylän mlk. ja Toivakan vaaliyhtymä	240
Saarin, Emil, Multian ja Petäjäveden vaaliyhtymä.....	209
Limatius, Eino, Uuraisten ja Laukaan vaaliyhtymä.....	232
Koskinen, Vihtori, Ähtärin ja Pihlajaveden vaaliyhtymä	232
Hakala, Jussi, Alajärven, Evijärven, Korttesjärven, Töysän, Alavuden, Saarijärven ja Pylkönmäen vaaliyhtymä.....	220
Sevon, Martti, Karstulan, Kivijärven, Kinnulan, Pihtiputaan, Konginkankaan ja Sumiaisten vaaliyhtymä.....	211

Vaasan l. yhdist. vaalipiiri.

Teerimäki, Samuli, Vaasan, Kristiinan, Siipyn, Teuvan, Kauha joen, Kurikan, Jalasjärven, Ilmajoen, Seinäjoen kauppala ja Laihian vaaliyhtymä.....	201
Palm, Kalle, Kaskisten, Uudenkaarlepyyn, Pietarsaaren, Kokkolan, Ylistaron, Isonkyrön, Nurmon, Lapuan, Kauhavan, Alahärmän, Lohtajan, Himangan, Kannuksen, Toholammin, Ulavan, Lestijärven ja Perhon vaaliyhtymä.....	297

Oulun 1. vaalipiiri.

Turkka, Arvi, Oulun, Rantsilan, Nivalan, Piippolan, Kestilän, Utajärven, Tyrnävän ja Oulujoen vaaliyhtymä	204
Makkonen, Ester, Raahen, Sievin, Ylivieskan, Oulaisten, Patti-joen, Paavolan, Revonlahden, Siikajoen ja Hailuodon vaaliyhtymä	96
Järvi, Evert, Kemin, Tornion, Haukiputaan, Pudasjärven ja Alatornion vaaliyhtymä	127

Ruotsalainen piirijärjestö.

Andersson, Gunnar, Helsingin, Hangan, Pohjan, Turun ja Dragsfjärdin vaaliyhtymä	211
Lund, Gunnar, Porvoon, Kirkkonummen, Porvoon mlk. ja Pernajan vaaliyhtymä	223
Lassila, Albert, Vaasan, Kaskisten, Pietarsaaren ja Munsalan vaaliyhtymä	208

*Lausunto- ja esitysoikeutetut edustajat.**Puoluetolimikunnan jäsenet.*

Harvala, Kaarlo,

Salovaara, Väinö V., Wiik, K. H.,
Keto, J. W., Ahlström, Axel,
Tanner, Väinö, Swentorzetski, Reinh.,

Kukkonen, Kalle.

Varajäsenet:

Pekkala, Mauno, Huttunen, Edvard.

Tilintarkastajain edustaja: Uski, Tapani.

Sos.-dem. Eduskuntaryhmän edustaja: Kuusisto, Aug.

*Lausunto-oikeutetut edustajat.**Sos.-dem piiritoimikuntien edustajat:*

Uudenmaan 1. vaalipiiri: A. Lehtonen,

Turun 1. etel. vaalipiiri:

Turun 1. pohj. vaalipiiri: Arvi Kontula,

Hämeen 1. etel. vaalipiiri: T. Aaltonen,

Hämeen 1. pohj. vaalipiiri: T. Mansner,

Viipurin 1. länt. vaalipiiri: T. Lindman,
 Viipurin 1. it vaalipiiri: Kr. Lumijärvi,
 Mikkelin 1. vaalipiiri:
 Kuopion 1. länt. vaalipiiri: Aug. Valta,
 Kuopion 1. it. vaalipiiri:
 Vaasan 1. it. vaalipiiri: Y. Saarinen,
 Vaasan 1. yhdist. vaalipiirit: Matti Lepistö,
 Oulun 1. vaalipiiri:
 Suomen Ruotsalainen Työväenliitto:

Sos.-dem. puoluelehtien edustajat:

Suomen Sosialidemokraatti: E. Kilpi,
 Sosialisti: A. Aaltonen,
 Uusi Aika: Hugo Varjola,
 Hämeen Kansa: K. Kaukovaara,
 Kansan Lehti: T. Rainio,
 Kansan Työ: E. A. Vuori,
 Eteenpäin: E. A. Metsäranta,
 Kansan Voima: Jussi Raatikainen,
 Vapaus:
 Savon Työmies:
 Työn Voima: J. Leino,
 Pohjanmaan Kansa:
 Pohjolan Työmies:
 Työläisnuoriso: K. Kukkonen,
 Toveritar: M. Sillanpää,
 Kurikka: Y. Räisänen,
 Arbetarbladet: A. Ahlström,
 T.S.T.: Y. Kaarne ja Helvi Varpukari.

Sos.-dem. keskusjärjestöjen edustajat:

Suomen Sos.-dem. Työläisnaisliitto: Anni Huotari,
 Sos.-dem. Työläisnuorisoliitto: S. Manninen,
 Suomen Sos.-dem. Raittiusliitto: Johan Virtanen,
 Sos.-dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunta: H. Lehti ja E. Pusa,
 TUL.: V. J. Kostiainen,
 Sos.-dem. Puoluetoimisto: Emil Sallila, J. E. Janatuinen ja Maria Sinisalo.

Puolueneuvoston jäsenet:

Alanko, Matti,	Lassila, Alb.,
Fallila, Vihtori,	Lepistö, Matti,

Kanervio, Lauri,
Kanto, Vihtori,
Lappalainen, Urho,

Paavilainen, V.,
Pyy, Juho,
Reinikainen, H.

Eduskuntaryhmän jäsenet:

Aalto, A.,
Aaltonen, A.,
Aattela, H.,
Ahlfors, Fanny,
Ampuja, M.,
Eskola, V.,
Fallila, Vihtori,
Hakkila, V.,
Halonen, T.,
Harvala, K.,
Hilden, A. K.,
Huotari, Anni,
Huttunen, J. E.,
Kanerva, A.,
Kilpi, E.,
Kivisalo, V.,
Koivulahti-Lehto, Hilma,
Komu, V.,
Koponen, A.,
Kuusisto, A.,

Lepistö, L. M.,
Lindman, D. B.,
Linna, J.,
Pekkala, M.,
Perho, K.,
Pyy, J.,
Rantala, V.,
Ryömä, H.,
Räisänen, Y.,
Sallila, E.,
Setälä, E.,
Sillanpää, Miina,
Swentorjetski R.
Tanner, V.,
Tolonen, J. F.,
Toivonen, Otto,
Turkia, M.,
Welling, Y.,
Voionmaa, V.,
Ahlström, A. L.

Ulkomaiset sos.-dem. järjestöt:

Järjestö:

Edustaja:

Ruotsin Sd. Puolue:
Viron Sd. Puolue:

Bernhard Greitz,
Aug. Rei.

Tampereen kaupungin valtuuston Sd. ryhmän edustajat:

J. Hahto, K. Nordlund.

Sitäpaitsi oli kokouksessa saapuvilla huomattava määrä yksityisiä puolueen jäseniä.

Kokouksen virkailijat.

Puoluetoimikunta ehdotti, että kokoukselle valittaisiin neljä puheenjohtajaa. Tämä hyväksyttiin ja puheenjohtajiksi valittiin K.

Harvala ja *Väinö Tanner* Helsingistä sekä *Vihtori Kanto* Tampereelta ja *Albin Koponen* Lieksasta. — Sihteereitä puolue toimikunta ehdotti valittavaksi kolme, nim. ylishteeriksi toimittaja *Jussi Raition* Helsingistä ja apulaissihteereiksi piirisihteeri *Toivo Mansnerin* ja rouva *Siiri Louhen*, molemmat Tampereelta. Kokous hyväksyi tämän ehdotuksen. — Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin *Matti Turhia* ja *Yrjö Räisänen* Helsingistä ja *Jalmari Vuorinen* Lohjalta.

Kutsuvieraat ja heidän tervehdyksensä.

Puolue toimikunta oli lähettänyt useille ulkomaisille veljesjärj estoille ja kotimaisille keskusjärjestöille kutsun tähän puoluekokoukseen. Edustajia olivat lähettäneet ulkomaisista järjestöistä Ruotsin sosialidemokraattinen puolue, jonka edustajana esiintyi toimittaja *Bernhard Greitz* ja Viron sosialidemokraattinen puolue, ollen sen edustajana *tov. A. Rei*, joka saapui kokoukseen myöhemmin. Kotimaaisista järjestöistä olivat kutsua noudattaneet Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto, Työväen Urheiluliitto, Sos.-dem. Raittiusliitto, Työväen Sivistysliitto, Sos.-dem. Työläisnaisliitto, Sos.-dem. Työläisnuorisoliitto ja Pienviljelijäin sos.-dem. neuvottelukunta. Useat ulkomaiset veljesjärj estot olivat lähettäneet kirjeelliset tai sähkösanomatervehdykset, kirjoittaen tai sähköittäen seuraavaa:

Tanskan sosialidemokraattinen puolue tervehtii kokousta ja valittaa syvästi, että Tanskassa vallitsevat olot tekevät mahdottomaksi edustajan lähettämisen.

Latvian sos.-dem. työväenpuolue ilmoittaa ei voivansa taloudellisista syistä lähettää edustajaa. Se lähettää veljellisen tervehdyksen ja toivoo että puoluekokouksemme asiakäsittelyt vahvistavat puoluettamme sen rohkeassa taistelussa fascismia vastaan.

Espanjan sos.-dem. puolue tiedoittaa, että olisi hauskaa ottaa osaa puoluekokoukseemme ja ottaa siitä oppia, mutta taloudellisista syistä täytyy siitä luopua, Toivottaa parasta menestystä puoluekokouksen työlle ja sen ponnistuksille työväen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Tshekkoslovakian sos.-dem. puolue kiittää kutsusta ja toivottaa puoluekokouksen työlle parhainta menestystä sekä Suomen työväenluokan että kaikkien maiden työväen taistelussa sosialismin puolesta. Monien tärkeiden töiden takia ei puolue voi lähettää edustajaa, jonka vuoksi se pyytää lausumaan puoluekokoukselle parhaat onnentoivotukset siinä lujassa vakaumuksessa, että sos.-dem. työväenliikkeen voimakas kansainvälinen solidarisuus tulee kaikista esteistä huolimatta antamaan sosialismille voiton. *Tshekkoslovakian saksalainen*

työväenpuolue lähettää parhaat terveiset ja toivottaa puoluekokouksen asiainkäsitteilylle parhaita menestystä.

Itävallan Sos.-dem. työväenpuolue ilmoittaa ei voivansa pitkän matkan takia lähettää edustajaa. Toivoo, että puoluekokous menestyisi työssään, sekä että Suomen sosialidemokratia edelleen taistelee kansanvallan puolesta ja on sosialidemokratian vahvana turvana Pohjois-Euroopassa.

Saapuvilla olleista kutsuvieraista sai ensiksi puhevuoron ruotsalainen toveri *Greitz*, joka valitti sitä, ettei hänen kotimaassaan vallitsevan poliittisen jännitystilan teen vuoksi useampia edustajia voinut vieraaksemme saapua. Huomautti että Ruotsissa on sosialidemokratia tälläkin hetkellä hälyytysvalmis ja tulee rohkeasti taistelemaan työväenluokan oikeuksien puolesta. Ruotsin sos.-dem. puolue on jatkuvasti kulkenut eteenpäin. Viime vuoden vaaleissa se sai yli miljoonan ääntä ja järjestöjen jäsenluku on myöskin jatkuvasti kasvanut. Puolueeseen kuuluu nyt 2,000 kunnallisjärjestöä ja puolueen jäsenluku on 310,000. Erikoisesti voidaan iloita siitä, että sosialidemokraattinen nuorisoliike kehittyy nopein askelin. Sen jäsenmäärä on v:sta 1931 lisääntynyt 20,000:11a ja on nyt 84,000.

Kosketeltuaan sitten kansainvälistä tilannetta ja huomautettuaan, että ruotsalaiset sosialidemokraatit ovat siksi »isänmaallisia» etteivät salli maassaan kokeiltavan Hitlerin, Stalinin tai Mussolinin menettelytavoilla, lausui puhuja että Ruotsin sosialidemokratia on paneva kaikki voimansa vaakaan kansanvallan puolustamiseksi, koska sen vallitessa työväenluokka parhaiten voi puolustaa asemiaan. Lopuksi puhuja esitti kokoukselle Ruotsin sos.-dem. puolueen puoluesihteerin Rickard Lindströmin sähkösanomatervehdyksen, jossa toivottiin menestystä kokouksellemme ja jossa puoluesihteeri ilmoitti, että tilanne Ruotsissa on kehittymässä sosialidemokraattisen hallituksen kannalta edulliseen suuntaan.

Tämän jälkeen seurasivat kotimaisten kutsuvieraiden tervehdykset, joita esittivät toverit Edvard *Huttunen* SAK:n, V. J. *Kostiainen* Työväen Urheiluliiton, J. *Virtanen* Sos.-dem. Raittiusliiton, Y. *Räisänen* Työväen Sivistysliiton, Anni *Huotari* Sos.-dem. Työläisnaisliiton, Sulo *Manninen* Työläisnuorisoliiton ja Helmer *Lehti* pienviljelijäin sos.-dem. neuvottelukunnan puolesta.

Puoluesihteeri *Wiik* esitti vielä puolueemme kunniavanhuksen tri N. R. af *Ursinin* lähettämän seuraavan kirjallisen tervehdyksen;

Suomen Sosialidemokratian Puoluekokous. Tampere.

Eläköön kansanvalta sosialismin tukemana! Vanhoilliset voimat koettavat ehtimiseen sitä tukahduttaa, mutta aina se nousee kuten

Fenix-lintu uuteen eloon. Kaikki väkivaltaisuudet kansanvallan kukistamiseksi ovat turhia. Saksan sosialidemokratia näytti kahden toista vuoden kuluessa tyystin kukistetulta Bismarckin rautakouran painostuksesta, mutta se toimi reippaasti Sveitsin ja Tanskan puolelta. Ja Engels lausui: »Teidän laillisuutenne tekee teidät voittamattomiksi» juuri siihen aikaan kun Bismarck, toinen Hitler, riehui. Ja Bismarck kukistui, vaikka oli johtanut Saksan valtiolaivaa kymmeniä vuosia. Samoin kukistuu aikoinaan hänen hengenheimolaisensa Hitler. Ja aivan samoin Mussolini — siihen ovat jo ylioppilaitten antifascistiset metelit monissa Italian kaupungeissa heikkoja oireita; murhatun Matteottin veri huutaa haudasta. Väkivaltaisuuden perikuva Napoleon I kukistui hänkin. Kansanvallan edistyminen on historiallinen välttämättömyys.

»Veljeni, ystävä, vaivojen raastama — ken oletkin! — El' ole toivoton vaan,
vääryys vaikkapa käy yli äyräitten,
vaikk' on saastuttanut veri maan!
Tahratkoon ihanteesi he, polkekohon,
vaipuu syyttömät hautahan, oi!
Usko: Kohtapa aika jo täytetty on,
saapuu rakkaus, huomenen koi!

Veljeni! Ei ole unta se, haavetta vaan.
Katso, kuinka jo synkeä yö!
Katso, liiaksi tuskia päällä jo maan,
liian mahtava synnin työ!
Nääntyy kohta jo maailma — loppuu näin
taisto! — Silloin, oi, kohottaa
sädehohtoa rakkauden kirkasta päin
katseen loistavan kansa ja maa.»

Suomen sosialidemokratia ei pyri mullistuksiin, vaan se toivoo yhä vielä tasaista kehitystä kansanvaltaiseen suuntaan. Eläköön siis Suomen sosialidemokratia kansamme edistyksen tukena.

Puoluetervehdyksin

N. R. af Ursin.

Kokouksen puheenjohtaja *Harvala* kiitti puhujia ja kirjallisten tervehdysten lähettäjiä, huomioiden erikoisesti Ruotsin mahtavan sosialidemokraattisen puolueen edustajan tov. Greitzin.

Tervehdykset puolueveteraaneille.

Puheenjohtaja *Harvala* esitti lähetettäväksi kokouksen puolesta tervehdyssähkösanomat tov. *af Ursinille* ja maanpaossa olevalle tov. *Oskar Tokoille*.

Kokous hyväksyi yksimielisesti tehdyn ehdotuksen ja jätti sähkösanomien laatimisen järjestävän valiokunnan tehtäväksi.

Tämän jälkeen otettiin kahviloma, jonka aikana puolue tarjosi kokouksen edustajille vapaat kahvit.

Sähkösanoma pääministerille sattuneiden väkivaltaisuuksien johdosta.

Kahvilomalta palattua klo 12.40 ryhtyi puhetta johtamaan tov. Väinö *Tanner*, joka lausui, että kun kokouksen tietoon oli tullut, että lapualaisten toimesta oli raa'asti revitty Hämeenkadulla olevista lipputangoista pois puolueemme punaiset liput, niin olisi asian johdosta pääministerille lähetettävä sähkösanoma ja vaadittava siinä järjestyksen palauttamista kaupungissa. Kokous hyväksyikin yksimielisesti ja voimakkain hyvähuudoin seuraavan sähkösanoman:

Pääministeri Kivimäki,

Helsinki.

Puoleentoistasataan nouseva suojeluskuntajoukko on virkapukui-
sen upseerin johdolla aikaansaanut levottomuuksia Tampereella. Sosialidemokraattisen puolueen liput on poliisipäällikön kielloista huolimatta häpeällisesti raastettu alas, suojeluskuntalaisia seurannut roskaväki toimeenpannut kahakoita, joissa eräitä henkilöitä piesti verille. Samalla kun panemme jyrkän vastalauseemme tätä kokoustilaisuutemme häiritsemistä vastaan vaadimme valtiovaltaa huolehti-
maan järjestyksen säilymisestä. Hallituksen määräyksiä vastaan toimiva suojeluskuntaosasto olisi rangaistukseksi riisuttava aseista ja hajoitettava. Muuten voi vaalivapauskin joutua uhanalaiseksi.

Sosialidemokraattisen puoluekokouksen puolesta:

Harvala.

Tanner.

Kokouksen yleisohjelma ja järjestyssääntö.

Esitettiin kokouksen hyväksyttäväksi puoluetoimikunnan laatimat ehdotukset kokouksen yleisohjelmaksi ja järjestyssäännöksi. Muutamien puhevuorojen jälkeen hyväksyttiin ne sellaisenaan:

Puoluekokouksen yleisohjelma.

Sos.-dem. Puolueen XVI edustajakokous alkaa Tampereen Työväenyhdistyksen talossa, Tampereella, torstaina toukokuun 25 päivänä 1933 klo 10. Puoluekokouksen kanslia avataan samassa talossa mainittuna päivänä klo 8.

Kokous on suunniteltu kestäväksi neljä päivää. Tällöin on ensimmäisenä kokouspäivänä käsiteltävä ja valiokuntiin lähetettävä kysymykset 1—12. Toisena kokouspäivänä on suoritettava keskustelu ja lähetettävä valiokuntiin kysymykset 13—31. Kolmantena kokouspäivänä toimitetaan puoluetoimikunnan jäsenten vaali ja tehdään päätökset valiokuntien esityksistä. Neljäntenä päivänä käsitellään jäljellejääneet asiat ja lopetetaan kokous. Tällöin lieene syytä aloittaa kolmannen päivän yleiskokous myöhemmin, jotta valiokunnille jäisi aikaa esitysten tekoon.

Kokouksen yhteyteen järjestettävistä muista tilaisuuksista ilmoitetaan kokouksessa erikseen.

Puoluekokouksen järjestyssääntö.

1 §. Puheenvuoroja pyydetään puheenjohtajalta kirjallisesti.

Edustaja saa puhua ainoastaan kerran käsiteltävänä olevasta asiasta. Jos hän haluaa käyttää toisen puheenvuoron, voidaan se antaa hänelle vasta sen jälkeen, kun muut puhujalistalle merkitvt puhujat ovat käyttäneet puheenvuoronsa.

Puheenvuorot annetaan siinä järjestyksessä kuin ne on pyydetty. Puoluetoimikunnan puolesta selityksen antaja saa kuitenkin puheenvuoron yleisestä puheenvuorojärjestyksestä riippumatta.

Puheenvuorot saavat yleensä kestää enintään viisi minuuttia, ellei kokous pyynnöstä myönnä korkeintaan 5 minuuttia lisää aikaa. Asiain esittelijäin ja alustajain lausunnoille myönnetään aikaa korkeintaan viisitoista minuuttia.

Kokouksella on oikeus rajoittaa puheenvuorojen aika vähintään kahdeksi minuutiksi. Kokous voi myös päättää keskustelun lopetettavaksi, vaikka kaikkia pyydettyjä puheenvuoroja ei olisikaan käytetty. Keskustelun päättymistä tarkoittava kannatettu ehdotus alistetaan äänestykseen ilman keskustelua.

Puheenvuorojen rajoittamisen jälkeenkin on puoluetoimikunnan puolesta selityksen antajalle samoin kuin alustajalle suotava tilaisuus lyhyesti vastata keskustelun kuluessa tehtyihin huomautuksiin ja tiedusteluihin.

Kullakin edustajalla on oikeus ennen kuin keskustelu julistetaan päättyneeksi, ilmoittaa tehtyä ehdotusta kannattavansa.

Kahta minuuttia pitemmät puheen vuorot tulee esittää puhujalavalta. Puheenjohtajalla on oikeus myöntää puheenvuoroja yleisen puhevuorojärjestyksen ulkopuolellakin, jos niitä pyydetään asiain käsittelyjärjestykseen.

Puheenvuoroja antaessaan mainitsee puheenjohtaja, kenellä on seuraava puheenvuoro.

2 §. Puheenvuorossa on puhuttava ainoastaan käsiteltävänä olevasta kysymyksestä. Jos puhuja poikkeaa varsinaisesta aineesta, on puheenjohtajan kehoitettava häntä palaamaan asiaan.

Niin pian kuin pyydetty puheenvuorot on käytetty eikä uusia pyydetä tai puheenvuorojen rajoituksen takia anneta, julistaa puheenjohtaja keskustelun päättyneeksi.

3 §.asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä, paitsi sääntöjä muutettaessa. Äänten mennessä tasan ratkaisee vaaleissa arpa, muissa kysymyksissä puheenjohtajan ääni.

Ennen äänestykseen ryhtymistä selostaa puheenjohtaja keskustelun kuluessa tehdyt ehdotukset ilmoittaen samalla, mitkä niistä ovat saaneet kannatusta. Kannatetuista ehdotuksista tekee puheenjohtaja äänestys ehdotuksen.

Puoluekokouksessa on kullakin edustajalla se tasalukuinen äänimäärä, mikä saadaan, kun asianomaisen kunnallisyhteisön jäsenmäärä jaetaan valtuutettujen edustajain luvulla.

Ellei nimiäänestystä tai suljettua vaalia vaadita, on kullakin edustajalla yksi ääni.

Vaalit suoritetaan vaadittaessa suljetuin lipuin siten, että vaalilautakunta merkitsee äänimäärän kuhunkin suljettuun lippuun samalla kun se leimataan ja pannaan uurna.

Valiokuntain asettaminen.

Puoluetoimikunta oli ehdottanut asetettavaksi järjestävän valiokunnan, johon kuuluisi kokouksen puheenjohtajien ja ylishteerin lisäksi kolme kokouksen valitsemaa henkilöä. Valiokunnan lisäjäseniksi ehdotettiin: Emil Saarinen, Kr. Lumijärvi, Valter Kuusela, Kalle Kajanto, Yrjö Helenius, Emil Kerman, Emil Murto ja Jalmarin Vuorinen.

Ehdokkaista kieltäytyi Murto ja Lumijärvi, joka viimeksi mainittu ei ollut virallinen edustaja.

Ajan voittamiseksi velvoitti kokous virkailijain tekemään ehdotuksen järjestävän valiokunnan lisäjäseniksi ja ehdottivatkin he näiksi jäseniksi puheenjohtajien ja ylishteerin lisäksi Emil Saarisen, Valter Kuuselan ja Emil Kermanin. Kokous hyväksyi ehdotuksen.

Tämän jälkeen hyväksyi kokous yksimielisesti puoluetoimikunnan

ehdotuksen muiden valiokuntien asettamisesta velvoittaen samalla järjestävän valiokunnan ehdottamaan niihin jäsenet.

Tämän mukaan asetettaisiin seuraavat valiokunnat ja saisi kukin valiokunta käsitelläkseen seuraavat asiat;

- 1) Järjestävä valiokunta, puheenj., ylisiht. ja 3 lisäjäsentä.
- 2) Äänestysvaliokunta, 5 jäs.
- 3) Menettelytapavalioikunta, 7 jäsentä.

Asiat:

8. ptk:n toimintakertomus,
12. eduskuntaryhmän kertomus,
16. poliittinen tilanne ja vaalit,
17. kansallisuuskysymys,
22. työväenliikkeen yhtenäisyys,
23. raittiusasiat,
24. puoluekuri,
25. kunnalliset y. m. luottamustehtävät,
27. eduskuntavaalit,
28. suhde porvarilehtiin,
29. liputus.

- 4) Talouspoliittinen valiokunta, 7 jäs.

Asiat:

14. puolueen talouspoliittinen ohjelma,
18. työttömyys,
19. palkkataso,
20. maatalousasiat,
21. verotusuudistus.

- 5) Valistus- ja järjestömuotovaliokunta, 7 jäs.

Asiat:

13. puolueen järjestömuoto, sääntömuutokset, valistus-asiat y.m.,
30. esperanto-kieli.

- 6) Raha-asiainvaliokunta, 7 jäs.

Asiat:

9. ptk:h tilikertomus,
10. tilivapaus,
11. Kansanvallan kertomus,
12. puolueen talousohjelma vv. 1933—35,
26. komiteapalkkioiden verottaminen,
32. takaukseen meno y.m.s.,
33. puolueuuvoston jäsenten y.m. palkkiot.

- 7) Toimitus- ja tarkastusvaliokunta: puheenjohtajat ja sihteerit.

Kokoukselle oli tällä välillä saapunut Hilja *Pärssiseltä* y.m. seuraavan sisältöinen

sähkösanoma,

jonka puheenjohtaja *Tanner* esitti:

Toivomme parhaita menestystä puoluekokoukselle ja sen vaikeana ajankohtana suorittamalle tärkeälle työlle.

Hilja Pärssinen, O. Reinikainen, J. Vuoristo, J. F. Aalto.

Puoluetoimikunnan toimintakertomus.

Puoluetoimikunnan toimintakertomuksen, joka oli painettuna lähetetty puoluejärjestöille, esitteli puoluesihtööri *Wiik* joka lausui m.m.:

Mennyt toimintakausi on maamme työväenluokalle ollut kovien koettelemusten ja kärsimysten, mutta myös innokasten ponnistusten aikaa. Fascismia on ilmennyt meidänkin maassamme. Porvarillinen demokratia on Suomessa kuitenkin voinut kestää, sillä meillä ei ole keskiluokan proletarisoituminen mennyt niin pitkälle kuin Saksassa, ja maamme työväen sosialistinen katsomus on yleensä kestänyt. Työväen riveistä ei fascismi täällä olekaan saanut kannatusta.

Tämä ilmiö ei kuitenkaan jääne pysyväiseksi, sillä talouspula on jo kestänyt niin kauan, että se on saattanut joukon työläisiä epätoivoon. Lapuanliikkeen liepeille on ilmestynyt joukko fascistisia pikkuliikkeitä, jotka tavoittelevat työväen kannatusta. Se, jolla ei ole mitään menetettävää — ei edes järkevää, vakaumuksellista yhteiskunnallista katsomusta — voi helposti joutua harhaan johdetuksi. Osa kuitenkin on säilynyt edelleen kansanvallalle uskollisena, osan taas antaessa kannatustaan kansallissosialistisille aatteille. Harhautumiseen on varmaan suurelta osalta vaikuttanut se, että kommunistit on poistettu julkisesta elämästä ja kun heillä ei ole laillisia toimintamahdollisuuksia, he käyttävät niitä, joita heille tarjoutuu.

Kaikki tämä osoittaa, että sosialistista valistustyötä on lisättävä ja tehostettava, samoin järjestövoimaamme. Meidän on marxilaisuuden valossa selostettava talouspulan syitä, etteivät kaikenlaisten puoskarien esitykset pääse vaikuttamaan joukkoihin käsitteitä sekoitavasti ja toimittava myös niin, ettei porvarillinen kansalliskiihko fascistisine muotoineen saa maassamme suurempaa jalansijaa. Fascististen ilmiöiden edessä me olemme joutuneet monesti alistumaan. Voidaan kysyä, onko se ollut oikein, vai väärin. Olkoon kuinka tahansa, meidän on ollut siihen pakko sen vuoksi, että järjestöemme ovat olleet liian heikot. Tämä heikkous on vaikuttanut, ettei puolue ole voinut esiintyä tarpeeksi voimakkaasti.

Puolueemme toiminta kansanvallan säilyttämiseksi on kuitenkin ollut suuriarvoista. Porvaristokin on täysin tietoinen puolueemme merkityksestä kansanvallan turvana. Uskollisuutta ja rohkeutta on menneiden vuosien toiminta vaatinut toimihenkilöiltämme ja jäseniltämme. Samaa se on vaatinut eduskuntaryhmältämme. Sitkeästi on kansanvaltaa puolustettu ja työväen luokkaetuja vaalittu. Moni, joka vain tietää, miten kurjaa nyt on elämä, ei ajattele, miten paljon hyökkäyksiä työväen elinehtoja vastaan on torjuttu tai niiden vaikutusta lievennetty.

Puolueemme toimintaa on helpoittanut se yksimielisyys, joka puolueen keskuudessa suurin piirtein on viimeisten vuosien aikana vallinnut. Tosin on ollut havaittavissa lukuisia uusiakin virtauksia, erikoisesti nuorison keskuudessa. Ne eivät ole kuitenkaan rikkoneet, vaan rikastuttaneet puolue-elämää. Naistemme toiminta on tullut entistä aktiivisemmaksi ja määrätietoisemmaksi — siitä on vakuuttavana todistuksena m.m. heidän eilinen neuvottelukokouksensa; työläisurheiluväki on liittynyt entistä läheisempään yhteistoimintaan puolueemme kanssa, samoin työläisnuorisoliittolaiset. Hyviä voimia toimiikin keskuudessamme, voimia, jotka antavat voimaa, uutta intoa ja uskoa tulevaisuuteen.

Missä määrin puoluetuomikunta on toiminnassaan näinä vaikeina aikoina onnistunut, se jää nyt kokouksen arvosteltavaksi. (Suosionosoituksia.)

Kun yleiskeskustelua ei syntynyt, ryhdyttiin puoluetuomikunnan kertomuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Kohdassa »Yleiskatsaus» huomautti

Alanko, että puolueen sihteereistä jommankumman olisi liikuttava enemmän joukkojen keskuudessa.

Tämän jälkeen kohta hyväksyttiin.

Keskustelutta hyväksyttiin kohta: »Puolueen valistustoiminta.»

Kohdassa »Suhde piirijärjestöihin» tiedusteli

Kuusela niitä syitä, joiden perusteella A. Manninen vapautettiin Turun 1. pohjoisen vaalipiirin piirisihteerin toimesta ja onko puoluetuomikunnalla ollut jotain tekemistä tämän vapauttamisen eli erottamisen kanssa.

Sallila: Sikäli kuin muistan oli piiritoimikunta jo päättänyt erottamisasiasta, ennenkuin se tuli puoluetuomikunnassa esille.

Varjola: Kuuselan hyökkäyksen johdosta ilmoitan piiritoimikunnan puheenjohtajana, että Mannisen erottamiseen oli pätevät syyt. Sitäpaitsi on Kuusela ollut itse läsnä niissä kahdessa piirikokouksessa, joissa asiasta on päätetty.

Kohta lähetettiin valiokuntaan.

Kohta »Suhde perusjärjestöihin» synnytti keskustelua.

Jokinen: Suhde perusjärjestöihin on ollut liian laimea. On paljon sellaisia sivukulmien järjestöjä, joihin puoluetöimikunnan taholta ei ole järjestetty yhteistoimintaa paitsi kirjeitse. Tähän seikkaan on puoluetöimikunnan taholta vastaisuudessa kiinnitettävä huomiota.

Kerman huomautti, että Parkkarilan ty:n asian oli puoluetöimisto hoitanut huonosti. Kirjeenvaihto niin huutokauppa- kuin rekisteröimisasiassakaan ei antanut selvää vastausta ja niin jouduttiin talo menettämään suojeluskunnalle. Jos olisi saatu laina säästöpankilta, olisi talo voitu pelastaa. Mutta puoluetöimikunnan edustajalla ei vielä myyntiaamunakaan ollut täyttä tietoa asiasta !*

Sallila huomautti edellisen johdosta, että asian johdosta oli ollut kyllä vilkas kirjeenvaihto järjestöjen kesken. Talo oli suuri ja olisi ollut pelastettava, mutta kun puoluetöimikunnalla ei ollut rahaa oli se sen toimesta mahdotonta. Puoluetöimikunnan toiminta näissä asioissa riippuukin siitä, millä tavalla se saa rahalaitokset suhtautumaan yhdistysten laina-asioihin. Säästöpankki oli määrännyt: kantansa, kuinka pitkälle se voi mennä luotonantamisessa.

Aarniokoski: Piirijärjestöillä ja puoluetöimikunnalla on suunnatomia vaikeuksia näiden talo-asioiden järjestelyssä. Ei ole aina varmaan rohkeuttakaan ryhtyä kaikkiin järjestelyihin, vaikkapa olisi mahdollisuuksiakin. Mutta sittenkin ne pystyvät paremmin kuin muut arvioimaan, mitä kullakin kerralla on tehtävä. Tätä toimintaa ei olisi enää täällä vaikeutettava.

Kohta lähetettiin valiokuntaan.

Senj aikeen hyväksyttiin keskustelutta kohdat: »Suhde muihin järjestöihin» ja »Eduskuntavaalit 1930».

Kohdassa »kunnalliset asiat» toivoi

Lahtinen puoluetöimikunnan useammin järjestävän sos.-dem. kunnallismiesten neuvottelukouksia.

Kohta lähetettiin valiokuntaan.

Keskustelutta hyväksyttiin kohta: »Presidentin valitsijamiesvaalit.»

Kohta »Kieltolaisia koskeva kansanäänestys» aiheutti keskustelua.

Sohkanen huomautti, että puolueohjelmassamme on kohta, jossa mainitaan kieltolain kuuluvan ohjelmaamme. Kysymystä on puoluetöimikunta kuitenkin katsonut läpi sormien, mikä johtunee kansanäänestyksen osoittamasta tuloksesta. Monet ovat nim. äänestyksen tuloksesta vetäneet sellaisen johtopäätöksen, että järjestynyt työväki olisi ollut kieltolain hylkäämisen kannalla — ja näin on kait ajatellut puoluetöimikuntakin. Numerot kuitenkin osoittavat, että järjestynyt työväki on edelleen kieltolain kannalla. Puoluetöimikunnan olisi tullutkin tiukasti valvoa, että puolueohjelmaa noudatetaan.

Kun näin ei ole ollut, on se vaikuttanut eduskuntaryhmänkin rakoilemiseen. Kysymykseen on kiinnitettävä vakavaa huomiota, koska kysymyksessä on tärkeä periaate: noudatetaanko puolueohjelmaa, vai ei.

Jokinen: Meillä on yleensä totuttu kunnioittamaan puoluekokouksen päätöksiä. Maalaisväestö on kuitenkin huomannut, että tässä asiassa ei ole niin tapahtunut. Kun puoluekuri ei ole toimeenpanevissa elimissä ollut mahdollinen, niin kuinka se sitten olisi sitä ollut muualla. Puoluetoimikunnan olisi pitänyt toimittaa äänestys perusjärjestöissä, eikä antaa toimivaltaa yksityisille.

Harvala: Mitä tulee puoluetoimikunnan laiminlyönteihin puoluekurin valvomisessa niin siinä ei ole perää. Puoluetoimikuntahan piti kansanäänestykseen mentäessä niin kovaa kuria, että se pelotti. Kielsihän se m.m. puoluelehdiltä oikeuden arvostella kieltolakia, vaikka selvästi oli puolueen jäsenistössä havaittavissa »kahdenlaista ilmaa». On myös muistettava, että me maalaisliiton kanssa, joka myös on kieltolain kannalla, olemme yleensä vaaleissa saaneet $\frac{2}{3}$ kaikista annetuista äänistä, mutta nyt kansanäänestyksessä vain n. 200,000. Jos olisimme asettuneet tiukasti kieltolain kannalle, olisi se tietänyt uusia eduskuntavaaleja kieltolain merkeissä. Ei sellainen puoluejohto olisi ollut johto eikä mikään, jos se tällaisessa kysymyksessä olisi aiheuttanut eduskuntavaalit.

Kieltolaki säilytettäköön edelleenkin ohjelmassa ja tehtäköön entistä enemmän tehokasta raittiustyötä. Kysymyksessä on puoluetoimikunta koettanut toimia parhaalla mahdollisella tavalla.

Keskustelun tähän päättyessä lähetettiin kohta valiokuntaan.

Kohta »Puoluelehdet» synnytti myös vilkkaan keskustelun.

Paavilainen asetti kysymyksenalaiseksi, onko puoluetoimikunnan suhtautuminen uusiin lehtiyrityksiin aina osoittanut riittävää harkintaa.

Huunonen: Kuten esilläolevasta kertomuksen kohdasta nähdään, on puoluetoimikunta eri lehtiyhtiöistä merkinnyt melkoisesti uusia osakkeita kuitaten niillä yhtiöiden vanhoja velkoja. Kun tämä on omiaan heikentämään puolueen taloudellista asemaa, ei sitä olisi sallittava. Kun pienten lehtien taloudellista asemaa tuskin voidaan pelastaa, olisi lehtiä sulatettava yhteen.

Sallila selosti laajemmin esillä olevaa asiaa huomauttaen sen olevan puolueelle perin kipeän kysymyksen. Tulevaisuudessa on varmasti tehtävä tuntuviakin leikkauksia. Vaaleihin asti on kuitenkin kaikkien lehtien ilmestytävä. Mitä sitten on tehtävä, ei voitane vielä sanoa.

Sundström: Puoluetoimikunnan suhtautuminen »Soihtu»-lehteen

on omituinen. Lehteä ei ole otettu puoluelehdeksi. Asia on päätetty käsitellä puoluekokouksessa, mutta nyt siitä kuitenkin halutaan päästä. Lehdessä ei ole ollut mitään puoluepäätösten vastaista. Kirjoitukset siinä ovat olleet tunnettujen sosialidemokraattien. Tavallinen demokratia jo vaatii, että eri mielipiteitä voidaan esittää. V. 1920 hyväksyttiin kommunistilehti puoluelehdeksi. Haluan saada selostuksen, miksi asia ei ole tullut täällä käsiteltäväksi.

Wiik huomautti Sundströmille, ettei kaikista voida toimintakeromuksessa mainita. Asia oli viime puolueuuvostossa esillä, mutta pantiin pöydälle seuraavaan kokoukseen, eikä tätä aikaa ole vielä tässä kertomuksessa käsitelty. Puoluetoimikunnan jäsenet halusivat antaa »Soihdun» toimittajille vielä aikaa. Asia voidaan kuitenkin nytkin ottaa käsiteltäväksi, jos sitä vaaditaan.

Huttunen, A.: Kansan Voiman toimittaja-asiassa puoluetoimikunta otti heikon kannan, menneen polvilleen Sos.-dem. Sanomalehtimiesliiton edessä. — Sosialidemokraatin sisältö on liian sivistynyttä. Ei sitä tavallinen työmies ymmärrä. Paheksui Turkian syrjäyttämistä toimituksesta, sillä hänen kirjoituksiaan seurattiin ja luettiin — ja niistä opittiin.

Huotari, Anni: Naisväki on ollut tyytymätön TST:n toimittamaan naisten liittokokouksen referointiin, joka hoidettiin huonosti. Julkilausumaamme ei edes oltu lähetetty millekään maaseutulehdelle. Puoluelehdissä olevista väkijuomailmoituksista toivoo naisväki päästävän.

Kukkonen: Sundström tulkitsi, että »Soihtua» koskevan asian olisi pitänyt olla työjärjestyksessä. Puoluetoimikunnan mielestä tälle kokoukselle kuitenkin oli niin paljon asioita, että »Soihtua» koskeva kysymys olisi käsiteltävä puolueuuvostossa.

Laakso: Muutamissa lehdissä on suhtauduttu liian kylmästi maaseutukirjeenvaihtajiin. Asiaan on saatava korjaus. Ammatillista liikettä ja nuorisotoimintaa on myös lehdissä yleensä liian niukkasanaisesti.

Räisänen toivoi puolueen ja »Soihdun» suhteeseen ratkaisua. Puolue tarvitsee aikakauslehteä.

Juhla urheilukentällä.

Tämän jälkeen kokous klo 14.30 keskeytettiin Tampereen Sos.-dem. Kunnallisjärjestön urheilukentällä järjestämän arvokkaan puoluekokousjuhlan takia.

Juhlaa seuraamassa, joko kentällä tai sen läheisillä kaduilla oli varovaisestikin laskien ainakin **10,000** henkeä. Ohjelma oli arvokas

ja monipuolinen. Avajaispuheen piti päätoimittaja T. *Rainio*, joka kosketteli sattuneita kuohuttavia tapauksia, nim. lapualaisten laittontaa lippujemme alasrepimistä ja nyt tänne marssineen juhlakulkeen häiritsemistä ja hävääsemistä, huomauttaen, etteivät nämä tapaukset ole suinkaan tappioksi vaan voitoksi meille. Noiden tapausten valossa kansalaiset entistä selvemmin tajuavat, minkälaiset edesvastuuttomat joukot pyrkivät maassa määrääviksi ja osaaavat vetää sen mukaisen johtopäätöksen sanotuista aineksista ja" heidän aikeistaan. Lopuksi puhuja kohotti kolmikertaisen eläköönhuudon sosialidemokratialle, johon yleisö voimakkaasti yhtyi.

Kun näyttelijä Aarne *Jaatinen* oli lausunut Toivo A. Lehtisen kirjoittaman juhlarunon, naisvoimisteluseura Säkenet esittäneet voimistelua ja yhdistyneet työväenkuorot laulaneet, astui puhujan korokkeelle Ruotsin sos.-dem. puolueen edustaja tov. Bernhard *Greitz*, joka ansiokkaassa puheessaan kosketteli taantumuksellisen oikeiston nykyhetken pyrkimyksiä, jotka tähtäävät diktatuuriin. Huomauttaen, että tilanne on tällä hetkellä monessa suhteessa hyvin vakava, lopetti puhuja Ellen Keyn sanoilla: »Poljetut, häväästyt ja vainotut ajatukset voimistuvat eniten ja niitä kehitys vie eteenpäin.» Me taistelemme demokratian, vapauden ja järjestyksen puolesta. Ja senvuoksi tulevaisuus on meidän. — Puhe, jonka tulkitsi suomeksi tov. J. V. Keto, palkittiin voimakkein suosionsoituksin.

Tämän jälkeen saatiin kuulla »Päivän nuorten» joukkolausuntaa ja nähdä Messukylän »Toverien» miesvoimistelua, joita seurasi tov. Väinö *Tannerin* ytimekäs puhe, jossa hän terävään tapaansa käsitteli lapualaisten tämän päivän kuluessa toimeenpanemia mellakoita ja oikeiston viimeaikaista toimintaa yleensä. Hän m.m. kysyi: Tampereen työväki, kysyn teiltä, pidätekö suotavana että sellainen liike pääsisi Suomessa valtaan, johon kysymykseen yleisö jyrisevin huudoin vastasi: Ei!

Puhuja jatkoi lausuen: Tämän päivän tapausten vaikutus ei tule rajoittumaan tähän kaupunkiin. Niiden kaiku tulee vyörymään kaikkialla koko maassa ja ne tulevat kohottamaan työväenluokan taistelutahtoa. Työväki tulee käymään vaaleihin levein rintamin ja lyömään takaisin oikeiston hyökkäyksen. Kun niin tapahtuu, silloin ei ole pelkoa siitä, että sellaiset järjetyshäiriöt kuin tänään sattuneet tulisivat uudistumaan. — Puhe palkittiin runsain suosionsoituksin.

Kun Tampereen Ty:n mieskuoro oli esittänyt muutamia lauluja, piti Viron sos.-dem. puolueen juuri saapunut edustaja, ent. riigivanem August *Rei* suomeksi puheen, jossa hän lausui tervehdyksen Viron sos.-dem. puolueelta ja kosketteli vallitsevan maailmanpulan

vaikutusta työväenluokan oloihin ja sen taisteluihin. Pulan yhtenä ilmiönä ovat taantumukselliset virtaukset siellä ja täällä. Taantumus tahtoo, keskiluokkaa hyväkseen käyttämällä, kukistaa demokratian ja vapauden, ottaakseen siten työväeltä viimeisenkin mahdollisuuden elinehtojensa puolesta taistelemiseen. Sosialismia ei kuitenkaan voida maailmasta hävittää, sillä sen ajamat asiat ovat suuria ja tärkeitä. Niiden ratkaisusta riippuu kansojen kohtalo ja sen vuoksi meidän on taisteltava niiden puolesta. Lopuksi kohotti puhuja eläköönhuudon Suomen sosialidemokraattiselle puolueelle ja Sosialistiselle Internationalelle johon yleisö innokkaasti yhtyi. Toveri Rein puhe palkittiin innokkain hyvähuudoin ja suosionosoituksin.

Tämän jälkeen kuultiin vielä Tampereen Sos.-dem. Nuorisoseuran lausuntakuoron esittämää joukkolausuntaa. Juhlan henkinen ohjelma päättyi yhteisesti laulettuun Kansainväliseen. Sen jälkeen alkoi juhlan urheiluojelma.

Kokous jatkuu.

Puoluekokousta jatkettiin klo 19 tov. K. Harvalan ryhtyessä johtamaan puhetta.

Valiokunnat.

Puheenjohtaja esitti järjestävän valiokunnan ehdotuksen eri valiokuntien jäseniksi:

Menettelytapavaliokunta: Matti Turkia, Onni Suikkanen, Emil Murto, Taav. Pöyhönen, Urho Lappalainen, Jussi Hakala, Tahvo Parviainen. Asiantuntijat Väinö Tanner, J. V. Keto ja K. H. Wiik.

Talouspoliittinen valiokunta: Jalmari Vuorinen, Kalle Kajanto, A. Typpö, A. Tuominen, Abr. Lahtinen, Ester Makkonen, Paavo Aarniokoski. Asiantuntijat J. V. Keto, Eero A. Vuori ja Mauno Pekkala.

Valistus- ja järjestöasiain valiokunta: M. Alanko, V. Paavilainen, K. E. Lehtola, Herman Reinikainen, Onni Peltonen, Emil Huuononen, Vihtori Fallila. Asiantuntijat Ernest Lähde, Yrjö »Saarinen ja Emil Sallila.

Raha-asiainvaliokunta: Ebert Lehtinen, Frans Lehtimäki, K. T. Numminen, Martti Ketola, T. Jyrkinen, Alb. Lassila, Jalmari Syvänen. Asiantuntijat Emil Sallila ja K. Harvala.

Äänestysvaliokunta: H. T. Laakso, Kalle Palm, Viljo Sohkanen, Onni Parkkonen ja K. Jokinen.

Lyhyen keskustelun jälkeen kokous muutoksitta hyväksyi tehdyn ehdotuksen.

Ensiksi mainittu jäsen määrättiin kussakin valiokunnassa oman valiokuntansa kokoonkutsujaksi.

Lisäksi järjestävä valiokunta ehdotti kokousta tänään jatkettavaksi

siksi, kunnes esityslistalla olevat asiat kohtaan 12 saadaan valiokuntaan lähetetyiksi.

Kokous hyväksyi järjestävän valiokunnan ehdotuksen.

Toimintakertomuksen käsittely jatkuu.

Jatkettiin puoluetoimikunnan toimintakertomuksen kohdan »Puoluelehdet» käsittelyä.

Puhetta ryhtyi johtamaan V. Kanto.

Harvala: Kansan Voiman toimitusriidassa meneteltiin, niinkuin puoluetoimikunnan oli pakko menetellä. Puoluetoimikunta tuli siihen tulokseen, että sanomalehtimiesliiton mahdollisesta lakko-päätöksestä huolimatta Sortavalaan oli mies lähetettävä.

Mitä tulee täällä esitettyihin muistutuksiin Sosialidemokraattia kohtaan, niin ne tuskin pitävät paikkaansa.

Aaltonen: Vaikka Sos.-dem. Sanomalehtimiesliiton ei tarvitse esiintyä minään altavastaajana Kansan Voiman toimittajariidassa, niin tahdon kuitenkin lyhyesti osoittaa, että meillä oli syytä käydä asiaan käsiksi. Koska toimittaja Raitiota ei oltu itseään kutsuttu kokoukseen, jossa hänet sanottiin irti täytyi liiton, asiasta tiedon saatuaan, käydä tukemaan jäsentään, joka yli 25 vuotta on toiminut sanomalehtialalla ja joka sitäpaitsi sai 50 vuotta täyttäessään sanotun yhtiön taholta ylitsevuotavaa kiitosta työstään ja toiminnastaan. Olihan nyt kysymyksessä työpaikan menetys. Kansan Voiman hallinto ei osoittanut ymmärtämystä, jota siltä kuitenkin olisi odottanut. Muut sanomalehtimiehet, saatuaan tiedon asiasta, asettuivat solidaarisiksi Raitiolle. Asia joutui sitten puoluetoimikunnan käsiteltäväksi. Sieltä luvattiin järjestää Raitiolle paikka ja toveri Raatikainen sai sitten lähteä Sortavalaan. Meillä on paljon johtokuntia, jotka mielellään käyvät niiden kimppuun, jotka joskus hairautuvat, vaikka niiden jäsenet itse tekevät samoin. Valitan, ettei liittomme voinut valvoa paremmin tämän toverin asiaa. Paljon palvelleita puoluehenkilöitä pitäisi paremmin kohdella silloin kun he ovat tulleet vanhoiksi.

Sohkanen: Toimintakertomusta käsiteltäessä valitettavasti liian usein puhutaan olleesta ja menneestä yleensä vain puhumisen kannalta. Haluaisin nyt lyhyesti kosketella muutamia seikkoja tulevaisuutta silmälläpitäen. Täällä on jo maaseututovereitten taholta esitetty S. Sosialidemokraattia vastaan joitakin muistutuksia, joihin voi yhtyä. Teollisuustyöväen kannalta asiaa arvostellen täytyy sanoa, että lehden pääkirjoitukset vastaavat suurin piirtein teollisuustyöväen vaatimuksia. Päivän kysymyksille on sensijaan varattu

liiaksi tilaa, kun taas varsinaista sosialismia käsitteleviä kirjoituksia ei ole juuri ollenkaan. Ulkomaan uutisia olisi vähennettävä ja niiden kertomistapa saatava pirteämmäksi. Lehdessä haluttaisiin myös nähdä kertomuksia ja kuvauksia, jotka vastaisivat asetettuja vaatimuksia. Muut lehdet osastossa tulisi kannan merkkäminen, mikäli se on tarpeellista, tapahtua siinä mielessä, ettei alennuta liian alhaiseen kielenkäyttöön. »Sasun» osasto taas on menettänyt paljon täräänsä ja pirteyttänsä sen vuoksi *että* siinä on liiaksi selostettu eduskunnan työtä. Sunnuntainumerot sisältävät myös paljon sellaista palstan täytettä, jotka kuuluisivat viikkolehtiin. Puhuja toivoi, *että* lehden taholta näihin seikkoihin kiinnitettäisiin huomiota.

Kun vielä oli käytetty joitakin puhevuoroja, päättyi keskustelu ja kohta lähetettiin valiokuntaan.

Keskustelutta hyväksyttiin kohdat: »Työväen Arkisto», »Kurin-pitoasioita» ja »Kansainväliset asiat».

Kohta »Sekalaisia asioita» aiheutti lyhyen keskustelun.

Suikkanen: Tuntuu epäjohdonmukaiselta, että lehdissä julkaistaan viinailmoituksia, samaan aikaan kuin lehdien palstoilla käydään taistelua raittiuskysymyksen puolesta. Toinen taikka toinen on jätettävä pois. Ilmoitukset luonnollisesti ovat haluttuja, koska niillä ansaitaan. Niinkauan kuin puolueohjelmassa on pykälä kieltolaista, olisi kuitenkin viinailmoituksista kieltäydyttävä.

Lunden kiinnitti huomiota oikeusavustuksen järjestelyyn mainiten, että Pohjois-Hämeeseen pyydettiin oikeusavustajaa eräässä jutussa. Palkkiota määräsi eräs puolueeseen kuuluva asianajaja 1,000 mk., jota on pidettävä kohtuuttomana. Kun tällaisista seikoista menee tietoja maakuntaan, herättää se varmaan paheksumista ja katke-
raa mieltä.

Leinonen tiedusteli, pysyvätkö puolueen sanomalehdet puolue-toimikunnalta oikeutta väkijuomailmoitusten julkaisemiseen.

Haarala huomautti, että sellaisissa kunnissa, joissa työttömyyden poistamiseksi ei voida paljon tehdä, joutuvat sosialidemokraattiset kunnallismiehet huonoon huutoon. Puoluetoimikunnan pitäisi laatia jonkinlaiset suuntaviivat työttömyyskysymyksessä, joita sitten koetettaisiin noudattaa. Mitä väkijuomailmoituksiin työväenlehdissä tulee, olisi ne viipymättä poistettava.

Huttunen, E.: Työttömyyden torjumiseksi on myöskin perus-järjestöjen tehtävä voitavansa. Puoluetoimikunta on tässä suhteessa käyttänyt ne mahdollisuudet mitä sillä on ollut, ollen kiinteässä yhteistyössä eduskuntaryhmän kanssa. Ensi syksynä tulee epäilemättä työttömyyskysymyksestä eduskunnassa ankara taistelu, koska hallituksen ohjelma puheenaolevassa asiassa tulee olemaan niin vaja-

vainen, ettei sen nojalla asiaa voida tyydyttävästi hoitaa. Toivoi, että perusjärjestöt tekevät voitavansa ja antavat puoluetoimikunnalle tarpeelliset ja asiaan vaikuttavat tiedot.

Tämän jälkeen kohta lähetettiin valiokuntaan.

Puolueneuvostoa ja puoluetoimikuntaa koskeva kohta hyväksyttiin keskustelutta.

Puolueen raha-asiat.

Toimintakertomuksen yhteyteen liitettyä puolueen raha-asioita koskevaa kohtaa selosti *Sallila* huomauttaen, että puoluejulkaisujen painokset ovat alentuneet huomattavasti ja niistä aikaisemmin kertynyt voitto vähentynyt suuresti. Samoin vappumerkin menekki ja siitä kertyvät tulot ovat pienentyneet. Myöskään verotili ei ole lisääntynyt, vaikka jäsenmaksuja on korotettu, sillä jäsenmäärä on vähentynyt. Piiritoimikunnilta sitäpaitsi on saatavia n. 100,000 markkaa. V:n 1930 vaalikustannukset olivat 350,000 mk. ja puoluekokouskulut 224,000 mk. Näistä saatiin järjestöiltä vain n. 110,000 mk. Epämääräisiä saatavia on ollut pakko poistaa 150,000 mk. Näin on puolueen kannettavaksi tullut menoeriä, joita ennakolta ei voitu aavistaa. Viime vuosina on tiliasema kuitenkin saatu vakavammalle pohjalle, joten tulo- ja menoarvioita suurin piirtein, joskaan ei tarkasti yksityiskohdissa, on voitu seurata.

Alanko: Suurten tulojen vero on ehdotettu poistettavaksi, koska se on saatu huonosti perityksi. Hämeen eteläisessä piirissä ollaan sitä mieltä, ettei sitä ole riittävän tarmokkaasti yritettykään periä. Vero on muuten paikallaan, sillä on kohtuutonta, että metsätyöläinen 16—18 markan päiväpalkasta maksaa saman veron kuin joku 60—70 tuhannen markan vuosipalkasta. Vero on säilytettävä ja sen perimistä tehostettava. Perittäköön vero vaikka postietuannilla.

Sallila: Henkilökohtaisesti kuulen mielelläni neuvoja tässä asiassa. Ne olisi kuitenkin osoitettava piiritoimikunnille ja perusjärjestöille. Puoluetoimikunta on Helsingissä kiinnittänyt huomiota yksityiskohtaisesti sanotun veron perimiseen ja onkin se siellä varsin hyvin menestynyt. Toisin on kokonaan laita maaseudulla, jossa asia on ollut piiritoimikuntien ja perusjärjestöjen hoidettavana.

Asia lähetettiin valiokuntaan.

Sosialidemokraattisen Pienviljelijäin Neuvottelukunnan toimintakertomus

vuosilta 1930—32 hyväksyttiin sellaisenaan.

Sallila kuitenkin lausui toivomuksen että tässä kertomuksessa olevia asiatietoja käytettäisiin hyväksi lähestyvässä vaalitaistelussa.

Kustannusosakeyhtiö Kansanvallan toimintakertomuksen

vuosilta 1929—32 johdosta lausui *Murto*, että kaunokirjallisuutta kustannettaessa on joukkoon tullut vähemmän arvokasta kirjallisuutta. Toivoi, että työläiskirjailijain teoksia olisi enemmän kustannettava.

Tältä kohdalta lähetettiin asia valiokuntaan, mutta muilta kohdilta hyväksyttiin sellaisenaan.

Piiritoimikuntien toimintakertomukset

hyväksyttiin keskustelutta.

Eduskuntaryhmän toimintakertomuksen

johdosta syntyi keskustelua.

Lehtonen: On sattunut valitettavia tapauksia, jolloin jotkut ryhmän jäsenet ovat olleet poissa tärkeistä eduskuntaäänestyksistä. Sellainen tapaus sattui m.m. köyhäinhoitolain käsittelyssä. Näin ei saa vastaisuudessa tapahtua.

Jokinen yhti edelliseen lausuntoon. Se joka ilman hyväksyttävää estettä on poissa äänestyksistä tekee rikoksen, josta häntä on rangaistava. Rangaistus voisi olla rahasakko, joka menisi puolueen hyväksi.

Murto sanoi Tampereen sos.-dem. kunnallisjärjestön, jota hän edustaa, olevan samalla kannalla kuin edelliset. On paljon työläisiä, jotka köyhäinhoitolain huononnuksen, joka tapahtui siksi, että kolme meikäläistä edustajaa oli poissa äänestyksestä, takia menettivät eläkkeensä. Tällaista menettelyä paheksuttiin Tampereen kunnallisjärjestössä.

Kuusisto: Puoluekokous näyttää olevan suopea eduskuntaryhmälle, koska se on kiinnittänyt huomiotaan vain kurinpitoasioihin. Mainittua köyhäinhoitolain kohtaa ei ryhmä voinut paremmin hoitaa, koska kaksi sen jäsentä oli sairaana ja yksi muuten poissa. Edustajain poisjäämiset äänestyksistä ilmoitetaan asianomaisille piireille, joka osoittaa, että kuria on koetettu ylläpitää.

H arvata: Kuria on koetettu ylläpitää ja sitä varten tehty päätöksiä, mutta sittenkään ei aina käy, niinkuin pitäisi. Eikä se käy aina muuallakaan kuin eduskuntaryhmässämme. Jos esim. täällä pantaisiin tällä hetkellä toimeen nimenhuuto, niin havaittaisiin, että suuri osa puoluekokousedustajia on parhaillaan poissa. Mitä köyhäinhoitolakiin tulee, emme voineet sille mitään. Äänestys tuli yhtäkkiä iltastunnossa, eikä siihen voitu saada kaikkia ryhmän jäseniä.

Huunonen: Tällaiset asiat ovat näin vaalien edellä vaikeat selittää valitsijoille. Miksi ei anneta sanomalehdille heti tällaisista tapauksista perinpohjaista selitystä? Toivoi vastaisuudessa niin tehtävän.

Hafvala: Seuraavana päivänä oli S. Sosialidemokraatissa selitys, jossa sanottiin, että ryhmän jäsenistä yksi oli sairaana, toinen käräjillä ja kolmas myöhästyi.

Helenius paheksui ryhmän kantaa olutprosenttijutussa.

Suikkasen mielestä ne 33 ryhmän jäsentä, jotka äänestivät kielto-lain kaatamisen puolesta, eivät menetelleet puolueohjelman mukaisesti.

Kuusisto: Puolueneuvosto antoi ryhmälle neuvon mennä kansanäänestykseen kieltolakiasiassa. Olisi ollut sopimatonta, ettei kansanmieltä kysyttäessä olisi otettu huomioon sen antamaa vastausta, koska puolueemme on kansanvaltainen.

Kuusela: Maalaisliitto on pitänyt koron alentamista vaalivalttiinaan. Meidän ryhmämme taholta ehdotettiin obligatioiden korko määrättäväksi 3 prosentiksi, jota maalaisliittokin aluksi kannatti, muuttaen sitten mieltään ja ehdottaen korkomääräksi 5 % prosenttia. Jos ryhmämme olisi yhtynyt tähän ehdotukseen, olisi se tullut päätökseksi ja korko olisi saatu 1 prosenttia halvemmaksi kuin miksi se sitten tuli. Tämän kysymyksen varjolla tehdäänkin nyt vaalipropagandaa meitä vastaan.

Jokinen: Velkaantuneiden pienviljelijäin kipeisiin kysymyksiin, jollainen on korkokysymyskin, on kiinnitettävä huomiota enemmän kuin tähän asti. Vain siten voidaan heidät pitää riveissämme.

Harvala: Korkokokysymys ei sanottavasti koske pienviljelijöitä. Sitäpaitsi puheenaolevien maakiinteistöpankin obligatioiden korko on nykyään 5 % prosenttia ja hallituksella on valtuus sitä vieläkin alentaa.

Tähän päättyi keskustelu ja eduskuntaryhmän toimintakertomus lähetettiin valiokuntaan.

Kokous tältä päivältä lopetettiin klo 20.55. Ennen hajaantumista laulettiin Työväenmarssi.

TOINEN KOKOUPÄIVÄ.

Perjantaina toukokuun 26 päivänä.

Kokous aloitettiin klo 9 laulamalla »Työväen marssi». Puheenjohtajana toimi aluksi *A. Koponen*. Toimitettiin edustajain nimenhuuto. Saapuvilla olivat kaikki muut paitsi Viipurin it. piiristä Nokelainen, jota puoluekokousjuhlassa urheilukentällä haavoitettiin niin pahasti, että hän sen johdosta oli jatkuvan sairaalahoidon tarpeessa.

Onnitteluja.

Puoluesihteeri *Wiik* luki puoluekokoukselle saapuneet kirjelmät ja sähkösanomat, joita oli saapunut Venäjän Sos.-dem. Puolueen keskuustoimistolta Pariisista, Tanskan Sos.-dem. Puolueelta ja Keski-suomen raittiuspiirin vuosikokoukselta.

Ennen varsinaista asiain käsittelyä ilmoitti *V. V. Salovaara*, että puoluetuimikunta on pitämässään kokouksessa käsitellyt eilen sattuneita tapauksia ja tov. Nokelaisen asiaa ja tulevat ne vielä myöhemmin kokouksessa esille.

Puolueemme uusi järjestömuotoehdotus.

Ehdotuksen puolueemme uudeksi järjestömuodoksi esitteli kokoukselle tov. *Ernest Lähde*, joka lausui m.m.:

Mitä tulee nyt esillä olevaan kysymykseen, niin laaditun ehdotuksen pääasiallisempänä tarkoituksena on ollut puolue työn tehostaminen. Ehdotukseen liittyvät taulukot antavat kuvan puoluejärjestöjemme jäsenmäärästä ja taloudellisesta asemasta. Kuten jokainen voi havaita, ei kuva ole varsin loistava. Mutta huonomminkin asiat voisivat olla. Joka tapauksessa velvoittaa viimeaikainen kehitys puolue-elimii tarkoin harkitsemaan keinoja, joiden avulla kehitys voitaisiin ohjata uusille, terveemmille urille. Tässä suunnittelussa on ennen kaikkea pyrittävä siihen, että vähäiset varamme käytetään niin tarkoituksenmukaisesti kuin mahdollista. Kansliatyö on saatava ajanmukaiseksi, mutta halvaksi. Täten vapautuvat varat on käy-

tettava linjatyöhön. Toinen tärkeä ja huomion arvoinen seikka on se, että järjestöjen omaisuuden hoito on saatava kunnolliseksi ja määrätietoiseksi. Kolmas seikka olisi se, että valistustyö on saatava tarkoituksenmukaiselle kannalle. Puolueen olisi teknillisten apuneuvojen, havaintovälineiden käytössä päästävä toisten työväenjärjestöjen tasolle. Ehdotuksella ei pyritä riistämään piirien poliittista toimintavapautta, vaan jäisivät niille tässä suhteessa samat tehtävät kuin tähänkin asti. On myös paljon epäilty, ettei valistustyön järjestäminen yhdestä keskuksesta onnistu. Tämän epäilyksen hälventämiseksi mainitsen esimerkkinä ammattiyhdistysliikkeen. Siellä valistustyö on järjestetty yhdestä keskuksesta tapahtuvaksi ja se on silloin aina voitu kohdistaa sinne, niissä sitä kipeimmin on kaivattu. Lopuksi tahtoisin huomauttaa, että tällainen vallan keskitys, joka on aivan teknillistä laatua, ei ole vaarallista.

Puoluekokouksen julkilausuma.

Puheenj. *Koponen*: Keskustelu keskeytetään puolue toimikunnan julkilausuman esittämistä varten.

Puoluesihteri *Wiik* esitteli puolue toimikunnan ehdotuksen julkilausumaksi, joka oli seuraava:

Helatorstaina Tampereella sattuneiden tapausten johdosta lausuu sosialidemokraattinen puoluekokous jyrkän vastalauseensa. Nämä tapahtumat osoittavat jälleen, miten alhaisella tasolla ovat ne taantumukselliset ainekset, jotka Suomessa pyrkivät kansanvallan hävittämiseen ja tahtovat painaa Suomen työväenluokan paarialuokan asemaan. Samaan aikaan kuin työväki kaikessa esiintymisessään noudattaa mallikelpoista järjestystä, sen vastustajat laskevat irti raakoja, pimeitä laumoja mellakoita toimeenpanemaan ja taantumusporvariston lehdistö antaa tälle hyväksymisensä. Tämä kaikki osoittaa, miten pitkälle on edistynyt se kaikkien poliittisten ja siveellisten käsitteiden rappeuttamistyö, jota täällä — isänmaan ja uskonnon nimiä väärinkäyttäen — on harjoitettu, ja miten välttämätöntä on, että yleisestä järjestyksestä vastuussa oleva valtiovalta ankarilla toimenpiteillä palauttaa lakien ja yleisen järjestyksen kunnioittamisen. Toukokuun 25 p:n tapahtumat kehoittavat lisäksi järjestynyttä työväkeä itse huolehtimaan entistä tarmokkaammin järjestyksen turvaamisesta juhlatilaisuuksissa ja fascististen hyökkäysten torjumisesta.

Pohjois-Hämeen suojeluskuntapiirin upseeriston menettely, raastaessaan alas voimassaolevan asetuksen mukaisesti asetetut Sosialidemokraattisen Puolueen liput, on uusi muistutus siitä, miten suojeluskuntiin ja varsinkin niiden päällystöihin on pesiytynyt taantu-

muksellisia aineksia, jotka käyttävät niissä asemaansa taantumuksellisten erikoispyrkimysten hyväksi ja jotka sensijaan, että ne velvollisuutensa mukaisesti puolustaisivat yleistä järjestystä, ovat vakavana vaarana lailliselle yhteiskuntajärjestykselle.

Samassa yhteydessä puoluesihteerin Wiik ilmoitti, että puoluetoimikunta on päättänyt maksaa tov. Nokelaiselle aiheutuneet sairaalaty. m. kustannukset.

Puoluetoimikunnan esitykset hyväksyttiin yksimielisesti.

Järjestömuotokysymyksen

käsittelyä jatkettaessa *Typpö* painosti jäsenmaksujen alentamisen välttämättömyyttä, koska se hänen käsityksensä mukaan on omiaan lisäämään jäseniä puolueeseen. Yhtyi kannattamaan ehdotettua järjestömuotouudistusta, ehdottaen samalla puoluetoimikunnan ponsien kolmannen kohdan C-kohtaan seuraavan lisäyksen: . . . »Mutta se perusjärjestö, joka saa jäsenmääränsä kohoamaan siitä määrästä, joka sillä oli v. 1932 lopulla, on oikeutettu vähentämään aina % vuoden tilityksessä vastaavan määrän prosenteissa jokaiselta täydeltä 10 %:lta. Esim. jos jäsenmäärän lisäys tekee 10 % on veroalennus 10 %, jos lisäys on 20 %, vaan ei 30 %, on alennus 20 % j.n.e., ei kuitenkaan yli 50 %.»

Lahtinen mainitsi käsityksensä, että piirisihteereillä on kylliksi työtä. Oli sitä mieltä, että järjestettäköön puolueen järjestömuoto millaiseksi tahansa, verot on saatava pienemmiksi.

Lumijärvi ehdotti kysymyksen tällä kertaa hylättäväksi, koska epäili, ettei Lähteen lupaamia säästöjä saataisi uudella järjestelyllä. Puolueverot voitaisiin ehkä periä suoraan järjestöiltä.

Laakso ehdotti puheajan rajoittamista kahteen minuuttiin.

Kokki kannatti puoluetoimikunnan esitystä, mutta toivoi, että naisten veroa alennettaisiin.

Reinikainen kannatti puoluetoimikunnan esitystä ja toivoi, että valistustyö suunnattaisiin yksinomaan heikommille paikkakunnille.

Titrkia: Kun asia oli Helsingin Kunnallisjärjestön kokouksessa esillä, niin se hylkäsi esityksen. Myönnettiin kyllä, että esityksessä on hyviä kohtia, mutta myös huonoja, jotka käytäntöön sovellettuna tuottavat varmasti tappiota. Toivoi, että kokous päättäisi hyljätä esityksen.

Luoto ei kannattanut muutoksia.

Ketola mainitsi, että liikekeskuksissa voitaisiin mahdollisesti kantaa suurempaa veroa kuin maaseudulla ja siten maaseudun asemaa jonkinverran helpottaa.

Peltonen: On annettava tov. Lähteelle tunnustus siitä suuresta työstä, jonka hän on tehnyt järjestömuotokysymyksessä. Nykyaikana uuden järjestelmän soveltaminen tuskin kuitenkaan tuottaa toivotua tulosta. Ehdotti, että uudella järjestelmällä kokeiltaisiin heikommissa piireissä.

Lehtonen kannatti Peltosta.

Parkkonen yhtyi myös Peltoseen. Kannatti suurten tulojen veron säilyttämistä.

Kuusela: Yleinen henki kaikkialla näyttää olevan keskittymisen kannalla. Joukoilta pyritään viemään sananvalta. Puolueemme on kuitenkin kansanvaltainen, emmekä me siis voi hyväksyä tätä suuntaa. Oli sitä mieltä, että jäsenmäärää olisi pyrittävä kohottamaan muilla keinoilla, esim. halvemmilla jäsenveroilla. Suurten tulojen veroa ei ole missään tapauksessa lakkautettava.

Järvi kannatti esityksen hyväksymistä, sillä Perä-Pohjolassa tunnetaan varsin selvästi ne haitat, jotka nykyisestä järjestömuodosta aiheutuvat.

Puheenj. Koponen: Järjestävä valiokunta ehdottaa, että kokousta tänään jatkettaisiin niin kauan, että esityslistalla olevat asiat saadaan kohtaan 33 käsitellyiksi ja valiokuntiin lähetetyiksi. Aamiaisloma ehdotetaan pidettäväksi klo 12—13.

Järjestävän valiokunnan ehdotus hyväksyttiin.

Jatkettiin järjestömuotokysymyksen käsittelyä.

Alanko: Keskittäminen, josta puhutaan, käy ammatillisessa- ja osuuskauppaliikkeessä paljon paremmin, kuin puolueen hajallaan olevissa järjestöissä. Hämeen eteläisessä piirissä on sekä piirikokouksessa että järjestöjen yksityisissä kokouksissa hyljätty tämä ehdotus, jota ei ole pidetty onnistuneena.

Lahtinen: Asian käsittelystä on voinut todeta, että se on tullut epäkypsänä esille. Ehdottaisinkin, että ajan voittamiseksi äänestettäisiin, hyljätäänkö ehdotus, vai lähetetäänkö se valiokuntaan.

Jokela yhtyi niihin, jotka asettuivat esitykseen nähden hylkäävälle kannalle.

Harvala: Puoluetoimikunnalla on sellainen käsitys, että joitakin uudistuksia nyt esillä olevan kysymyksen alalla on saatava aikaan. Torjui ne väitteet, että puoluetoimikunta pyrki suurempaan valtaan ja ottamaan itselleen liiaksi tehtäviä. Käytäntöhän jo on muodostunut sellaiseksi, että puoluetoimikunta saa hoitaa kaikki ne asiat, joita sille nyt esitetään. Kun puoluetoimikunnalla ei nykyisten sääntöjen perusteella ole tarpeeksi valtaa, tulee sen apu usein myö-

hään. On päästävä siihen, että puoluetoimikunta jo ennakolta voi ryhtyä sellaisiin järjestäviin toimenpiteisiin, etteivät asiat piirissä pääse kehittymään liian huonolle kannalle. Mikään puoluetoimikunta ei menestyksellisesti voi hoitaa työtään, jollei sillä ole mahdollisuuksia sitä ohjata, missä tämä osoittautuu tarpeelliseksi. Ehdotetulla uudistuksella saavutettaisiin myös se etu, että puoluetoimikunta saisi ainakin kaikki ne verot, jotka on maksettu, mutta joista nyt pidättävät kunnallisjärjestöt ja piirijärjestöt osan. Esillä oleva kysymys on kokonaisuudessaan sellainen, ettemme sitä voi sivuuttaa, tahdomme tai ei. — Ja siihen taas ei voida mennä, että vain heikot piirit jäisivät puoluetoimikunnan hoidettaviksi, vahvempien piirien edelleen itse hoitaessa asiansa.

Lehtonen, A.: Vanhentuneesta järjestelmästä ei ole pidettävä kiinni, vaan kokeiltava uudella. Ehdotti asian lähetettäväksi valiokuntaan. Toivoi myös, että jo nyt otettaisiin uusia muotoja käytäntöön, sillä niihin on kuitenkin vähitellen mentävä.

Murto: Tampereen Kunnallisjärjestö on tullut samaan tulokseen kuin Helsingin kunnallisjärjestökin. Näin suuriin uudistuksiin ei tällä kertaa voida mennä.

Paavola: Kun asiasta näyttää olevan runsaasti eri suuntiin käyviä mielipiteitä, kannatan niitä, jotka ovat sitä mieltä, että asiasta olisi äänestettävä ennenkuin sitä lähetetään ensinkään valiokuntaan. Suurten tulojen verosta ei olisi luovuttava.

Mansner esitti Tampereen Kunnallisjärjestön valitseman komitean perustellun, ponsiin päättävän mietinnön, jossa ehdotettiin toimenpantavaksi joitakin tärkeimpiä uudistuksia.

Puheenvuorot rajoitetaan.

Aaltonen ehdotti laajemmin perustellen kunnallisjärjestöjen sääntöjen 11 § 2 kohtaan seuraavan muutoksen: »Kunnallisjärjestön edustajiston kevätkokous on pidettävä ennen huhtikuun 1 päivää.»

Salovaara: Vaikka annankin kaiken arvon täällä tehdyille esityksille, täytyy minun kuitenkin torjua se joidenkin puhujien esittämä ajatus, että perittyjen verojen pidätys olisi satunnaista. Tilit osoittavat päinvastaista. Perittyjä veroja on niiden mukaan tilittämättä yli 89,000 mk. Puoluetoimikunnan on näin ollen ollut pakko harkita uudistuksia. Se olisikin huonoa talouden hoitoa, ellei tällaisia puutteita yritettäisi korjata. On löydettävä sellainen järjestömuoto, jonka avulla päästään nykyisestä kestävämmästä tilanteesta. Ei jo hyväksyttyjä muotoja ole pidettävä ainoina oikeina. Nykyinen organisaatiojärjestelmä tulee sitäpaitsi ehdottomasti kalliimmaksi kuin uusi ehdotettu järjestelmä. Onhan helpompi hoitaa yksi toimisto kuin neljätoista.

Wiik oli lausunnossaan sitä mieltä, että ehdotus on joka tapauksessa lähetettävä valiokuntaan, vaikkei kokous uudistusehdotusta hyväksyisikään. Ehdotusta hänenkin mielestään on pidettävä jonkinlaisena pula-ajan esityksenä, jota tilapäisesti voitaisiin käytäntöön soveltaa. Lähde on esittänyt paljon hyviä asioita, joilla helpotettaisiin puolueen asemaa. On nyt vain katsottava, miten niitä nykyisten sääntöjen puitteissa voitaisiin käytännössä toteuttaa. Selosti yksityiskohtaisesti suurten tulojen veroa koskevaa asiaa huomauttaen, että jos joku voi osoittaa keinon, miten se tehokkaasti voidaan perä, ei hänellä ole mitään veron säilyttämistä vastaan. Sellaisia päätöksiä, joita ei voida käytäntöön soveltaa, on vastustettava ja sellaisista, ennen tehdyistä, luovuttava.

Vielä puhuivat *Palm*, *Hakala*, *Sillanpää*, *Ylinen*, *Paavilainen*, *Kerman y.m.*, minkä jälkeen otettiin klo 12 aamiaisloma.

Kokousta jatkettiin klo 13.

Puhetta johti edelleen *Koponen*.

Jatkettiin järjestömuotokysymyksen käsittelyä.

Leinonen: Minua on evästetty kannattamaan puoluetoimikunnan esitystä. Suurten tulojen vero on vaikeasti perittävissä, joten sillä ei näytä olevan käytännöllistä merkitystä.

Saارينen: Keskustelu osoittaa, että tähänastisen järjestömuodon virheistä on suurin piirtein päästy selville. Uudesta emme kuitenkaan vielä tiedä yhtään mitään. Näyttäisi kuitenkin siltä, että se on liiaksi kaavoihin puristettu. Puoluekokouksen olisi vahvistettava sellainen järjestömuoto, joka antaisi puoluetoimikunnalle suuremman liikkumisvapauden ja joka samalla auttaisi valistustyön keskittämistä.

Sohkanen lausui, että puoluetoimikunnan esitys olisi nyt periaatteessa hyväksyttävä.

Lähde polemisoi laajasti tehtyjä muistutuksia vastaan huomauttaen Turkialle, että vaatimukset ovat nyt kokonaan toiset kuin kolmekymmentävuotta sitten, joten hänen vetoamisensa aikaisempiin oloihin oli kestämaton. Väitteet siitä, että esitys olisi liiaksi teoreettinen, eivät puhujan mielestä pitäneet paikkaansa.

Yleiskeskustelu julistettiin päättyneeksi ja asia lähetettiin valiokuntaan.

Puolueen valistustyö y.m. samansuuntaiset kysymykset.

Puhetta ryhtyi johtamaan *toiv. Väinö Tanner*, joka ehdotti että, esityslistan kolmannentoista kohdan alakohdat otetaan kaikki yhtäaikaan keskusteltaviksi.

Ehdotus hyväksyttiin.

Puolueen valistustyökysymyksen alusti järjestösihteeri *Emil Sallila*, joka lausui in.m.:

Valistustyön järjestämisestä ja tekemisestä seuraavana työkalutena on puoluesääntöjemme mukaan tehtävä päätös puoluekokouksessa. Kun tässä kokouksessa tulee kuitenkin ratkaistavaksi puolueemme järjestömuotokysymys, olisi valistustyökysymys jätettävä puolueuuvoston ratkaistavaksi. Haluaisin kuitenkin nyt tässä esittää muutamia niitä näkökohtia, mitä puolueen valistustyössä oli suunniteltu käytäntöön otettavaksi. Muutama vuosi sitten luovuttiin kertapuheista ja ruvettiin järjestämään kurssi- ja opastustoimintaa. Tällä järjestelyllä katsottiin paremmin voitavan hyödyttää järjestötoimintaa ja kasvattaa ennenkaikkea päteviä toimitsijoita. Sittemmin on kuitenkin tullut paljon sellaisia päivän kysymyksiä — työväentalojen naulaamiset, polttamiset y.m. — jotka ovat kiinnittäneet puolueen ja sen järjestöjen huomiota tavallista enemmän. Tämä kaikki rikkoi normaalin valistustyön ja esti uusien suunnitelmien käytäntöön soveltamista. Puolueen valistustyötä on kuitenkin kehitettävä ajan vaatimuksia vastaavaksi, sillä muuten emme pysty kyllin tehokkaasti ja tuloksellisesti toimimaan. Heti kun olemme päässeet tästä kireästä tilanteesta ja hoitaneet vaalitaistelumme loppuun, on valistustyöhön kiinnitettävä kaikki huomio. Yksityisten puolue-tovereitten on tuettava järjestöjä sekä käytännöllisesti että taloudellisesti, jos se suinkin on mahdollista. On järjestettävä luottamushenkilöitä valistustyötä suorittamaan. Miten tämä kaikki yksityiskohtaisesti järjestyy, se selviää myöhemmin laadittavasta lähemmästä valistustyösuunnitelmasta, joka taas puolestaan riippuu järjestömuotokysymyksen saamasta ratkaisusta.

Ehdotan, että puoluekokous päättäisi jättää lähemmän valistustyön järjestämisen puolueuuvoston tehtäväksi.

Toivonen kannatti Sallilan esitystä valistustyön lähemmän järjestelyn jättämisestä puolueuuvostolle. Hän huomautti laajan kokemuksensa perusteella tulleen siihen tulokseen, että perusjärjestöt valmistautuvat liian pinnallisesti vastaanottamaan paikkakunnilleen saapuvia puhujia. Toivoi piiritoimistojen valvovan tätä järjestelyä ja niiden olevan muutenkin läheisessä yhteistyössä puolueen kanssa valistustyötä koskevissa kysymyksissä sekä että kokousedustajat ottaisivat tämän seikan huomioon ja koettaisivat saada siihen parannusta. Oli sitä mieltä, että kurssi- ja neuvontatyötä on lisättävä.

Jokinen, K. huomautti, että piirijärjestöjen sääntöjä piirikokouksiin nähden olisi muutettava sikäli yhdenmukaiseksi puoluekokousta koskevien määräysten kanssa, että niissäkin kullakin edustajalla

olisi edustamansa jäsenmäärän mukainen äänimäärä samalla tavalla kuin puoluekokouksessakin.

Limatius kannatti puoluejäsenten jakamista kahteen luokkaan Kotkan sos.-dem. naisyhdistyksen alustuksessa esitetyllä tavalla. Puhui myös vapaajäsenkysymyksestä ehdottaen, että sellaiset jäsenet, jotka ovat kuuluneet puolueeseen 25 vuotta, pääsisivät jäsenveroista vapaaksi, vaikka eivät olisikaan vielä täyttäneet 60 vuotta.

Lehtonen: Puolueen luottamushenkilöiden olisi huolehdittava siitä, että myös heidän kasvatusiässä olevat lapsensa osallistuisivat tavalla taikka toisella järjestötoimintaan. Kannatti Tampereen Urheilijain Sos.-dem. Yhdistyksen ehdotusta.

Sundström viittasi Akatemisen Sosialistiseuran alustukseen puoluekokousten pitämisestä joka toinen vuosi. Toivoi kokouksen hyväksyvän tämän esityksen, koska se, että ollaan mahdollisimman usein tällä tavalla kosketuksissa perusjärjestöjen kanssa, on varmaan toiminnalle eduksi.

Turhia kiinnitti huomiota Helsingin Kunnallisjärjestön puolueen sivistystyötä koskeviin esityksiin sekä Käpylän, Pasilan ja Vallilan sos.-dem. ty:n alustukseen. Ehdotti viimeksi mainitun alustuksen ponsiin lisättäväksi Jyväskylän pitäjän ty:n samaa asiaa koskevan alustuksen kolmannen kohdan. Toivoi, että valiokunta ottaisi viimeksimainitussa kysymyksessä toisen kannan kuin mihin puoluetoimikunta oli lausunnossaan päätenyt. Huomautti lopuksi, ettei se, joka ei saa lapsiaan työväenjärjestöihin, ole oikea sosialisti, eikä puolueen jäsen.

Sillanpää, Miina: Täällä tov. Sallila ehdotti, että valistustyön lähempi järjestely jätettäisiin puolueuuvostolle. Tahtoisin kuitenkin nyt tässä kiinnittää huomiota siihen valistustyöhön, jota Sos.-dem. Naisliitto harjoittaa. Valitan, ettei puolueen kertomukseen ole liitetty liittomme toimintakertomusta. Vuonna 1929 pidettiin liittomme toimesta 410 puhetta yli 40,000 kuulijalle, v. 1930 184 paikassa 445 puhetta 50,000 kuulijalle ja v. 1931 136 paikassa 450 puhetta 52,000 kuulijalle. Me vaadimme, että kaikkien liiton jäsenten on oltava puolueen jäseniä. Olemme ohjelmaamme ottaneet myös taloudellisen valistuksen, sillä juuri kasvatus- ja kotitalousvalistus muun valistustyön ohella on osoittautunut tarpeen vaatimaksi. Kun »Martat» ja muut porvarilliset järjestöt tekevät tätä työtä varsin runsaasti, on meidän sen vastapainoksi ollut siirryttävä osittain samalle alalle. Työssämme on meitä m.m. puolue avustanut, nyt se kuitenkin on apurahan kieltänyt. Toivoisinkin valiokunnan ennen lopullista päätöstään vielä asiaa harkitsevan ja ottavan huomioon

työmme muistaen, että me toiminnallamme keräämme puolueelle jäseniä.

Lumijärvi toivoi, että puoluevero alennettaisiin 6 markkaan.

Vielä puhuivat *Kuusela* ja *Sohkanen*, minkä jälkeen keskustelu julistettiin päättyneeksi ja kaikki esityslistan 13 kohtaan liittyvät kysymykset lähetettiin asianomaisiin valiokuntiin.

Puolueen talouspoliittinen ohjelma.

Ehdotuksen puolueen talouspoliittiseksi ohjelmaksi esitteli kokoukselle tov. / *W. Keto*. Selostettuaan laajalti niitä syitä, jotka olivat antaneet aiheita puoluetuimikunnalle asettamaan v. 1930 komitean laatimaan ehdotusta talouspoliittiseksi ohjelmaksemme ja niitä periaatteita, joita komitea työssään on noudattanut, lausui puhuja: Kuten olette huomanneet, ei komitea eikä puoluetuimikunta ole laatineet yksityiskohtaisia vaatimuksia sisältäviä ohjelmakohtia, vaan ne ovat tyytyneet ehdottamaan, että puoluekokous vain hyväksyisi määrätyt talouspoliittiset suuntaviivat. Tämä merkitsee sitä, että puolueen elinten olisi nyt hyväksyttävien suuntaviivojen perusteella myöhemmin aina esiintyvissä tapauksissa laadittava yksityiskohtaiset ohjelmakohdat tai lakiehdotukset. Tätä on eräissä evästyskokouksissa moitittu. Mielestäni syyttä. Emme tiedä, millaiset olot ovat kullakin hetkellä, jolloin lähinnä on ajateltavissa eri suuntaviivoissa kosketeltujen asiain toteuttaminen. Varmasti silloin olisi tehty turhaa ja vanhentuvaa työtä. Toimeenpano on jätettävä puoluetuimikunnan ja etenkin sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän tehtäväksi.

Uskallan näin ollen suositella, että puoluekokous suunnilleen sellaisenaan hyväksyisi puoluetuimikunnan ehdotuksen talouspoliittisiksi suuntaviivoiksi. Kun puolueemme on sellaiset omaksunut voi se varmasti nykyistä paljon määrätietoisempänä ja varmana ryhtyä värväämään puolueelle kannattajia kaikkien työtätekevien luokkien keskuudessa.

Asiasta syntyi laaja keskustelu, jossa

Sundström, laajasti arvosteli talousohjelmaehdotusta. Ensimmäisellä sijalla hänen esittämässään muutosehdotuksissa oli tuotantoelämän kontrolloimisvaatimus.

Työaika koskevassa kohdassa puhuja toivoi puolueen ohjelmaan otettavan vaatimuksen 30-tuntisesta työviikosta.

4. kohtaan, joka koski sosiaalista lainsäädäntöä ja palkkatyöväestön taloudellista asemaa, samoin kuin työttömyyspolitiikkaa koskevaan 5. kohtaan hän esitti erinäisiä muutoksia. Viimemainitussa kohdassa

puhuja esitti m.m. vaatimuksen, että toisiin ammatteihin siirtymään pakotetuille työläisille olisi valtion varattava tilaisuus uuden ammatin oppimiseen sekä uusia työmahdollisuuksia. Samoin, että puolue päättäisi ensi tilassa ryhtyä SAK:n kanssa yhteisesti vaatimaan lähimmäksi kolmivuotiskaudeksi laajaa työhankintaohjelmaa koko maata varten. Sos.-dem. eduskuntaryhmän olisi myöskin samoin suunniteltava heti ehdotuksia töiden järjestämiseksi nuorille työläisille.

Raha- ja luottopolitiikkaa koskevassa kohdassa puhuja ehdotti pankki- ja luottokontrollivaatimuksen. Olisi asetettava pankki- eli luottoneuvosto, joka kontrolloi koko maan pankkielämää. Säästöpankit, joilla on osuustoiminnallinen tai yleishyödyllinen luonne, jäisivät toistaiseksi pankkimonopolin ulkopuolelle.

Murto: Tampereen kunnallisjärjestö oli sitä mieltä, että työajan lyhentämisestä 6-tuntiseksi ja 5-päiväiseksi olisi saatava vaatimus ohjelmaan. Suositteli valiokunnalle tämän huomioon ottamista.

Suientorzetski huomautti, ettei suuria taloudellisia kysymyksiä, sellaisia kuin tämä, voida käsitellä viidessä minuutissa. Olin mukana hyväksymässä puoluetoimikunnan ehdottamaa talouspoliittista ohjelmaa. Annan kaiken tunnustuksen tov. Vuoren tekemälle työlle, vaikka olenkin sitä mieltä, että perustelut esityksessä ovat heikkoja. Komiteassa olin kuitenkin sitä mieltä, että parempi jotain kuin ei mitään, parempi myöhään kuin ei milloinkaan. Meidän olisi kuitenkin pyrittävä siihen, että saataisiin jotain käytännöllistä toimintaa varten ja yritettävä nyt puhaltaa täällä henkeä, jotta valiokunta saisi jotain parannuksia aikaan, jotain uutta irti.

Huttunen, A.: Mietintö on erinomaisen hyvä. Sitä kannattaa lukea »maalaisten ja marxilaisten». Karjalassa ollaan ohjelmaan tyytyväisiä.

Palm yhtyi Huttuseen.

Vuori: Täällä Sundström huomautti ehdotuksen olevan ylimalkaisen ja sisältävän lauseparsia, jotka tunnetaan. Sundströmille ne varmaan eivät olekaan tuntemattomia, mutta oletan kuitenkin, että esityksessä on paljon sellaista, jota ei suomenkielisenä kokonaisuutena ole esitetty. Ehdotuksen perustelujen pääajatuksen suhteen on komitea ollut yksimielinen, mutta yksityiskohdista lankeaa vastuu minulle. Esitystä mainittiin myös ylimalkaiseksi. Siihen on vastattava, että tällaisen kysymyksen kovin yksityiskohtainen käsittely paisuttaisi ohjelman liian laajaksi. Ja sitäpaitsi, kun esitetään kovin yksityiskohtaisia keinoja päämäärään pääsemiseksi, voidaan helposti osua harhaan. Periaatteellisesti tämän ja Sundströmin ehdotuksen välillä ei eroa juuri ole. Pitäisin kuitenkin esim. hänen ehdotustaan tuotannon kontrollin vaatimuksesta liiaksi ten-

denssimäisenä. Kun vaatimusta tuotannon kontrollista ei meillä ole pidettävä ajankohtaisena, ei komitea ole katsonut tarpeelliseksi siihen nyt esillä olevassa ehdotuksessa yksityiskohtaisemmin puuttua.

Täällä on puhuttu myös 30-tuntisen työviikon vaatimuksen ottamisesta ohjelmaan. Meidän on kuitenkin muistettava, että työaika maataloudessa on vielä rajoittamatta ja että juuri maatyöväki muodostaa suurimman osan työntekijöistä. Kun 8-tuntisen työaikalain rikkominen ei edes herätä suuttumusta työntekijöissä, vieläpä heistä pyrkivät monet sitä oma-alotteisestikin rikkomaan, niin tulee 40-tuntisen työviikon vaatimuskin vaatimaan tarpeeksi ponnisteluja, ennenkuin se saadaan toteutetuksi. Komitea on tässä kysymyksessä asettunut realipoliittiselle kannalle.

Huttunen, Edv.: Tuotannon kontrollin vaatimus on ollut useissa maissa työväenliikkeen ohjelmissa, mutta kieltää ei voida, etteivätkö ne käytäntöön sovellettuina ole pettäneet. Periaatteessa on komitean ja Sundströmin ehdotus sama. Ero on vain siinä, että Sundströmin ehdotukset ovat yksityiskohtaiset, komitean taas jättäessä ehdotuksessaan yksityiskohdista päättämisen kunakin aikana erikseen tapah-tuvaksi.

Työaikaa koskevaan vaatimukseen voidaan kyllä mielestäni tehdä sellaisia muutoksia kuin täällä on esitetty. Ei ole minullakaan sitä vastaan, vaikka tuo lyhyempää aikaa koskeva vaatimus hyväksyt-täisiin.

Räisänen: Esillä olevan kysymyksen perustelut ja ponnet ovat ylimalkaisia. Toivoisin valiokunnan ottavan huomioon Sundströmin ehdotuksia, joissa on varteenotettavaa.

Sundström, huomautti, että meidän olisi saatava ohjelmassamme aikaan jotain konkreettista ja positiivista. Esillä olevaan kysymykseen nähden on kaksi suuntaa: komitea on laatinut ehdotuksensa siinä mielessä, että joukot tulevat meitä kohden, kun taas minun ehdotukseni tietää sitä, että meidän on mentävä joukkojen luo. Tässä juuri on ero Vuoren ja minun välilläni.

Murto ihmetteli Vuoren lausuntoa työajan lyhentämiskysymyk-sessä. Kun otimme 8-tuntisen työpäivän vaatimuksen ohjelmaamme, oli silloin käytännössä 12-tuntinen työpäivä. Tottakai meidän nyt täytyy uskaltaa ryhtyä vaatimaan 6-tuntista työpäivää.

Keto mainitsi Sundströmin ja komitean ehdotuksen välisen eron olevan jotenkin olemattoman. Meidän on nyt koetettava luoda sel-lainen ohjelma, jonka avulla voidaan ratkaista nykyhetken vaatimuk-set huomioon ottaen maamme olot. Tällaista ohjelmaa luotaessa on meidän tarkoin pidettävä silmällä kaikkia kansantaloudessamme esiin-

tyviä tarpeita. Jos täällä nyt hyväksyttäisiin ilman yksityiskohtaisempaa ja tarkempaa valmistelua sellaisia yksityiskohtaisia esityksiä kuin Sundström esittää, olisi se minusta arveluttavaa. Esim. kohta, jossa vaaditaan yksityispankkien lopettamista ja niiden tehtävien siirto valtiopankille, on ihmeellinen. Millä valtiopankki voisi liikepankkien toimintaa harjoittaa? Perusajatus, että valtion on yksityispankkien kautta kontrolloitava tuotantoelämää, on komitean ja Sundströmin ehdotuksessa kyllä sama. Taloudellista neuvostoa taas tarvitaan vasta silloin, kun olemme saaneet valtiovallan käsiimme.

Yleiskeskustelu julistettiin päättyneeksi ja asia lähetettiin valiokuntaan.

Tämän jälkeen otettiin klo 15.40 kahviloma.

Kokousta jatkettiin klo 16.20.

Puhetta ryhtyi edelleen johtamaan tov. Väinö Tanner.

Puolueen talousohjelma vuosille 1933—35.

Ehdotuksen puolueen talousohjelmaksi vuosille 1933—35 esitteli järjestösihteeri *Emil Sallila*, joka huomautti, ettei hänellä sen lisäksi, mitä ilmenee puolueoimikunnan ehdotuksessa, ole juuri mitään erikoista sanottavaa. Kun kuitenkin jo täälläkin useampaan otteeseen on puhuttu suurten tulojen lisäverosta, haluan nyt tässä yhteydessä sitä lähemmin kosketella. Useassa puheenvuorossa on toistettu se ajatus, että kyllä suuret herrat saavat maksaa ylimääräistä veroa, ne kyllä jaksavat. En taitoisia sanoa, etteikö tämä kokonaisuutena ja noin suoralta kädeltä katsoen olisi oikein. On kuitenkin muistettava, että puolueemme eturivin miehet monessa eri muodossa joutuvat maksamaan tätä ylimääräistä veroa, vieläpä verraten raskaasti. Hehän tekevät monella eri tavalla puolueen hyväksi palveluksia, joista ei ole maksettu mitään palkkiota. Vero olisikin määrättävä vapaaehtoiseksi, jolloin puolueen kassa tämän luontoisesta verosta varmaan hyötyisi enemmän kuin nyt. Jos taas pakollinen lisävero halutaan edelleen säilyttää, olisi ainakin tämän veron ylärajaa laskettava ja asteikkoa muutenkin laajennettava. Jos veron yläraja olisi esim. 200—300 mk. saisivat puolueoimitsijat veron huomattavasti helpommin perityksi kuin tähän asti.

Asia lähetettiin keskustelutta raha-asiainvaliokuntaan.

Poliittinen tilanne ja eduskuntavaalit.

Toveri *Väinö Tanner* esitteli tämän jälkeen laajasti nykyhetken tilannetta, lausuen pääasiassa seuraavaa:

Ne oikeistovirtaukset, jotka nyt meillä pyrkivät valtaan, eivät ole

mitään irrallisia, vaan yleinen ilmiö. Tämä liike on keskiluokan liikettä ja se saa käyttövoimansa keskiluokan pojista ja tyttäristä, jotka pitkät ajat ovat olleet työttömiä ja sen vuoksi alttiita mille kiihoitukselle tahansa.

Kun tarkastelee lähemmin nykyhetken tilannetta, niin täytyy tulla siihen tulokseen, ettei sellaisessa tilanteessa kuin nykyinen taktiikka yksin määrää. Myöskin oikeaoppisuudella ja kauneilla teorioilla on tällaisina aikoina vähemmän merkitystä. Virheet kyllä kostavat itsensä. Mutta meidän on tajuttava, että maailma on nyt suurien muutosten edessä. Mitä on tulossa sitä emme voi vielä sanoa. Siirrytäänkö sosialismiin, kommunismiin vai valtiokapitalismiin? Vaiko diktatuuriin jota trustiutunut kapitalismi vaatii suojakseen.

Lähimmät kuukaudet ovat joka tapauksessa ratkaisevia, sillä tuleva kehitys riippuu suuresti siitä, miten aseistariisumis- ja taloudellinen maailmankonferenssi tulevat päättymään. Jos nämä epäonnistuvat, niin on ennenkaikkea Hitlerin valta Saksassa uhattu, sillä silloin häneltä menee kaikki mahdollisuudet täyttää lupauksensa.

Oikeisto pitää meillä tällä hetkellä suurta huutoa. Se luulee olevansa se »kevätvirta», joka hukuttaa allensa kaiken muun. Tällaiseen pauhuun ei kuitenkaan ole syytä suhtautua vakavasti. Oikeisto on aina saanut äänensä hyvin kuuluviin. Kun kuitenkin tulee eteen ratkaisu, niin sen voimat ovat olleet toisenlaiset kuin se oli uskotellut. Meillä on vielä tuoreessa muistissa vuosien 1918—1919 kuningasjuttu.

Viime aikojen kehitys osoittaa myöskin, että äärimmäisoikeiston asema on paljo huonompi kuin aikaisemmin. Äskeiset 15-vuotisjuhlalat jättivät vain suuren riidan jälkeensä. Kokoomus itse on hajalla ja demokratia alkaa ryhmittyä. Harrastus Saksaa kohtaan viilenee myöskin päivä päivältä, kun huomataan, että olosuhteet eivät siellä kehitykään äärimmäisoikeiston toivomaan suuntaan.

Meidän sosialidemokraattien tehtävänä on pysyä uskollisina omalle ohjelmallemme. Meidän ei ole annettava huutajien johtaa itseämme harhaan. Me emme ole intresseerattuja nykyisen järjestelmän tukemisesta tai korjaamisesta. Se on kapitalistien asia. Emme myöskään ole kiinnostuneita sen murskaamisesta. Se on kommunistien asia. Me haluamme vain avata tien kehitykseen, joka auttaa kärsivää kansaa. Poliittisella alalla me pidämme kiinni laillisuudesta. Laillisuus on vahvempi ase kuin luullaankaan.

On itsestään selvää, ettemme voi vapaaehtoisesti luopua tuumaa-
kaan saavutuksistamme.

Meidän tärkein tehtävämme tällä hetkellä on suojella demokratiaa ja siinä mielessä tukea myöskin porvarillisia kansanvaltaisia ryhmiä.

Ei ole myöskään syytä torjua yhteisrintamaa, jos sitä meille tarjotaan.

Vaalit ovat meidän kannaltamme varsin ratkaiseva tekijä. Jos oikeisto voittaa, saa se lisävauhtia. Pienikin häviö on sille ankara isku.

Kevätvirrat tavallisesti kuivuvat heinäkuun helteessä.

Parlamenttaarisella rintamalla me uskomme kyllä pitävämme puolellemme. Ja meidän on muistettava, että diktatuurikin tarvitsee yleistä mielipidettä tuekseen. Se ei voi pysyä vallassa pistimien nojassa.

Vaalit ovat siis meille erittäin merkitykselliset. Uudesta eduskunnasta riippuu myös vastaisen hallituksen kokoonpano. Vahva kansanvaltainen hallitus voi hoitaa aseman. Meidän on vaadittava sitä. Aseellisia voimia vastaan on asetettava luja kansanvaltainen hallitusvalta.

Lamaannus on vaarallinen. Siksi työväenjoukkoihin on puhallettava rohkeutta. Terrorista huolimatta on jokaisen oltava vaalissa paikallaan ja suoritettava velvollisuutensa.

Lopuksi puhuja esitti hyväksyttäväksi ehdotuksen julkilausumaksi poliittisesta tilanteesta.

Asia lähetettiin keskustelutta valiokuntaan.

Kansallisuuskysymys.

Puoluetoimikunnan esityksen puoluekokoukselle kansallisuuskysymyksestä esitteli puoluesihteeri tov. Wiik.

Hän huomautti aluksi, että me elämme aikana, jolloin erilaiset porvarilliset aatesuunnat koettavat saada vaikutusvaltaa työväestönkin keskuudessa. Ne pukeutuvat usein kansallisiin muotoihin; toisinaan ne kehittyvät rotuvihaksi, niinkuin esim. nyt Saksassa. Ne houkuttelevat yksinkertaisia ihmisiä, joilla ei ole marxilaista valistusta ja jotka eivät näe siis aatteiden takana piileviä etuvastakohtia.

Täälläkin on niin suomalainen kuin ruotsalainenkin yläluokka koettanut käyttää kansallisuuskysymystä aseenaan. Ne ovat koettaneet vetää työväen huomion pois sen varsinaisista tehtävistä. Työväen on kuitenkin suhtauduttava arvostelevasti yläluokkien harjoittamaan kansallisuuspolitiikkaan ja paljastettava sen takana piilevät etuvastakohdat. Ja silloin kun se joutuu käsittelemään kieli- tai kansallisuuskysymyksiä, on sen suhtauduttava niihin kansainvälisen sosialismin hengessä, antamatta sille vierasten porvarillisten näkököhtien vaikuttaa kantaansa. Mikäli kielipolitiikan alalla esiintyy epäkohtia, on ne poistettava, koska yläluokka käyttää niitä hyväkseen.

Tavallisestihan on niin, että enemmistö harjoittaa sortoa vähem-

mistöä kohtaan. Meillä oli kuitenkin aikoinaan toisin: täällä ruotsinkielinen vähemmistö harjoitti sortoa suomenkielistä enemmistöä kohtaan. Tämä epäkohta korjaantui vasta sitten kun saatiin yleinen ja yhtäläinen äänioikeus. Kielioloissamme kaivataan kyllä epäilemättä vieläkin uudistuksia. Julkisen elämän alalla on tarpeettoman laajaa kaksikielisyyttä supistettava. Mutta on tarkoin varottava, ettei uusia epäkohtia synnytetä, niin ettei siinä suhteessa kielellisen vähemmistön oikeutettuja etuja loukattaisi.

Puolueemme kanta kansallisuuskysymykseen nähden on ollut Oulun puoluekokouksessa 1906 tehdyn päätöksen varassa. Kun tämä kansallisuuskysymystä koskeva puoluepäätös on vanhentunut, on puoluetoimikunta katsonut tarpeelliseksi ehdottaa uudet periaatteellisuontoiset ponnet.

Räisänen: Kiitän тов. Wiikiä siitä, että hän jo oli suosiollisemmalla kannalla minun ajatusteni suhteen kuin Helsingissä. Minusta muuten tuntuu siltä, ettei alustus ole suomalaisen kirjoittama, vaan ruotsalaisen. (Wiik: Se on sosialidemokraatin kirjoittama.) Ei tämä kielijä kansallisuuskysymys ole yksinomaan yläluokkia koskeva kysymys. Se on mielestäni hyvin tärkeä kysymys tässä maassa yleensä. Täällä käytännössä oleva kaksikielisyytys tulee valtiolle ja kunnille tavattoman kalliiksi. Se on sitäpaitsi tavaton rasitus eri toimien hoitajille ja tekee vaikeaksi suomalaisen päästä niitä hoitamaan, vaikka hänellä muuten niihin olisikin edellytyksiä. Onko siinääkään mitään järkeä, että esim. eduskunnassa pitää kaikki kirjoittaa ja painaa kahdelle kielelle? Kielilakimme kaipaakin nopeasti muutosta. Suosittelen kokouksen hyväksyttäväksi seuraavaa Helsingin Kunnallisjärjestön ehdotusta:

Samalla kuin puoluekokous lausuu, että tarpeettomasta kaksikielisyydestä julkisessa elämässä on päästävä, se tunnustaa Suomessa olevalle kansalliselle vähemmistölle oikeuden sellaiseen asemaan, että sen kielelliset tarpeet tulevat kohtuuden mukaan tyydytetyiksi ja että se voi kehittää omakielistä sivistystään yhteiskunnan kannattamain opetuslaitosten avulla.

Ahlström laajemman perustelun jälkeen lausui, että Ruotsalaisen Työväen liiton liittokokouksessa katsottiin voitavan hyväksyä puoluetoimikunnan ehdotus, vaikka se antaakin tulkinnalle sijaa. Se lausuu kuitenkin selvästi puolueemme periaattellisen kannan ja ilmaisee, missä hengessä näitä kysymyksiä on käsiteltävä, tuomiten aitosuomalaisuuden.

Palm kannatti puoluetoimikunnan ponsia.

Jokisen mielestä aitosuomalaisuus tekee paljon haittaa puolueel-

lemme. Ehdotti puoluetoimikunnan ponsien hyväksymistä ilman valiokuntaan lähettämistä.

Keto mainitsi, että puoluetoimikunnan ponsien hyväksymisellä on suuri taktillinen ja periaatteellinen merkitys. Varoitti lähtemästä Räisäsen linjalle.

Wiik huomautti Räisäselle, että kyllä hänen ajatuksensa asiasta ovat samat kuin ennenkin. Helsingin Kunnallisjärjestössä ei kysyttykään, oliko puoluetoimikunnan alustus sosialidemokraatin kirjoittama, vaan oliko se suomalaisen vai ruotsalaisen kirjoittama. Tämä jo osoittaa .minkälaisessa hengessä siellä asiaa käsiteltiin. Täällä »Sasu» ehdotti m.m. puoluetoimikunnan ponsien ensimmäisen ponnin poistamista. Minä en näe mitään syytä sen poistamiseksi, sillä siinä ei ole sellaisia varauksia, mitä me emme sosialidemokraatteina voisi hyväksyä. Toivoi puoluetoimikunnan ponsien tulevan hyväksytyiksi.

Peltonen: Perustelut ovat jonkinverran yksipuoliset. Niistä saa sen käsityksen niinkuin puolueessa jo olisi harjoitettu kielellistä sortoa, mutta nyt siitä päätetty luopua. Kouluoloissa olisi saatava korjausta. Kannatan puoluetoimikunnan ehdotuksen hyväksymistä, kuitenkin niin että toiseen ponteen tehtäisiin seuraava lisäys:

Kuitenkin niin että pakollisen ruotsinkielen taito valtion ja kuntain virkoihin pääsemiseksi suomalaisilla asutusalueilla poistetaan ja että ruotsinkieli maamme oppikouluissa saatetaan vapaaehtoisuuden varaan.

Lehtinen yhtyi kannattamaan Peltosen esitystä.

Teerimäki oli puoluetoimikunnan ponsien hyväksymisen kannalla.

Järvi kannatti puoluetoimikunnan ponsien hyväksymistä.

Tanner huomautti, että aitosuomalainen on harvinainen eläin sosialidemokratian laitumilla. »Sasu» on kait ainoa, jota voidaan aitosuomalaiseksi puolueessamme kutsua. »Sasun» tätä asiaa käsittelevät kirjoitukset ovat saattaneet ikävää häiriötä aikaan. Ne olisi kokonaan puoluekokouksen puolesta kiellettävä. Puolueneuvosto on sen jo kerran tehnyt, mutta se ei ole auttanut. Olen sitä mieltä, että antaa kehityksen kulkea omaa kulkuaan. Meillä ei ole näissä oloissa varaa torjua luotamme tovereita, joidenkin kieliseikkojen takia. Joukot on pidettävä koossa ja sitä ei mikään aitosuomalaisuus tee. On ollut aika jolloin suomalaisia on sorrettu. Nyt kun meillä on valtaa, käyttäkäämme sitä oikeudenmukaisesti.

Aarniokoski kannatti Räisäsen ehdotusta.

Lähde huomautti, ettei Helsingissäkään oltu asiassa yksimielisiä. Oli sitä mieltä, ettei tällä hetkellä ole aikaa, eikä varaa joihinkin kieli-riitoihin. Varoitti lähtemästä Räisäsen linjalle.

Yleiskeskustelu julistettiin päättyneeksi, jonka jälkeen toimitettiin äänestys eri ehdotuksista. Äänestyksessä voitti puoluetoimikunnan ehdotus huomattavalla ääntenemmistöllä kaikki muutosehdotukset.

Puoluetoimikunnan ehdotus siis hyväksyttiin ja näin oli asia tullut loppuun käsitellyksi. (Kts. Alustuksia siv. 42.)

Tov. Nokelaisen terveydentila.

Puheenjohtaja *Harvala* ilmoitti yhdessä puoluesihteerin *Wiikin* kanssa käyneensä katsomassa tov. Nokelaista sairaalassa. He olivat kokouksen puolesta esittäneet kukkaistervehdyksen tälle väkivallan uhriksi joutuneelle toverille. Nokelainen pyysi lausumaan kokoukselle kiitokset ja lähetti terveisensä.

Tämän jälkeen otettiin ruokailuloma.

Kokousta jatkettiin klo 19.05.

Puhetta ryhtyi johtamaan *Vihtori Kanto*.

Tili- ja vastuuvapauden myöntäminen puoluetoimikunnalle ja -neuvostolle.

Tov. *Emil Sallila* esitti raha-asiainvalidikunnan mietinnön n:o 1, joka kuului:

Tutustuttuaan lähemmin puolueen taloudenhoitoon ja tileihin kolmen viimeisen vuoden ajalta on valiokunta todennut, että puolueen talous on saanut kannettavakseen paljon uusia, viime puoluekokouksessa tuntemattomia rasituksia. Tämän johdosta on puolue-neuvosto, puoluetoimikunnan ehdotukset hyväksyen, vuosittaisten tulo- ja menoarvioitten yhteydessä ja erillisinä päätöksinäkin järjestänyt puolueen taloutta olosuhteitten mukaiseksi.

Tällöin on ollut pakko jonkinverran supistaa valistusmenoja ja etenkin piireille ja muillekin laitoksille annettavia suoranaisia avustuksia, koska on ollut pakko suojella työväentaloja joutumasta vastustajille ja koska kaikenlaisten häiriöntehtojen johdosta syntyneissä oikeudenkäynneissä y.m. on usein tarvittu myöskin puoluetoimikunnan osanottoa.

Kun taloudellinen lamakausi on aiheuttanut etteivät perusjärjestöt, piirit ja lehtiyhtiöt ole voineet ajallaan suorittaa puolueelle tulevia maksuja, on ne järjestetty pitemmälle maksuajalle. Tällä kertaa oli valiokunnankin käsityksen mukaan pakko näin menetellä, mutta on vastaiseen nähden syytä lausua se ajatus, etteivät mitkään puolueelimet saisi omiin tarpeisiinsa käyttää niitä varoja, mitä ne ovat puolueen puolesta sille kantaneet.

Asiantuntijoina valiokunnan kokouksissa ovat olleet K. Harvala ja E. Sallila.

Tilien muodolliseen puoleen ja tilinpäätösten perusteihin nähden ei valiokunnalla ole syytä huomautuksiin, joten tilintarkastajain lausuntoihin nojaten ehdotamme puoluetoimikunnalle ja puolue-neuvostolle myönnettäväksi täyden tili- ja vastuuvapauden vuosien 1930, 1931 ja 1932 vuoden tileistä.

Tampereella 26 p:nä toukokuuta 1933.

Ebert Lehtinen. Tommi Jyrkinen. A Ib. Lassila.
Frans Lehtimäki. K. F. Numminen. Jalmar Syvänen.
Matti Ketola.

Mietintö ja siinä tehty ehdotus tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä hyväksyttiin keskustelutta.

Työttömyyden vastustaminen.

Työttömyyden vastustamista koskevan Lohjan sos.-dem. kunnallises-järjestön esityksen johdosta hyväksyttiin puoluetoimikunnan ehdotus. (Kts. Alustuksia siv. 13.)

Asia oli loppuunkäsitelty.

Työväen palkkataso.

Lehtonen ehdotti hyväksyttäväksi Valtimon Koppelon ty:n ky-seellisestä asiasta laatimat ponnet ja puoluetoimikunnan ehdotuksen 2 ponnin sekä näiden lisäksi seuraavan lisäyksen:

että ensi heinäkuussa valittava eduskuntaryhmä tekisi uuden aloitteen minimipalkkojen määrittämiseksi niin metsä- kuin teollisuustyöväestöllekin.

Sallila ehdotti asian lähetettäväksi valiokuntaan.

Huttunen, Edv. selvitteli laajasti kysymykseen liittyviä seikkoja, huomauttaen, että itse alustus on kyllä oikeaan osunut. Muodolliset seikat pakoittavat kuitenkin antamaan vapaat kädet puolue-toimikunnalle ja eduskuntaryhmälle. Itse kysymys minimipalkka-laista ei ole niinkään selvä ratkaistavaksi. Asian järjestäminen lainsäädäntöteitse on meillä sitäkin vaikeampaa, kun palkkataso on niin kovin erilainen. Saattaisi olla, ettei lakia saataisikaan kunnolli-seksi ja silloin sillä olisi taannehtiva vaikutus. Kannatti puoluetoi-mikunnan ponsia.

Kupari mainitsi, että minimipalkkalaki, jos se on huono, muodostuu epäedulliseksi työläisille. Sitä ei olisi kuitenkaan kieltäydyttävä ottamasta ohjelmaan, vaikka tällä kertaa ei olisikaan mahdollisuutta saada kunnollista lakia.

Vuori huomautti ammattiyhdistysväen taholla suhtauduttavan epäilevästi minimipalkkalakiin. Ja totta onkin, että tehokkaan lain aikaansaaminen vaatii voimakasta ammatillista järjestäytymistä. Joissakin tapauksissa asettuisin kuitenkin lakiin nähden myönteisemmälle kannalle kuin *tov. Huttunen* täällä äsken. Sanoisin, ettei meillä minimipalkkalakia ainakaan toistaiseksi tarvita sellaisilla aloilla, joissa jo on tai joissa näyttäisi olevan erikoisia edellytyksiä suhteellisen voimakkaalle ammatilliselle järjestäymiselle. Mutta sen sijaan meillä on sellaisia aloja, joissa ammatillinen järjestäytyminen on heikkoa ja joissa siis minimipalkkalaki tai ainakin se, että palkkataso kontrolloidaan ja tilastoidaan valtion toimesta, olisi saatava aikaan.

Ne ammattialat, joissa mielestäni lainsäädäntöteitse olisi määriteltävä alin palkka ovat metsä- ja uittotyöt, sekä maatalous. Näillä aloilla juuri ovat palkat tavattoman kurjat ja ammatillinen järjestäytyminen heikkoa. Näillä aloilla voidaan siis ajatella minimipalkkalaista olevan vastaavaa hyötyä. Puoluekokouksen päätöksestä ei kuitenkaan tarvitsisi näkyä, mitä aloja tämä vaatimus koskee.

Huttunen, Bdv. huomautti, etteivät puoluetoimikunnan ponnet kiellä ajamasta minimipalkkavaatimusta, vaan ne antavat tässä suhteessa vapaat kädet puoluetoimikunnalle.

Peltonen mainitsi hänestä tuntuvan siltä, ettei puoluekokous osaa käyttää tilannetta hyväkseen, jos se nyt hyväksyy puoluetoimikunnan ponnet.

Kääriäinen yhtyi *Vuoreen*.

Jokinen totesi palkkatason maa-, metsä- ja uittotöissä olevan yleistä elintasoa, vaarantavalla tasolla. Toivoi, että tästä ehkä päivän kiipeimmistä kysymyksestä tehtäisiin ratkaiseva päätös.

Huunonen: Jos lainsäädäntöteitse pyritään työväen palkkatasoa korjailemaan, merkitsee se meillä työväen elintason taannehtivaa vaikutusta. Ja sitäpaitsi se merkitsee sitä, että työläiset rupeavat vielä yliolkaisemmin kuin tähän asti suhtautumaan ammatilliseen liikkeeseen. Kannatti puoluetoimikunnan esitystä.

Lappalainen yhtyi *Vuoreen* ja kannatti asian lähettämistä valio-kuntaan.

Vuori huomautti, ettei hän ole tehnyt mitään ehdotusta, sillä hän on puoluetoimikunnan ponsien kannalla. Varoitti liiaksi luotta-

masta minimipalkkalakiin. Tärkein keino on sittenkin ammatillinen järjestäytyminen.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi ja asia lähetettiin valiokuntaan.

Vastalause kansallisuuskysymyksessä.

Kansallisuuskysymyksen yhteydessä Väinö Tannerin käyttämän puheenvuoron johdosta esitti edustaja Y. Räisänen seuraavan vastalauseen:

Puoluekokoukselle.

Sen johdosta, että Elannon johtaja Väinö Tanner, kieli- ja kansallisuuskysymystä koskevasta Puoluetoimikunnan alustuksesta keskusteltaessa nimitti käyttämässään, allekirjoittanutta vastaan suunnatussa hyökkäyspuhevuorossa minua »aitosuomalaiseksi eläimeksi», lähimpänä aiheenaan se, että minä puoluekokousedustajana esitin Helsingin sosialidemokraattiselta kunnallisjärjestöltä saarnani evästyksen asiassa, eikä minulla, kun puhe vuorot olivat rajoitetut, eikä puheenjohtaja katsonut voivansa minulle enää sellaista myöntää, ollut tilaisuutta puhevuoroa käyttämällä panna vastalauseettani Puoluekokouksen pöytäkirjaan, pyydän sen tehdä täten ja on minulla siihen sitä suurempi velvollisuus kun tehty loukkaus kohdistuu kauttani Helsingin sosialidemokraattiseen kunnallisjärjestöön, jonka edustajana olen sen kannan kieli- ja kansallisuuskysymyksessä esittänyt.

Tampereella toukokuun 26 p:nä 1933.

Yrjö Räisänen.

Edelläolevaan yhdyimme.

Matti Turhia.

Cay Sundström.

Vastalauseen johdosta jätti Väinö Tanner pöytäkirjaan merkittäväksi seuraavan vastineen:

Edelläolevan johdosta palautan mieleen, että käyttämäni lause kuului seuraavasti: »Aitosuomalainen on harvinainen eläin sosialidemokraattisilla laitumilla.»

Joka tästä loukkaantuu, hänellä ei ole hiventäkään huumorintajua.

Väinö Tanner.

Maatalouskysymyksiä.

Eri järjestöt olivat puoluekokoukselle esittäneet maatalouskysymyksiä koskevia aloitteita. (Kts. Alustuksia, siv. 15.) Asiasta syntyi keskustelua.

Mäkeläinen selosti laajasti esillä olevia kysymyksiä huomauttaen niiden, samoin kuin pienviljelijäkysymyksen kokonaisuudessaankin olevan tärkeän. Toivoi, että kokouksessa laadittaisiin julkilausuma, jossa käännyttäisiin pienviljelijävään puoleen, ja että asia kokonaisuudessaan lähetettäisiin valiokuntaan.

Lehtonen mainitsi oltavan yksimielisiä siitä, että asetuslakiin on saatava korjauksia. Kannatti puoluetoimikunnan ponsia seuraavalla lisäyksellä:

että mainittu lakialoite otettaisiin eduskunnan kokouksessa kiireellisenä käsiteltäväksi.

Samoin yhtyi hän puoluetoimikunnan Lempäälän kunnallistoimikunnan alustuksen johdosta esittämään ponteen, ehdottaen kuitenkin siihenkin seuraavan lisäyksen:

että yksityisiltäkin, pienviljelystarkoituksiin saatujen lainojen ja korkojen maksamiseen olisi saatava lykkäystä.

Kääriäinen huomautti suuren joukon asutustilallisia menettävän tilansa, ellei asiaan kiireellisesti puututa. Korko maksujen ja lainojen lykkäämistä koskeva asia olisikin heti eduskunnan kokoonnuttua saatava esille.

Harvala ehdotti asian lähetettäväksi valiokuntaan, jonka tehtäväksi annettaisiin laatia julkilausuma sekä näistä kysymyksistä että minimipalkkalaista.

Asian yhteydessä käyttivät vielä puheenvuoroja A. Huttunen ja Parviainen.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi ja asia lähetettiin kokonaisuudessaan valiokuntaan.

Verotuskysymyksiä.

Verotuskysymyksiä koskevia esityksiä olivat puoluekokoukselle tehneet eräät järjestöt. (Kts. Alustuksia, siv. 18.) Asian johdosta syntyneessä keskustelussa.

Murto toivoi puoluekokouksen kiinnittävän huomiotaan Tampereen sos.-dem. kunnallisjärjestön kunnallisverotuslainsäädännön uudistamista koskevaan alustukseen. Hän huomautti, ettei puoluetoimikunnan lausunto häntä tyydytä. "Verotuskysymys on tällä hetkellä erikoisen tärkeä senkin vuoksi, että palkkataso on niin kovasti huono ja että työläisten veronmaksukyky sen vuoksi on suuresti heikenty-

nyt. Ei varatyöpalkoilla mitään veroja makseta. Tarvitaankin siis tilanteeseen pikaista korjausta ja kun tamperelaisten ehdotus toteutettuna tietäisi melkoista parannusta, olisi se siis kokouksessa hyväksyttävä.

Lehtola huomautti kunnallisen verolain ja ulosottolain välillä olevan sikäli ristiriitaa, että ulosottolain mukaan ei perheelliseltä voida ulosmitata omaisuutta, jos hänen vuosiansionsa ei ole 11,900 mk. suurempi. Tämän mukaan siis tosiasiallinen verovapaan tulon ylliraja onkin jo n. 12,000 mk., vaikka sitä ei monikaan taida tietää. Korjauksia olisi saatava. Puhuja suositteli erikoisesti Koivistonkylän sos.-dem. ty:n esitystä.

Sohkanen sanoi kyllä hyvin ymmärtävänsä tamperelaisten ehdotuksen, mikäli kysymyksessä oli Tampereen olosuhteet. On kuitenkin paljon kuntia, joissa sitä ei voisi soveltaa, koska niissä verotettavien tulojen suurin osa on pienempiä kuin Tampereen ehdotuksessa esitetty verovapaan tulon ylliraja. Jos tamperelaisten ehdotusta sovellettaisiin käytäntöön tällaisissa kunnissa, merkitsisi se niissä huomattavaa veroäyrin nousua. Esitti asian lähetettäväksi valiokuntaan.

Laakso yhtyi Sohkasen esittämiin ajatuksiin. Kannatti puoluetoimikunnan ehdotusta.

Koskinen asettui puoluetoimikunnan ehdotuksen kannalle.

Janatuinen: Tamperelaisten esitys on mielenkiintoinen ja huomion arvoinen ja sitä on kyllä puoluetoimikuntakin perusteellisesti harkinnut. Tämä esitys on tarkoitettu vain kaupunkikuntaa koskevaksi. Se ei siis koske laisinkaan maalaiskuntia, niinkuin jotkut puhujat ovat käsittäneet. Kaupungeissakin saattavat verotussuhteet olla hyvin erilaiset ja niin ollen ei voida suositella otettavaksi yhtenäisiä kaavoja käytäntöön. Nykyisessäkin laissa on jonkin verran liikkumistilaa.

Helsingin kaupunki on aikoinaan ehdottanut korkeimmaksi perusvähennyksen rajaksi 10,000 mk., jonka kaupunginvaltuustot itse saivat määrätä. Lapsi- ja perusvähennykset eivät kuitenkaan ole niitä, joihin meidän on pyrittävä. Puoluetoimikunta on pitänyt tärkeänä saada puolueohjelmamme mukaisia korjauksia aikaan. Niinpä olisi saatava ansiottoman arvon nousun verotus, useampia vero-objekteja, verotus asteittain kohoavaksi j.n.e. Perus- ja lapsivähennyksiäkin voidaan koroittaa, mutta päähuomio on kohdistettava todelliseen verouudistukseen.

Kysymyksen yhteydessä käyttivät puheenvuoroja vielä Reinikainen, Parkkonen, Hörkkö ja Murto.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi ja asia lähetettiin talouspoliittiseen valiokuntaan.

Työväenliikkeen yhtenäistäminen.

Erinäiset helsinkiläiset järjestöt olivat tästä asiasta tehneet esityksiä. (Kts. Alustuksia, siv. 305.) Asiasta käydyssä keskustelussa.

Sundström lausui m.m.: Työväenliikkeen yhtenäistämiskysymys on tärkeimpiä kysymyksiä työväenliikkeessä. Se tulee esille tulevaisuudessa historiallisena välttämättömyytenä. Sosialidemokraattien olisikin kaikin käytettävissä olevin keinoin edistettävä tämän kysymyksen ratkaisua. Helsingin kunnallisjärjestön kokousta ei olekaan senvuoksi tyydyttänyt puoluetoimikunnan kannanotto. Siellä katsottiin, ettei ole oikein, että puoluetoimikunta suhtautuu kysymykseen niin kuivan teoreettisesti kuin se sen ponsista näkyy. Puoluetoimikunnan olisi pitänyt tehostaa yhtenäisyyden välttämättömyyttä, sillä pidän sielullisestikin tärkeänä, että me puolestamme olemme valmiit työskentelemään yhteisrintaman varalta. Ehdotti Helsingin Sosialidemokraattisen Kunnallisjärjestön päätöksen mukaisesti, että puoluekokous

lausui Suomen työväenluokalle vakavan kehoituksen luokkataistelun edistymiselle välttämättömään yhtenäistymiseen sekä velvoittaisi puoluetoimikunnan sosialidemokratian puitteissa kaikin tavoin edistämään yhtenäisyyskysymyksen kansainvälistä ratkaisua koko laajuudessaan.

Samalla puoluekokous lausuu, että sos.-dem. puolueen on pyrittävä yhdistämään koko työväenluokka yhtenäiseen työväenliikkeeseen entistä määrätietoisemmin selvittelemällä työväenluokalle sosialidemokratian periaatteita, esittämällä eduskunnallisessa työssä yhteiskunnallisten uudistusvaatimusten ohessa myös sosialismin toteuttamiseen tähtääviä vaatimuksia, noudattamalla sanomalehdistössä, järjestötoiminnassa ja valistustyössä työväenluokkaa yhdistävää menettelyä.

Järvi: Työväenliikkeen yhtenäistämiskysymys on sinänsä hyvä kysymys, mutta ei kuitenkaan mikään päivänkysymys. Kannatan puoluetoimikunnan ponsia.

Parviainen ehdotti hyväksyttäväksi puoluetoimikunnan ponnet valiokuntaan lähettämättä.

Ampuja huomautti, että Helsingin metallimiesten sos.-dem. yhdistys on tätä kysymystä käsitellyt ennenkaikkea puolueemme sisäisenä kysymyksenä. Yhtymisen täytyy tapahtua puolueemme sisäisen politiikan avulla. Kannatti *Sundströmin* ehdotusta.

Kokous hyväksyi tämän jälkeen äänestyksettä puoluetoimikunnan ponnet. (Kts. Alustuksia, siv. 306.)

Raittiuskysymys.

Tästä asiasta olivat alustuksia esittäneet Helsingissä sos.-dem. naisyhdistys ja Pohjois-Pirkkalan sos.-dem. kunnallistoimikunta.

Huotari, Anni sanoi uskovansa, että Helsingin sos.-dem. naisyhdistyksen alustus ja sen ponnet (Kts. Alustuksia, siv. 308.) on ollut keskustelun alaisena jokaisessa puolueosastossa ja että ne ovat tulleet samaan tulokseen kuin Helsingin kunnallisjärjestö, joka ne hyväksyi. Puoluetoimikunta huomauttaa, ettei olisi synnyttävä riitoja väkijuomakysymyksen tähden, koska puolueessa on paljon toisinkin ajattelevia. Jos nyt kuitenkin ei sanota mitään periaatteellisesta puolesta, on entinen päätös voimassa ja puoluetoimikunnan ehdotus niin ollen kannaton. Puoluetoimikunnan ponnet ovat niin pyöreät, ettei niissä mielestäni sanota mitään. Toivoi, että kokous hyväksyisi Helsingin sos.-dem. naisyhdistyksen ponnet.

Virtanen, J.: En haluaisi mitenkään käsittää niin, etteikö puoluetoimikunnan alustus olisi myöskin pyrkinyt raittiuskysymystä ratkaisemaan puolueen parasta tarkoittavalla tavalla. Mutta kun käsitykseni siitä periaatteesta, jota nyt on jouduttu käsittelemään, eroaa puoluetoimikunnan alustuksen perusteluista, niin haluan siitä mainita muutaman sanan. Minä lähen nim. siitä, että puolue on ottanut vapaasta harkinnasta kieltolakivaatimuksen ohjelmaansa. Se on lähtenyt siitä, että se on tuntenut sen turmiollisen tuhon, mitä väkijuomista on seurannut työväenluokan yksilöille, sekä yhteiskunnallisesti koko työväenluokalle ja yhteiskunnalle. Toiseksi lähdän siitä, ettei mikään ankarinkaan säännöstely voi sitä pahetta poistaa.

Kun näin on, niin silloin ei ole oikein, että nyt, jolloin olemme taantumuksen johdosta joutuneet menettämään kieltolain, myös olemme valmiit siitä heti itse luopumaan ja sen ohjelmastamme poistamaan.

Se on totta, ettemme nyt heti voi kieltolakia toteuttaa, mutta meidän on kuitenkin sen vaatimus ohjelmassamme säilytettävä.

Leinonen kannatti puoluetoimikunnan ponsia. Toivoi kuitenkin neljänteen kohtaan sellaisen lisäyksen, ettei työväentaloja saisi vuokrata sellaisiin suljettuihin tilaisuuksiin, joissa tarjoillaan väkijuomia.

Lehtimäki huomautti, että kieltolakivaatimus on ohjelmassamme säilytettävä. Kannatti Huotaria.

Jokinen lausui m.m.: Kieltolakivaatimus on aina Forssan kokouksesta lähtien ollut ohjelmassamme. Nyt olemme joutumassa tilanteeseen, että työväentaloissa, joissa koetetaan kasvattaa lapsia rait-

tiiksi ja voimakkaiksi, tarjoillaan väkijuomia. Puhuja toivoi kokouksen ottavan sellaisen kannan, että työväentaloilla jyrkästi kielletään väkijuomia tarjoilemasta.

Palm kannatti puoluetoimikunnan ponsia.

Hakala totesi tilanteen kehittyvän varsin häikäilemättömään suuntaan, kun työväenjärjestöt ja -sanomalehdet ovat tehneet väkijuomakysymyksen afääriasiaksi. Meidän on nopeasti päästävä selville vesille ja kun Helsingin sos.-dem. naisyhdistyksen ponnet ovat hyvät ja vastaavat työväen kantaa raittiuskysymyksessä, kannatan niiden hyväksymistä.

Lappalainen ehdotti asian lähettämistä valiokuntaan.

Makkonen kannatti Helsingin sos.-dem. naisyhdistyksen ponsia.

Syvänen mainitsi käsityksensä, että tiukat ponnet jäävät paperipäätöksiksi, joita ei kukaan noudata. Kannatti puoluetoimikunnan ponsien hyväksymistä.

Peltonen antoi tunnustuksen Helsingin sos.-dem. naisyhdistykselle sen reippaasta esityksestä. Huomautti kuitenkin, ettei muutamia kohtia ponsista voitane taloudellisten seikkojen takia työväen liikelaitoksiin nähden toteuttaa. Kannatti puoluetoimikunnan ponsia.

Alanko huomautti raittiuskysymyksen olevan yhden puolueemme kulmakiviä. Kannatti naisyhdistyksen ponsia.

Jokela: Forsassa ei pidetty naisyhdistyksen ponsia nykyaikaan sopivina, koska niitä ei voida käytännössä toteuttaa. Kannatti puoluetoimikunnan ponsien hyväksymistä.

Helenius mainitsi puoluetoimikunnan ponsien olevan mahdolliset käytännössä toteuttaa ja siksi asettuvansa niitä kannattamaan.

Wiik kysyi, millä keinoilla luullaan saatavan kaikki toimihenkilöt raittiiksi, kun niitä ei ole tähänkään asti saatu. Ei se ole paha, jos ottaa ryypyn, kun laki sen sallii, mutta se on paha, jos on puolueen päätös, joka sen kieltää, ja sittenkin otetaan. Ei ole tehtävä päätöksiä, joita käytännössä ei voida toteuttaa.

Kanto: Tampereen kunnallisjärjestö päätti yksimielisesti yhtyä puoluetoimikunnan ponsiin.

Huotari sanoi antavansa puoluesihteerille tunnustuksen hänen raittisharrastuksestaan. Mainitsi, että kyllä toimihenkilöt saadaan raittiiksi kunhan pannaan leipävarras niin korkealle, että se auttaa. Tiedän Jyväskylän ja monen muun työväenyhdistyksen olevan taloudellisesti tiukalla. Näitä taloja ei ole kuitenkaan viinalla pystytetty ja ilman sitä ne voidaan myös pystyssä pitää.

Harvala lausui tulleen siihen käsitykseen, että puoluetoimikunnan ehdotus on hyvin kirjoitettu. Muistutti samalla, ettei puoluekokous

voi mennä jyrkkiin ponsiin, koska ne eivät vastaa tarkoitustaan. Emmehän voi, kutsuessamme ihmisiä puolueeseen, kysyä kuifika raittiita he ovat, vaan kuinka hyviä sosialisteja he ovat. Jos onnistumme saamaan paljon jäseniä ja heidät harrastamaan raittiutta, niin eikö se ole hyvä puolueellemme kokonaisuudessaan ja raittiuskysymykselle erikseen. Tässä mielessä juuri on puoluetoimikunnan ponnet laadittu.

Asia lähetettiin tämän jälkeen menettelytapavaliokuntaan.

Puoluekurin tehostaminen.

Sundström huomautti Helsingin sos.-dem. kunnallisjärjestön kokouksen todenneen, että puoluetoimikunnan jäseniä vain harvoin nähdään järjestön kokouksissa. Puoluetoimikunnan jäsenet eivät olekaan usein tietoisia sattuneista puoluekurin rikkomistapauksista. Näin ollen yhteiskunnan korkeimmilla paikoilla olevat henkilöt voivat toimia järjestöpäätöksiä vastaan. — Ja puoluetoimikunta tuskin haluaisikaan valvoa puoluekurin noudattamista, koska se usein koskisi myös sen omia jäseniä. Puoluekuria olisi kuitenkin ehdottomasti tehostettava. Kun vanhojen järjestösääntöjen määräykset eivät ole tarpeeksi riittävät, olisi niihin tehtävä tarpeelliset korjaukset Pasilan, Vallilan y.m. sos.-dem. yhdistysten alustusten ponsien mukaan. (Kts. Alustuksia, siv. 29.) Jos ei voida hyväksyä näitä ponsia, esittäköön kokous uudet.

Kukkonen lausui m.m.: Täällä tov. *Sundström* esitti edustamansa järjestön kannan asiassa huomauttaen m.m. ettei puoluetoimikunta olisi selvillä puoluekurin rikkomistapauksista. Me kyllä tiedämme, että puoluekurin rikkomisia on. Ei näytä kuitenkaan mahdolliselta, että jotkin kurinpitolautakunnat voisivat tässä suhteessa tuoda parannusta. Ensinnäkin lautakunnan kokoonpano on tavattoman vaikea, jotta se voisi toimia oikeudenmukaisesti. Ja toiseksi sen käsiteltäväksi joutuisi niin monimutkaisia, paljon tulkintaa ja harkintaa kysyviä asioita, että on syytä epäillä näin syntyneiden päätösten ehdottomuutta. Lautakuntien työskentely on vaikeata sitäpaitsi siksi, että eri toimintahaarojen aloilla puoluekurin rikkominen näyttää suuremmalta tai pienemmältä.

Lautakunnat piirikokouksissa valittuina merkitsisivät tavallaan epäluottamuslausetta piiritoimikunnalle ja muille elimille.

Kun tällainen päätös saisi vain aikaan katkeruutta, olisi se hylättävä ja hyväksyttävä puoluetoimikunnan ponnet.

Palm sanoi tulleen siihen käsitykseen, etteivät helsinkiläiset järjestöt ole perehtyneet kurinpitasioihin, eivätkä täyty niille kuuluvia

tehtäviä. Tällaiset kysymykset hoitavat ensisijassa perusjärjestöt. Kannatti puoluetoimikunnan esitystä.

Räisänen kannatti Sundströmin ehdotusta.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Toimitetussa koeäänestyksessä voitti puoluetoimikunnan esitys ylivoimaisesti Sundströmin ehdotuksen, joten kokous hyväksyi puoluetoimikunnan esityksen asiassa. (Kts. Alustuksia, siv. 313.)

Asia oli loppuunkäsitelty.

Kunnallis- y.m. luottamustehtävät.

Räisänen kiinnitti huomiota Pasilan, Vallilan y.m. sos.-dem. yhdistysten ryhmäpäätösten noudattamisen tehostamista koskevaan alustukseen. (Kts. Alustuksia, siv. 314.) Toivoi, että kokous hyväksyisi alustuksen ponnet, ne terästävät ja tehostavat aikaisempia puoluepäätöksiä.

Suikkanen kannatti puoluetoimikunnan esitystä.

Sallila sanoi, ettei ole syytä hyväksyä Pasilan y.m. esitystä, koska samoista asioista on jo olemassa paremmat päätökset. Piirikokouksissahan on aikoinaan hyväksytty valtuustoryhmien ohjesääntö, joka on paljon ankarampi kuin Pasilan y.m. esitys. Tästä päätöksestä eivät taida kaikki olla tietoisiaakaan. Katsoi, ettei tarvita enää eri puoluepäätöstä asiassa.

Sundström kannatti mainittujen Helsingin sos.-dem. yhdistysten esityksiä.

Lehtonen huomautti esilläolevien alustusten hänen käsityksensä mukaan olevan laaditun vain helsinkiläisten näkövinkkelistä katsoen. Maaseudulla on mahdollisuus toteuttaa vaatimusta vain yhden luottamustehtävän antamisesta, pystyviä toimihenkilöitä kun on vähän. Kannatti puoluetoimikunnan ponsien hyväksymistä.

Jokinen yhtyi Lehtoseen ja puolsi puoluetoimikunnan ponsien hyväksymistä.

Parkkonen kannatti puoluetoimikunnan esitystä. Ehdotti kysymyksestä päätettäväksi ilman valiokuntaan lähettämistä.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Toimitetussa koeäänestyksessä puoluetoimikunnan esitys voitti ylivoimaisesti Pasilan, Vallilan y.m. Helsingin sos.-dem. järjestöjen ehdotuksen. Puoluetoimikunnan esitys tuli siis kokouksen päätökseksi. (Kts. Alustuksia, siv. 315.)

Asia oli loppuunkäsitelty.

Komiteapalkkioiden verottaminen.

Kokous hyväksyi keskustelutta puoluetöimikunnan esityksen. (Kts. Alustuksia, siv. 320.) Asia oli loppuunkäsitlety.

Eduskuntavaalit.

Mäkeläinen ehdotti Tervon sos.-dem. ty:n esityksen mukaisesti, että eduskuntavaaleissa otettaisiin käytettäväksi vain yhden nimen listat. Esitti sitäpaitsi asian lähetettäväksi valiokuntaan perustellun lausunnon saamista varten.

Wiik huomautti, että tästä kysymyksestä keskusteltiin viime puoluekokouksessa riittävästi, joten nyt ei ole kysymykseen syytä laajemmin puuttua. Mainitsi, että meidän on pyrittävä sellaiseen puoluedemokratiaan, jossa järjestyneet määräävät.

Vuori katsoi, ettei ole syytä sitoa piirijärjestöjen käsiä, koska yhden nimen listat eivät ole järjestöperiaatteiden mukaiset.

Hakala yhtyi puoluetöimikunnan lausuntoon.

Tanner huomautti voitavan puhua yhden nimen listojen puolesta sekä vastaan. Kun nyt näissä vaaleissa yhden nimen listoilla suuremmassa määrässä kokeillaan ja jos tuossa kokeilussa onnistutaan, voidaan sen jälkeen ajatella yhden nimen listojen vakiinnuttamista käytäntöön.

Huttunen ja *Kääriäinen* kannattivat puoluetöimikunnan ponsia.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi. Kokous yhtyi yksimielisesti puoluetöimikunnan lausuntoon. (Kts. Alustuksia, siv. 325.)

Suhde porvarilehtiin.

Fallila ehdotti *Laakson* kannattamana esityksen hyljättäväksi.

Kokous hyväksyi puoluetöimikunnan lausunnon. (Kts. Alustuksia, siv. 326.)

Liputuskysymyksestä

oli tehnyt alustuksen Ulvilan Vanhakylän ty. Asiassa hyväksyttiin lyhyen keskustelun jälkeen puoluetöimikunnan lausunto, sillä evästyksellä, että puoluetöimikunta koettaa saada liputuskysymyksen järjestymään lainsäädäntöteitse. (Kts. Alustuksia, siv. 326.)

Esperanto-kieli.

Kokous hyväksyi keskustelutta puoluetöimikunnan esityksen. (Kts. Alustuksia, siv. 296.)

Vaaliperuste seuraavia puoluekokousedustajavaaleja varten.

Sallila ilmoitti käytännössä olleen sellaisen tavan, että edustajia on saanut kunnallisjärjestö valita yhden täydeltä 200 jäseneltä. Jos jäsenmäärä on 500, voidaan valita kaksi edustajaa ja niin aina edelleen yksi edustaja jokaista täyttä 500 jäsentä kohden. Kunnallisjärjestö, jonka jäsenmäärä on alle 200 jäsenen, saa valita yhden edustajan riittävän monen samanlaisen kunnallisjärjestön kanssa, piiri-toimikunnan lähempien ohjeitten mukaan.

Puoluekokous hyväksyi keskustelutta edelläselostetun aikaisemmin käytännössä olleen valintaperusteen.

Järjestävän valiokunnan ehdotuksesta päätettiin kokous seuraavana päivänä aloittaa klo 14.

Kokous päättyi kello 22.20 yhteisesti laulettuun »Kansainväliseen».

KOLMAS KOKOUPÄIVÄ.

L a u a n t a i n a t o u k o k u u n 27 p ä i v ä n ä .

Valiokuntien istuntojen takia aloitettiin kolmas kokouspäivä, edellisenä päivänä tehdyn päätöksen mukaisesti, vasta klo 14. Puhetta ryhtyi johtamaan toveri *Väinö Tanner*. Kun aluksi oli laulettu yhteisesti »Vala», toimitettiin edustajien nimenhuuto. Saapuvilla todettiin olevan kaikki muut paitsi toveri *Toivo Nokelainen*, joka edelleenkin oli sairaalassa hoidettavana.

Puolueen ja sen perusjärjestöjen omistamia kiinteistöjä ja eräitä omaisuuksien siirtoa koskevia asioita.

Järjestösihteeri *Emil Sallila* esitti raha-asiainvaliokunnan mietinnön n:o 2:

Sen johdosta, että puolueen haltuun on sääntöjen mukaan joutunut eräitten yhdistysten omaisuuksia, joiden käyttöoikeus oli jo aikaisemmin puoluetoimikunnan päätöksellä annettu paikallisille järjestöille, jotka myöhemmin ovat tehneet esityksen saada näihin omaisuuksiin omistusoikeuden, on puoluetoimikunta tehnyt puoluekokoukselle esityksen eräitten toimintansa lopettaneitten yhdistysten omaisuuksien myynnistä ja siirtämisestä toisille yhdistyksille.

Valiokunta on, tutustuttuaan lähemmin näitten asiain yksityiskohtiin ja yhtyen puoluetoimikunnan ehdotukseen, päättänyt ehdottaa puoluekokouksen päätettäväksi alempana mainitut omaisuuksien myynnit ja siirrot hyväksyttäväksi seuraavalla tavalla:

Puoluekokous luovuttaa täysin omistusoikeuksin Ummeljoen Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y.lle Anjalan pitäjistä mainitun pitäjän Ummeljoen kylässä 0.0038 osalukuisen ja 0.0009 manttaalisen Rientola nimisen lohkotilan N:o 17²⁵ lohkotilalla olevine työväentalo- ja ulkokuonerakennuksineen sekä irtaimistoineen sillä ehdolla, että Ummeljoen Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y. suorittaa kaikki omaisuutta rasittavat velat ja myöskin kaikki hoito- y.m. kustannukset.

Puoluekokous valtuuttaa puolueeneuvoston myymään puolueen haltuun joutuneen Joutsenon pitäjässä sijaitsevan entisen Honkalah-

den työväenyhdistys r.y:n omaisuuden lähemmin määräämälläan hinnalla ja kauppaehtoilla.

Kotkan sosialidemokraattinen työväenyhdistys r.y:lle päättää puoluekokous myydä sadankuudenkymmenentuhannen (160,000) markan kauppahinnasta omistamansa Kuusinen-nimisen RN:olla l²⁷ merkityn 0.00667 osalukuisen ja 0.00155 manttaalilukuisen rälssi-tilan Kymin pitäjän Kyminkartanon kylässä siinä olevine rakennuksineen ehtoilla, jotka kauppakirjassa lähemmin mainitaan.

Puoluekokous päättää myydä ja luovuttaa Kotkan kaupungissa toimivalle Kotkan sosialidemokraattinen työväenyhdistys r.y. nimiselle yhdistykselle omistamansa talon ja talonaseman kaikkine irtaimistoiineen sijaitseva Kotkan kaupungin kolmannessa kaupunginosassa ja korttelissa 57 N:o 33 Aleksanterinkadun ja N:o 7 Postikadun varrella kauppasummasta, joka vastaa talon tilinpidossa olevia velkoja, kuitenkin siten, että puolueen saatava lasketaan kuudenkymmentuhannen (60,000) markan suuruiseksi, ollen ostajan myöskin suoritettava kaikki taloa rasittavien velkojen korot ja muut kustannukset.

Samalla puoluekokous päättää oikeuttaa puolueuuvoston puoluekokouksen väliajalla myymään ja kiinnittämään puolueen haltuun joutuneita kiinteistöjä puoluesääntöjen 33 §:n nojalla.

Puoluekokous hyväksyi yksimielisesti raha-asiain valiokunnan ehdotuksen.

Pöytäkirja tältä osaltaan luettiin ja samalla hyväksyttiin.

Puolueuuvoston jäsenten ja tilintarkastajain palkkiot.

Järjestösihteeri *Emil Sallila* ilmoitti puolueuuvoston jäsenten palkkion olleen 100 markkaa kokous- ja matkapäivältä, jonka määrän puolueuuvosto kuitenkin itse on alentanut 75 markkaan. Lisäksi on edustajille maksettu matkakulut kolmannessa luokassa rautatiellä ja toisessa luokassa laivassa.

Tilintarkastajille on palkkio suoritettu laskun mukaan.

Murto: Tilintarkastajien palkkio olisi kiinteästi määrättävä.

Tanner: Palkkiot ovat olleet vaatimattomat, vaikka ne onkin oman laskutuksen mukaan maksettu.

Puoluekokous vahvisti yksimielisesti puolueuuvoston jäsenten palkkion entiseksi 75 markaksi sekä päätti, että tilintarkastajille maksetaan palkkio edelleenkin laskun mukaan. Palkkion lisäksi suoritetaan matkakulut kolmannessa luokassa rautatiellä ja toisessa luokassa laivassa sekä muut matkakulut todellisten menojen mukaan.

Puolueneuvoston vaali.

Puoluesihteeri *Wiik* esitti eri piirijärjestöjen tekemät ehdotukset puoluneuvoston jäseniksi ja varajäseniksi. Kokous hyväksyi yksimielisesti nämä ehdokkaat, joten puoluneuvoston kokoonpano tuli seuraavaksi:

Uudenmaan vaalipiiristä: Jalmari Vuorinen, Lohja ja Juho Lanto, Kuusankoski; varalle: Johan Aaret Lehtinen, Iitti, Myllykylä ja Muisto Ilomäki, Hyvinkää.

Turun etel. v:piiri: F. V. Suominen, Maariasta; varalle K. Hellberg, Maariasta.

Turun 1. pohj. v:piiri: Vihtori Fallila; varalle Paavo Aarniokoski.

Hämeen etel. v:piiri: Anselm Pitkäsilta, Lahti ja Hugo Siltanen, Janakkala; varalle Väinö Sinisalo, Riihimäki ja J. V. Aaltonen, Hausjärvi.

Hämeen pohj. v:piiri: Vihtori Kanto, Tampere ja Lauri Kanervio, Vilppula; varalle: Sulo Valoranta, Nokia ja Siiri Louhi, Tampere.

Viipurin länt. v:piiri: Juho Pyy, Viipurin pitäjä ja U. E. Lappalainen, Kymi; varalle: Emil Kerman, Lappeenranta ja Heikki Manner, Viipuri.

Viipurin it. v:piiri: Rickhard Nurminen, Enso; varalle: Tommi Jyrkinen, Jääski.

Mikkelin v:piiri: V. Paavilainen, Mikkeli; varalle: I. V. Lötjönen, Sääminki.

Kuopion länt. v:piiri: Herman Reinikainen, Varkaus; varalle: Aaro Salo, Iisalmi.

Kuopion 1. it. v:piiri: A. J. Kosonen, Joensuu; varalle: Pekka Kettunen, Pielisensuu.

Vaasan it. v:piiri: Atte Muhonen, Metsolahti ja Onni Peltonen, Jyväskylän; varalle: August Koskinen, Suolahti ja Emil Sinervä, Keuruu.

Vaasan etel. v:piiri: Nestori Hautala, Vaasa; varalle: Samuli Teerimäki, Vaasa.

Vaasan pohj. v:piiri: Kalle Palm, Kokkola; varalta: I. V. Kantola, Kokkola.

Oulun etel. v:piiri: A. Turkka, Oulu; varalle: Eero Hourala, Nivala.

Ruotsalainen piiri: A. Lassila, Pietarsaari; varalta: Fr. Sundqvist, H:ki.

Puoluetoimikunnan puheenjohtajien, puoluesihteerin ja puoluetoimikunnan vaali.

Vuori: Katsoen siihen kriittiseen tilanteeseen, missä nyt elämme ja niihin vaikeuksiin, joita aika puolueemme politiikan hoitamisessa

niin sisään kuin uloskinpäin valittavalle puoluetoimikunnalle asettaa, toivoisin, että puoluetoimikunta valittaisiin neuvottelutietä. Esittäisin jokaisesta piiristä valittavaksi yhden jäsenen valiokuntaan, jonka tehtäväksi annettaisiin ehdotuksen tekeminen kokoukselle.

Kanto mainitsi aikomuksenaan olleen ehdottaa valittavaksi kaikki entiset. Kun тов. Vuori kuitenkin ehdotti annettavaksi asian valiokunnalle, asettui kannattamaan hänen ehdotustaan.

Lehtola ehdotti puoluetoimikunnan puheenjohtajaksi valittavaksi *Kaarlo Harvalan*, varapuheenjohtajaksi *Matti Paasivuoren*, puoluesihteeriksi *K. H. Wiikin*, sekä puoluetoimikunnan jäseniksi *Väinö Tannerin*, *Edv. Huttusen*, *Kalle Kukkosen*, *J. W. Kedon* ja *Mauno Pekkalan*.

Alanko kannatti Lehtolan ehdotusta.

Puheenjohtaja *Tanner*: Alistan kokouksen ratkaistavaksi, haluaako kokous, että puoluetoimikunnan jäsenten vaali toimitetaan nyt heti täällä, vai jätetäänkö se Vuoren ehdottaman valiokunnan tehtäväksi.

Toimitetussa äänestyksessä sai Vuoren ehdotus ylivoimaisen kannatuksen, joten kokous päätti siis valita valiokunnan tekemään ehdollepanon puoluetoimikunnan jäseniksi.

Valiokuntaan valittiin:

Uudenmaan	piiristä	Jalmari Vuorinen
Turun etel.	»	Onni Suikkanen
Turun pohj.	»	Vihtori Fallila
Hämeen etel.	»	Matti Alanko
Hämeen pohj.	»	K. E. Lehtola
Viipurin länt.	»	Ville Laavola
Viipurin it.	»	Tommi Jyrkinen
Mikkelin	»	Arvo Tuominen
Kuopion länt.	»	Onni Mäkeläinen
Kuopion it.	»	Tahvo Parviainen
Vaasan it.	»	Jussi Hakala
Vaasan yhdist.	»	Samuli Teerimäki
Oulun	»	Arvi Turkka
Ruotsalaisesta piirij.		Gunnar Andersson

Tämän jälkeen otettiin väliaika.

Kokousta jatkettiin klo 15.35, *Väinö Tannerin* edelleen toimiessa puheenjohtajana.

Puheenjohtaja *Tanner* ilmoitti valiokunnan päätyneen seuraavaan ehdotukseen:

Puoluetoimikunnan puheenjohtajaksi *K. Handia* ja varapuheenjohtajaksi *M. Paasivuori*, sekä puoluesihteeriksi *K. H. Wiik*.

Puoluetoimikunnan vakinaisiksi jäseniksi ehdottaa valiokunta seuraavat henkilöt: *Väinö Tanner, J. W. Keto, Kalle Kukkonen, Väinö V. Salovaara, Reinhold Smentorzetski*, sekä ruotsinkielisten edustajaksi *Axel Ahlström*.

Puoluetoimikunnan varajäseniksi: *Edv. Huttunen, Miina Sillanpää* ja *Mauno Pekkala*.

Puoluekokous päätti yksimielisesti ilman keskustelua hyväksyä tehdyn ehdotuksen.

Tämän puolueen yksimielisyyttä ja yhtenäisyyttä osoittavan päätöksen johdosta kokouksen puheenjohtajana toiminut toveri *Väinö Tanner* totesi: »Merkittävä päätös. Muistiin/pantava!»

Tehdys päätöksen johdosta pyysi puheenvuoron toveri *Vihtori Kanto* lausuen: Kun tämä on ensimmäinen kerta, jolloin puoluekokous näin yksimielisesti valitsee puoluejohdon niin ehdotan, että tämän muistettavan päätöksen johdosta kohotetaan kolminkertainen eläköön huuto.

Puoluekokous kohottikin seisaalleen nousten voimakkaan kolminkertaisen eläköön-huudon.

Helsingiläisten puoluetovereitten tervehdys kokoukselle.

Kokouksen puheenjohtaja *toiv. Tanner* luki seuraavan Helsingin järjestyneeltä työvältä saapuneen sähkösanomatervehdyksen, jonka kokous yksimielisesti päätti pöytäkirjaan merkittäväksi:

Kokoontuneena esittämään jyrkkää vastalausestaan edesvastuuttomien huliganiainesten puoluekokousta vastaan suunnatun riehunnan johdosta, johon näyttää yhtyneen niitäkin, joiden on selitetty olevan yleisen järjestyksen turvana ja jota riehuntaa valtiovalta ei ole ryhtynyt riittävin toimenpitein tukahuttamaan, Kunnallisjärjestö odottaa, että puoluekokous tulee tiukasti vaatimaan järjestyksen palauttamista maahan ja rikollisten yhteiskuntavastaisten aineiden saattamista ankaraan rangaistukseen. Kunnallisjärjestö on vakuutettu, että Suomen kansan suunnaton enemmistö tulee tähän vaatimukseen yhtymään.

Pääkaupungin sosialidemokraattinen työväki lähettää puoluekokoukselle ja sen puolesta rohkeasti esiintyneelle Tampereen työvälle ja huliganien uhriksi joutuneelle toveri *Nokelaiselle* toverillisen taisyntelutervehdyksensä.

Helsingin Sos.-Dem. Kunnallisjärjestö.

Helo.

Ahokas.

Puolueen tilintarkastajat.

Puolueen tilintarkastajiksi valittiin yksimielisesti Väinö Hupli, Tapani Uski ja /. Helo vakinaisiksi ja T. H. Vilppula, H. Hautala ja Matti Turkia varalle.

Seuraavan puoluekokouksen paikka.

Kokous päätti toivomuksena puoluepuolekoston esittää, että seuraava puoluekokous pidettäisiin Helsingissä.

Puolueen lisävero.

Järjestösihteeri Emil Sallila esitti raha-asiainvaliokunnan mietinnön n:o 3, joka koski puolueen lisäveroa.

Asian johdosta syntyi vielä keskustelua.

Laakso toivoi, että mietintö yksimielisesti hyväksyttäisiin.

Jokinen toivoi mietintöön lisättäväksi kehoituksen perusjärjestöille ilmoittaa puoluetolimikunnalle ne tunnetut puoluetoverit, jotka eivät ole veroa suorittaneet, jotta puoluekokouksessa voitaisiin nämä henkilöt ilmoittaa.

Sallila huomautti edellisen johdosta, ettei ole tarpeellista lisätä mietintöön tällaista toivomusta. Nykyisten puoluesääntöjen perusteella voivat puoluejärj estot kyllä ryhtyä toimenpiteisiin veron perimiseksi saattamalla esim. julkisuuteen velvollisuutensa laiminlyöneet.

Wiik mainitsi tämän veron suhteen olleen paljon erimielisyyttä ja voi olla, ettei tämäkään järjestely ole paras mahdollinen. Lähetekeskustelussa ehdotin alirajan koroittamista, tässä ehdotuksessa sitä on alennettu. En tahdo kuitenkaan siihen muutoksia. Tulloon päätös mikä tahansa, sitä on nyt kuitenkin noudatettava.

Huttunen, E. yhtyi Wiikin esittämään ajatukseen siitä, että veron alirajaa olisi ollut ylennettävä. Mietinnössä on kuitenkin nyt hyväksytty periaate, jonka mukaan 15,000 markan tulo katsotaan sellaiseksi määräksi, joka jo on ylimääräisen veron alainen. Kun 15,000 markkaa on kuitenkin pidettävä verraten pienenä palkkana — toisissa paikoissa sitä voidaan pitää suurenakin — ja kun kerran kysymys on suurten tulojen verosta, ehdotan rajan koroitettavaksi 30,000 mk: aan.

Sekä valiokunnan mietintöä, että Huttusen ehdotusta kannatettiin useissa puheenvuoroissa.

Sallila ehdotti, että mietinnössä olevan taulukon jäljessä olevaan ensimmäiseen kappaleeseen tehtäisiin seuraava lisäys: » . . . paitsi

kuluvana vuotena, jolloin se suoritetaan III neljänneksen puolueverojen yhteydessä.»

Toimitetussa äänestyksessä voitti valiokunnan ehdotus tov. Sallilan siihen tekemällä selventävällä lisäyksellä Huttusen tekemän muutosehdotuksen. Hyväksytty mietintö on seuraava:

Valiokunta on asiaa monipuolisesti harkittuaan todennut, että aikaisemmin käytännössä ollut vapaaehtoinen lisäverotus on tuottanut puolueelle runsaampia taloudellisia tuloksia kuin myöhemmin määrätty pakollinen verotus. Kun lisäksi on otettava huomioon, että ne henkilöt, jotka joutuisivat huomattavimmin suorittamaan tätä ylimääräistä veroa, ovat suuressa määrin rasitetut muilla puolue-tehtävillä, ja kun useita muitakin verotusmuotoja on käytännössä, on valiokunta pitänyt kohtuullisena jonkin verran alentaa pakollista lisäveroa.

Valiokunta ei ole kuitenkaan puolueen rahalliseen asemaan ja tarkoituksenmukaisuusnäkökohtiin nojaten halunnut ryhtyä pakollista lisäveroa kokonaan poistamaan. Samoin olisi valiokunnan mielestä säilytettävä piirijärjestöille oikeus periä kansanedustajilta erikoisvero. Sensijaan ei viime puoluekokouksen päättämää lisäveroa valtioneuvoston jäsenyydestä pidetty rahallisista syistä tarpeellisenä eikä muutenkaan tarkoituksenmukaisena, joten se olisi poistettava. Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan päätöslauselman:

Puoluekokous päättää,

että säännöllisen puolueveron lisäksi on suoritettava lisäveroa seuraavasti:

Verotettavat tulot	Vero
15,000—19,999	10:
20,000—29,999	20:
30,000—49,999	50:
50,000—74,999,	100.
75,000—99,999	300
100,000: — ja siitä yli.....	500

että tämä vero on suoritettava perusjärjestöille kunkin vuoden ensimmäisen neljänneksen puolueverojen yhteydessä, paitsi kuluvana vuonna, jolloin se suoritetaan 3:n neljänneksen puolueverojen yhteydessä,

että ne henkilöt, jotka suoraan Puoluetoimistolle maksavat vapaaehtoisen sitoumuksen perusteella vähintään edellämainitun määrän tai enemmän, ovat vapaat tuloverosta,

Puoluetoimikunnan tehtäväksi jätetään tämän veron perimisen käytännöllinen järjestäminen.

Kansanedustajaveroa on suoritettava piirille piirikokouksen päättämä määrä.

Puoluetoimikunnan kertomukset vv. 1929—1932.

Toveri *Matti Turhia* esitteli menettelytapavaliokunnan mietinnön n:o 1, joka kuului seuraavasti:

Lausunnon antamista varten on menettelytapavaliokuntaan lähetetty Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kertomukset vuosilta 1929—1932. Valiokunta on asiaa yksityiskohtaisesti harkittuaan ja sille määrättyjä asiantuntijoita kuultuaan päättänyt antaa seuraavan lausunnon:

Valiokunta on, samoin kuin Puoluetoimikuntakin kertomuksissaan, kiinnittänyt vakavaa huomiota niihin sisäpoliittisiin oloihin, joiden vallitessa viime vuosien aikana on ollut toimittava.

Jo edellisen puoluekokouksen aikana olivat olot maassamme monessa suhteessa epänormaaliset. Äärimmäisen oikeiston kiihottuksen avulla noussut n.s. lapuanliike eli silloin nousukauttaan. Se oli jo monella tavalla ennättänyt osoittaa yhteiskuntajärjestyksen vastaisen ja laillisuudesta piittaamattoman luonteensa. Sen toiminta kohdistui jo silloin ei vain kommunismia vastaan, kuten sen taholta julkisuudessa selitettiin, vaan myöskin sosialidemokratiaa, siis koko järjestynyttä työväenliikettä vastaan. Tämän johdosta puoluekokous piti tarpeellisena antaa puolueen vastuunalaisille elimille ohjeeksi kehoituksen jyrkästi vastustaa näitä taantumuksellisia pyrkimyksiä kaikissa muodoissaan sekä tinkimättömästi puolustaa työväenluokan ankarain taistelujen avulla saavutettuja oikeuksia.

Senjälkeiset tapahtumat ovat osoittaneet nämä ohjeet kaikissa suhteissa tarpeellisiksi. Taantumukselliset voimat, jotka aluksi ryhmittyivät n.s. lapuanliikkeen ja, sen tultua toiminnastaan estetyksi, »Isänmaalliseksi Kansanliikkeeksi» itseään nimittävän ryhmän ympärille, ovat koko kuluneen kolmivuotiskauden aikana edesvastuuttomasti riehuneet tarkoituksella ylläpitää jatkuvaa levottomuutta maassa. Vuoden 1930 eduskuntavaaleja häirittiin törkeästi, räikeän rikollisella ja väkivaltaisella tavalla häirittiin yksityisten kansalaisten rauhaa ja loukattiin heidän vapauttaan ja ruumiillista koskemattomuuttaan. Huippuunsa kehittyivät nämä rikolliset pyrkimykset viime vuoden alussa puhjenneessa kapinassa laillista valtiovaltaa vastaan, mikä kapina tosin helposti kukistettiin, mutta on, samoin kuin monet muutkin rikolliset teot, hallitusvallan ja tuomioistuinten leväperäisyyden vuoksi jäänyt kokonaan rankaisematta tai johtanut varsin lieviin rangaistuksiin.

Syyinä siihen, että tällainen yhteiskunnan vastainen liikehtiminen ja yleisen rauhan häiritseminen on yleensä ollut mahdollista, on ollut hallitusvallan toimettomuus ja sen välinpitämätön asenne yhteiskunnan puolustamisessa. Irralliset ryhmät ovat saaneet jotenkin vapaasti toimia, vaikka valtiovallalta ei ole puuttunut valtuuksia eikä voimakeinoja näiden ryhmien kurissa pitämiseksi. Valtiovallalle on senvuoksi puoluekokouksen puolesta asetettava ehdoton vaatimus, että se vastedes täydellä tarmolla suojelee yhteiskuntaa taantumuksellisten voimien rikolliselta toiminnalta.

Viime kuukausien aikana ovat näiden taantumuksellisten piirien pyrkimykset sosialidemokraattisen puolueen toiminnan vaikeuttamiseksi tulleet yhä selvemmin näkyviin. Onpa jo esitetty julkisuudessa semmoinenkin outo vaatimus, että sosialidemokraattinen puolue olisi lakkautettava ja sen toiminta kokonaan estettävä. Tällaiset vaatimukset eivät luonnollisesti voi johtaa mihinkään tuloksiin, mutta ne osoittavat taantumuksellisten voimien raivokasta kiihkoa.

Tällaisissa poikkeuksellisissa oloissa on puoluetoimikunnan ollut suoritettava vastuunalaista työtään. Puoluetoimikunnan kertomus selostaa niitä toimenpiteitä, joihin se puolesta on kuluneina vuosina ryhtynyt puolueen toiminnan edistämiseksi, sen aseman turvaamiseksi ja säännöllisempien olojen aikaansaamiseksi.

Valiokunta on havainnut, että Puoluetoimikunta ja Puolueuuevosto ovat tärkeimpien ratkaisujen yhteydessä ja muulloinkin tarmokkaasti toimineet päämääränään kansanvallan puolustaminen ja työväenluokan etujen valvominen. Lukuisissa päätöslauselmissa ja hallitukselle sekä valitsijoille osoitetuissa vetoimuksissa on ponnella arvosteltu esiintyneitä oikeudenloukkauksia ja esitetty puolueen vaatimukset.

Puolueen sisäisen elämän virkistämiseksi ja kohottamiseksi on Puoluetoimikunta tehnyt useita tunnustusta ansaitsevia aloitteita. Valistus- ja jäsenhankintaviikkoja sekä opastuskursseja järjestämällä on koetettu saada järjestötoimintaan vilkkautta. Vaikeuksiin joutuneita työväentaloja on koetettu tukea ja pelastaa sikäli, kuin siihen on ollut taloudellisia mahdollisuuksia ja varsinkin lukuisasti aikaisemmin kommunistien hallussa olleita ja senvuoksi suljettuja taloja saatu puoluejärjestöjen haltuun ja avatuiksi.

Kieltolain kohtalosta suoritettujen kansanäänestyksen yhteydessä on Puoluetoimikunta toiminut pontevasti puolueen ohjelman edellyttämällä tavalla.

Valitettavasti ovat olosuhteet olleet siksi raskaat, että tulokset eivät kaikissa suhteissa ole vastanneet odotuksia. Ennenkaikkea ovat

raskas työttömyys ja siitä johtunut työväestön vähentynyt ansiokyky ehkäissee puolueen jäsenmäärän kasvua ja puoluelehdistön levikkiä. Puoluetoimikunta ansaitsee kuitenkin puoluekokouksen puolesta tunnustuksen rehellisistä pyrkimyksistään puolueen aseman turvaamiseksi ja horjumattomasta kannastaan taistelussa taantumusta vastaan.

Puoluetoimikunnan kertomuksen yhteydessä menettelytapavalio-kunta on kiinnittänyt huomiota siihen kertomuksessakin mainittuun seikkaan, että taantumukselliselta taholta on viime aikoina koetettu tehdä puolueemme epäilyksenalaiseksi väittämällä sen erinäisiä ohjelmakohtia tai päätöksiä lainvastaisiksi. Tässä suhteessa on osaksi mainittu puolueen ulkopoliittinen ja sotilasohjelma, ja koetettu uskotella sen olevan maanpuolustukselle vaarallinen. Osaksi on väitetty menettelytapaohjeittemme sen kohdan, joka puhuu Sosialistisen Työväen Internationaalin antamain ohjeiden varteen ottamisesta, sisältävän sitoumuksen noudattaa jokaista Internationaalin päätöstä, vaikka se olisikin Suomen lakien tai etujen vastainen.

Tällaisten syytösten esittäjiä on tietenkin johtanut halu ehkäistä sosialidemokraattisen puolueen toiminta, koska se on fascismin vaarallisin vastustaja ja kansanvallan puolustaja. Itsekin he epäilemättä ovat selvillä syytöstensä perättömyydestä. He tietävät, ettei puolueemme ole, julkisesti lainalaisessa yhteiskunnassa toimivana puolueena, voinut tarkoittaa lainvastaisen toiminnan harjoittamista. Sosialistinen Työväen Internationaali taas on aina puolustanut pientenkin kansojen oikeutta, samoin kuin sen edeltäjäkin, Toinen Internationaali, joka esiintyi m.m. Suomen oikeuden puolesta Venäjän tsaarivaltaa vastaan. Ei ole myöskään vähintäkään syytä olettaa, että Internationaali joskus tekisi jonkin Suomea vahingoittavan päätöksen, ja että puolueemme tekemä päätös Internationaalin antamien ohjeiden varteen ottamisesta voisi saattaa sen ristiriitaan Suomen lakien kanssa. Lisäksi puolueemme ei ole sitoutunut noudattamaan Internationaalin päätöksiä ilman omaa harkintaa ja päätöstä eivätkä Internationaalin säännöt oikein ymmärrettyinä myöskään siihen velvoita, joskin ne ilmaisevat toivomuksen, että eri maiden työväenpuolueet pyrkisivät niitä noudattamaan.

Selvää on, ettei Internationaali siinä tapauksessa, että joku sen päätös sattuisi olemaan ristiriidassa jonkin maan lakien kanssa, voi eikä ole tarkoittanut vaatia sen maan työväenpuoluetta sitä päätöstä noudattamaan.

Saadakseen näennäistä perustetta hyökkäyksilleen ovat puolueemme vastustajat lisäksi viitanneet niihin perusteluihin, jotka liittyvät viime puoluekokouksessa esillä olleisiin, ulkopoliittista ja

sotilasohjelmaa sekä menettelytapaohjeita tarkoitaviin esityksiin. Itse asiassa puoluekokous päätti olla sanottuihin perusteluihin puutumatta ja niitä tarkastamatta.

Valiokunta näin ollen ehdottaa, että puoluekokous, yhtyen yllämainittuun käsitykseen, päättäisi lausua:

Puoluekokous toteaa,

että puolueemme ulkopoliittinen ja sotilasohjelma, kuten sen sisällöstäkin käy ilmi, on tarkoitettu toteutettavaksi parlamenttaarista tietä,

ettei sanottu ohjelma kehoita olemaan maata puolustamatta eikä ilmaise sellaista aikomusta tai pyrkimystä, sekä

että puolueemme ohjelma samaten kuin sen menettelytapaohjeetkin ovat tarkoitettut kauttaaltaan laillisin keinoin toteutettaviksi.

Edelleen puoluekokous toteaa,

että puolue, kuten viime puoluekokouksessa tapahtuneista käsittelyistäkin käy ilmi, ei ole sitoutunut noudattamaan ilman muuta Sosialistisen Työväen Internationaalin päätöksiä tai ohjeita, vaan pidättää niiden suhteen itselleen oikeuden harkita, missä määrin ne ovat yhtäpitäviä puolueen oman vakaumuksen kanssa siitä, mitä kansamme etu vaatii ja mitä velvoituksia Suonien lait asettavat.

Sundström vastusti mietinnön viimeisen kappaleen hyväksymistä, koska se hänen mielestään merkitsee lapualaisten edessä nöyrymistä, heidän päähyökkäyksensä kun kohdistuu juuri puolueohjelmaamme tähän kohtaan. Ehdotti viimeisen kappaleen poistettavaksi.

Keto vastusti *Sundströmin* esitystä mietinnön viimeisen kappaleen poisjättämisestä. Hän huomautti Internationaalienkin olleen erimielisiä esillä olevaan kysymykseen nähden. Toinen Internationale oli sillä kannalla, etteivät sen päätökset olisi yksityisiä puolueita sitovia, vaan ainoastaan niille ohjeita, joita olisi koetettava noudattaa. Nykyisessä ohjelmassa on tätä kohtaa tosin muutettu, mutta eivät Internationalen säännöt kuitenkaan nytkään oikein ymmärrettyinä merkitse, että sen päätökset ovat ehdottomasti velvoittavia, vaan ne ilmaisevat toivomuksen, että eri maiden työväenpuolueet pyrkisivät niitä noudattamaan. Wienissäkin kyllä aikoinaan haaveiltiin, että yhdestä keskuksesta voitaisiin antaa sitovia ohjeita kansallisille puolueille. Se oli kuitenkin, ja on, haave, jota ei voida toteuttaa.

Meillä on mielestäni täysi oikeus selittää Internationalen päätöksiä

siellä tavalla kuin viime puoluekokouksessa hyväksytyissä menettelytapaohjeissa ja nyt esillä olevan mietinnön viimeisessä ponnassa tehdään. Ponnien hyväksyminen merkitsee siis vain vanhan päätöksen toteuttamista.

Jokinen kannatti Sundströmiä.

Huunonen yhtyi Sundströmin esitykseen.

Aattela sanoi periaatteellisesti olevansa Sundströmin kannalla, mutta katsoi kuitenkin voivansa hyväksyä menettelytapavaliokunnan*ehdotuksen.

Palm ei katsonut olevan tarpeellista antaa selityksiä puolueohjelmamme suhteen »isänmaallisten» vaatimuksesta.

Raatikainen ehdotti menettelytapavaliokunnan mietinnön ponsien johtolauseen: »Puoluekokous lausuu» muutettavaksi: »Puoluekokous toteaa.»

Aaltonen lausui käsittävänsä niin, että menettelytapavaliokunta on yksimielisenä ja asiantuntijoita kuullen antanut oloja ymmärtävän lausunnon. Toivoi kokouksen hyväksyvän mietinnön Raatikaisen esittämällä muutoksella.

Kokous hyväksyi tämän jälkeen ilman muuta Raatikaisen esittämän muutoksen (joka onkin jo huomioitu edellä julkaistujen ponsien sanamuodossa).

Toimitetussa äänestyksessä voitti valiokunnan mietintö Sundströmin ehdotuksen, tullen siis hyväksytyksi.

Poliittinen tilanne ja eduskuntavaalit.

Toveri *Matti Turhia* esitteli kokoukselle poliittista tilannetta ja eduskuntavaaleja koskevan julistuksen, joka nyt oli palannut menettelytapavaliokunnasta. Hän ilmoitti valiokunnan suurin piirtein hyväksyneen luonnoksen, mutta tehneen siihen muutamia pikkukorjauksia. Toivoi, että puoluekokous hyväksyisi julistuksen seuraavassa muodossa:

**Kapitalistinen maailmanpula ajaa epätoivoisia aineksia
kannattamaan diktatuuripyrkimyksiä.**

*Taantumus on kykenemätön ratkaisemaan nykyajan suuria
kysymyksiä.*

**Voitonvarmana sosialidemokraattinen puolue taistelee kansanvallan
ja sosialismin puolesta.**

Sen johdosta, että viime aikoina kansanvallan kumoamista tavoittelevat ainekset jo ovat alkaneet voimakkaasti liikehtiä sekä muualla

että omassa maassamme, sos.-dem. puoluekokous on tahtonut kiinnittää noiden voimien esiintymiseen työtätekevien joukkojen huomiota ja tätä varten päättänyt hyväksyä seuraavan julkilausuman nykyisen taantumustilanteen johdosta:

Maailmansota aiheutti useissa maissa harvainvallan luhistumisen ja kansanvallan läpimurtautumisen. Yhtäaikaisesti näiden tapahtumien kanssa oli todettavissa kaikissa kapitalistisissa maissa sosialistisen työväenliikkeen voimakas nousu, joka näytti ennen pitkää jo vievän monissa johtavissa kapitalistisissa maissa sosialistiset työväenpuolueet valtiovallan peräsimeen ja sitä tietä avaavan mahdollisuuksia sosialistisen ohjelman asteittaiseen toteuttamiseen lähi vuosikymmeninä.

Kommunistit ovat elättäneet taantumusta.

Näin ei kuitenkaan käynyt. Vähemmistön suorittaman aseellisen vallankaappauksen avulla Venäjällä valtaan päässyt kommunistinen puolue alkoi vaatia siellä sovellettuja menettelytapojansa kaikissa muissakin maissa seurattaviksi. Vastoin sosialidemokratian oppia, että sosialistiset työväenpuolueet voivat vain demokratian pohjalla, hankkimalla eduskunnallisen enemmistön, toteuttaa ohjelmansa, kommunistit opettivat, että sosialistisen työväenpuolueen oli kaappattava valtiovalta käsiinsä lujaa sotilaallista kuria noudattavan vähemmistön suorittamalla aseellisella vallankumouksella ja että sosialismi oli toteutettava täydellisesti suhteellisen lyhyessä ajassa.. Näiden erimielisyyksien johdosta työväenpuolueet melkein kaikissa maissa jakaantuivat ainakin kahteen ryhmään, sosialidemokraatteihin ja kommunisteihin. Seurauksena sosialistisen työväenpuolueen, hajaantumisesta oli kaikkialla työväenluokan taistelurintaman heikkeneminen, kun keskinäinen syytely lisäsi työväenluokan poliittista välinpitämättömyyttä.

Omassa maassamme kävi samalla lailla. Saarnaamalla vähemmistödiktatuuriin oppiaan kommunistit tekivät mahdottomaksi työväenliikkeen yhtenäisenä säilyttämisen ja tarjosivat porvarilliselle hallitusvallalle otollisen aiheen ryhtyä toimenpiteisiin ei vain kommunistien poliittisen toiminnan estämiseksi, vaan myöskin kommunistien johtamien taloudellisten ja muiden järjestöjen tuhoamiseksi.

Kommunistisen järjestäytymisen ja aatteenlevitystyön vaikutus oli tuhoisa siinäkin suhteessa, että se kaikkialla vahvisti erinäisten porvarillisten luokkien keskuudessa vallitsevaa kansanvallalle vihamielistä mielialaa. Pyrkimykset aseelliseen vallankaappaukseen ja terroristiseen vähemmistödiktatuuriin pelästyttivät nimenomaan laajoja yhteiskunnan välikerroksia, kuten talonpoikia, pikkuporvaristoa sekä

sivistyneistöä, synnyttäen niissä kammoa ja vihaa tuollaisin keinoin toteutettavaa »socialismia» ja »marxilaisuutta» kohtaan. Tämä mieliala loi jo varhain otollisen maaperän niille taantumuksellisille voimille, jotka tahtoivat nekin kommunistien tavoin turvautua väkivaltaan ja diktatuuriin, estääkseen siten työtätekevien luokkien sosialistisen järjestäytymisen ja myöskin niiden vapaan taloudellisen järjestäytymisen ja alistaakseen työväenluokan ennen kaikkea väliluokkien keskuudesta värvätyistä aineksista kokoonpantujen, sotilaallista kuria noudattavien järjestöjen diktatuurin alaiseksi. Varsinkin Italian fascistinen vallankaappaus voimistutti muissa maissa samantaisia pyrkimyksiä.

**Ennenkuulumattoman laaja maailmanpula on
ajanut pikkuporvarillisia aineksia taantumuksen
leiriin.**

Nämä fascistisluontoiset tai muut kansanvallan tuhoamista tavoittelevat pyrkimykset muodostuivat entistä useammissa maissa sosialistiselle työväenliikkeelle ja työväenluokalle todelliseksi vaaraksi kuitenkin vasta viime vuosikymmenen lopulla, jolloin nykyinen ennenkuulumattoman laaja ja syvä kapitalismin maailmanpula alkoi. Tämä pula synnytti entistä voimakkaampia fascistisia pyrkimyksiä. Se saattoi nim. äärimmäiseen kurjuuteen ei vain kymmenet miljoonat työttömät palkkatyöläiset, vaan myös laajat joukot pienviljelijöitä ja talonpoikia, joiden tuotteiden hinnat romahduksellisesti alenivat. Samoin kävi myös suuren määrän käsityöläisiä ja n.s. sivistynyttä keskisäätä. Kun ne keinot, joilla kansanvaltaisissa maissa vallassa-olevat poliittiset puolueet koettivat pulan tuhoisia vaikutuksia torjua, osoittautuivat parhaissakin tapauksissa vain heikoiksi lievennyskeinoiksi, mutta useimmiten olivat omansa vain pulaa pahentamaan, heräsi pulasta kärsivissä yhteiskunnan väliluokissa katkera pettymys koko kansanvaltaista järjestelmää kohtaan. Suuri osa noiden väliluokkien jäsenistä ja vieläpä palkkatyöläisistäkin alkoi kuunnella fascistisia tai muita taantumuksellisia yllyttäjiä, jotka asettivat kansanvaltaisen valtiojärjestyksen pulasta vastuuseen ja jotka edes vastuuttomasti lupasivat edellämaintuille pulasta kärsiville yhteiskuntakerroksille pelastusta pulan aiheuttamasta kurjuudesta, jos ne jättäisivät kohtalonsa fascististen y.m.s. järjestöjen ohjattavaksi. Nuo ainekset lupailivat kaikkialla avokätisesti talonpojille ja muille pikkutuotannon harjoittajille suojelutullien avulla korotettuja hintoja ja koron alennuksella y.m. tavoin hankittuja alempia tuotantokustannuksia. Ne lupasivat vapauttaa käsityöläiset

ja pikkukauppiaat osuuskauppojen ja tavaratalojen sekä juutalaisten kilpailusta, työläisille ne lupasivat järjestää suuria yleisiä töitä ja sivistyneistölle ne lupasivat hankkia runsaasti uusia virkoja »puhdistamalla» valtiokoneiston huomattavassa määrässä entisistä viranhaltijoista ja ryhtymällä sotilaalliseen laajennuspolitiikkaan y.m.s. keinoin. Kaikki nämä ohjelmakohdat osattiin pukea etenkin nuorison isänmaallista mieltä kiehtovaksi kauniiksi aaterakennelmaksi. Fascistien pyrkimyksiä tukivat myös suurkapitalistiset ja suurmaanomistajaryhmät, jotka niiden raivo kansanvaltaa vastaan liitti yhteen fascististen ainesten kanssa, siinä toivossa, että ne myöhemmin voisivat päästä näiden keskiluokka-ainesten herroiksi.

Taantumukselliset ainekset raivoavat hurjimtnin sosialidemokratiaa vastaan.

Kaikkien yllä lueteltujen ainesten viha ja raivo kansanvaltaa vastaan kohdistui vähitellen yhä selvemmin ja häikäilemättömämmin juuri sosialidemokraattisia puolueita vastaan, koska nämä pelottomammin ja johdonmukaisemmin kuin porvarilliskansanvaltaiset puolueet taistelivat fascistisia y.m. väkivaltapyrkimyksiä vastaan: suojelutullien tilalle ne asettivat pyrkimyksen vapaaseen kansainväliseen kauppavaihtoon, ne kannattivat palkkatyöväen ammatillista ja kuluttajien, osuuskaupallista liikettä, ne taistelivat taloudellisten ja poliittisten järjestöjensä avulla työpalkkain alentamista vastaan pulan lievennyskeinona, ne vastustivat yltiökansalliskiihkoista ulkopoliitikkaa, joka varustautui ratkaisemaan kansainväliset riitakysymykset uuden sodan avulla, ja lopuksi ne johdonmukaisemmin ja pelottomammi kuin mitkään muut puolueet asettivat fascististen y.m. sotilaallisten järjestöjen diktatuuria vastaan kaikki voimakkeidensa kansanvallan puolustamiseksi.

Suomessakin kapitalistiset ja suurmaanomistajapiirit ovat järjestelleet väkivaltaisia liikehtimisiä kansanvallan ja työväenliikkeen tuhoksi.

Samat pyrkimykset taantumuksellisten ainesten diktatuuriin ja sosialidemokratian hävittämiseen, jotka pula-aikana ovat kaikkialla voimistuneet ja jotka äskettäin kansallissocialismin muodossa ovat Saksassa päässeet tarkoitustensa perille, synnyttivät omassa maassammekin pula-aikana aivan uusia poliittisia ilmiöitä. Täälläkin kapi-

talistiset ja suurmaanomistajapiirit ryhtyivät käyttämään pulan luomia mielialoja hyväkseen järjestääkseen vastavallankumouksellisia liikehtimisiä kansanvallan ja työväenliikkeen tuhoamiseksi. Näille pyrkimyksilleen ne saivat kannatusta ensinnäkin tyytymättömistä talonpojista, joille pula-aika tuotti räikeän pettymyksen heidän taloudellisen nousujan laskelmiinsa hintojen jatkuvasta kohoamisesta. Nuo pyrkimykset tapasivat myöskin virkamiesten keskuudessa otollisen maaperän siinä tyytymättömyydessä, jota näissä jo aikaisemmin oli herättänyt palkkatason sodanjälkeinen alentuminen. Melkoinen osa puolustuslaitoksen upseeristoa tunsikin myötätuntoa diktaatturipyrkimyksiä kohtaan osaksi samoista syistä ja osaksi siitä syystä, että eduskunta ei sen mielestä uhrannut tarpeeksi varoja puolustuslaitoksen ylläpitämiseen. Ja ennen kaikkea väkivaltaiset pyrkimykset suorastaan fascistisessä ja kansallissosialistisessa muodossa ovat alkaneet löytää runsaasti kannatusta maamme suhteettoman runsaan opiskelevan nuorison keskuudessa, joka jo aikaisemmin oli haaveillut parantavansa kilpailumahdollisuuksiansa ajamalla fascistisille aatteille läheistä sukua olevia aitosuomalaisuuden ja Suur-Suomen aatteita. Omassa maassamme on osittain myös todettavissa sama ilmiö kuin ulkomaillakin: osa työläisiäkin, etenkin maataloustyöväkeä, sekä teollisuuden, kaupan ja liikenteen pikkuvirkailijoita, varsinkin sellaisia, jotka hiljattain olivat lähteneet talonpoikaisväestöstä, tunsikin kateutta kaupunki- ja teollisuusseutujen järjestyneiden työläisten korkeamman elin- ja sivistystason johdosta, minkä vuoksi työväenliikkeelle vihamieliset virtaukset näitäkin aineksia osittain saivat mukaansa. Pyrkimyksessä hävittää kansanvalta tästä maasta on hyökkäys lähinnä kohdistettu sosialidemokraattista puoluetta vastaan. Sosialidemokratian vaikutusvallan supistamiseksi taantumukselliset ainekset ovat nimenomaan esittäneet kunnallisen äänioikeuden rajoittamista veroamaksaviin, näiden vaimoihin ja kotona oleviin lapsiin sekä muutakin rajoittamista, ennen kaikkea kunnallisen äänioikeuden riistämistä jokaiselta, joka kerrankin on joutunut turvautumaan köyhäinapuun. Samassa tarkoituksessa on selvästi myös ilmaistu tahdottavan riistää valtiollinenkin äänioikeus varattomilta yhteiskuntakerroksilta. Mutta kun nämä toimenpiteet eivät näytä mahdollisilta toteuttaa laillista tietä tarpeeksi nopeasti, on taantumuksen joukoissa käynyt yhä räikeämmäksi huuto, että sosialidemokraattisen puolueen toiminta on kokonaan lopetettava. Tässä tarkoituksessa sitä vastaan on suunnattu häikäilemätön valhetulva. Kun sen toiminnassa ei ole löydetty mitään lainvastaista, on etsitty joukko tekosyitä muka sen eräiden ohjelmakohtain lainvastaisuudesta.

Kun taantumuskumouksellisilta aineksilla on kannatusta maan puolustusjoukoissa, ovat nuo ainekset meillä erikoisen häikäilemättömät.

Maamme sosialidemokratian asema sitä vastaan käydyssä taistelussa ei ole helppo. Toisaalta maamme työväenluokan poliittiset ja taloudelliset järjestöt ovat suhteellisen heikot, ja toisaalta on kumouksellisilla taantumusaineksilla kannatusta maamme puolustusjoukoissa, etenkin suojeluskuntien määräävissä elimissä, mutta osittain myös armeijan upseeristossakin. Tämä seikka selittää, miksi meidän maamme taantumukselliset ainekset ovat rohkeammat ja häikäilemättömämmät kuin useimmissa muissa maissa. Täällä ne eivät ole tyytyneet vain aatteelliseen propagandaan sosialidemokratiaa vastaan, vaan ovat mitä häikäilemättömimmin väkivaltaisain ja terroristisin keinoin koettaneet peloittaa sosialistista työväkeä jäämään pois järjestötoiminnasta ja lopuksi yrittäneet avointa aseellista vallankaappauksia kansanvallan kukistamiseksi. Siitä saa selityksensä myöskin se ilmiö, että Mäntsälän kapinan kukistamisen jälkeen väkivaltaista kumousta tavoittelevat ainekset eivät ole sanottavasti enemmän kuin aikaisemmin pyrkineet tarkoitusperiänsä salaamaan. Rohkaistuneina kapinaa yrittäneiden osaksi tulleesta lievästä rangaistuksesta nuo ainekset jatkavat järjestymistään kansanvallan tuhoksi, vain nimeä muutettuaan. Ja entistä räikeämmäksi on käynyt niiden valhepropaganda sosialidemokratiaa vastaan. Että kapinan jälkeenkin taantumuksen kumouksellinen järjestäytyminen on ollut mahdollista, joutuu suureksi osaksi siitä, että maamme porvarilliskansanvaltaiset puolueet eivät tähän saakka ole uskaltaneet vaatia hallitusvallalta ja oikeuslaitoksilta tiukkaa otetta noihin aineksiin nähden. Syy niiden puolueiden kaksimieliseen asenteeseen taantumuksen kumouksellisiin voimiin nähden on osaksi löydettävissä niiden kannattajajoukkojen epämääräisestä suhtautumisesta diktatuuripyrkimyksiin. Toisaalta ne pelkäävät sosialidemokratian kilpailua työätekevien joukkojen äänistä, toisaalta taas sitä, että sosialidemokratian kukistumisen jälkeen tulee niiden vuoro joutua diktatuurin nieltäviksi.

Fascismi enempää kuin muukaan diktatuuri-järjestelmä ei kykene ratkaisemaan nykyajan taloudellisia ja yhteiskunnallisia pulmia; siksi niiden kukistuminen onkin varma.

Kaikista diktatuuriainesten hyökkäyksistä huolimatta puoluekokous lausuu vakaumuksenaan, että Suomen enempää kuin koko

maailmankaan sosialidemokraattisen työväen ei ole tarvis olla epätoiminen siitä, kenelle tulevaisuus kuuluu. Olosuhteet tulevat osoittamaan, että fascistien ja kansallissosialistien diktatuuri ei kykene ratkaisemaan niitä kysymyksiä, jotka kapitalistisen talousjärjestelmän nykyinen rappeutumiskausi yhteiskunnan ratkaistavaksi asettaa. Se ei kykene poistamaan työttömyyttä, jota kapitalistisen talouselämän rationalisimisprosessi synnyttää yhä laajenevassa mittakaavassa korkeakonjunktuurinkin aikana, vaan jota päinvastoin sen omavaraisuuteen pyrkivä nationalistinen talouspolitiikka pahentaa. Se ei kykene parantamaan pysyvästi myöskään maaseudun pienviljelijäin ja talonpoikain enempää kuin kaupunkien pikkuporvaristonkaan asemaa, koska se ei kykene poistamaan nykyisen taloudellisen järjestelmän yhä syventämää juopaa suurten työätekevien joukkojen vähenevän kulutuskyvyn ja tuotantovoimien kasvavan tuotantokyvyn välillä. Ja pettyneinä tulevat sen luota kääntymään sivistyneen keskiluokankin joukot, joille se ei myöskään voi jatkuvasti hankkia uusia toimia, joutumatta vakavaan ristiriitaan useiden nykyisten kannattaja-ainestensa kanssa. On varmaa, että kansain suuret joukot eivät jatkuvasti saata alistua sen kaikki moraalin ja oikeusjärjestyksen säännöt lokaan tallaavaan terroriin ja mielivalta-politiikkaan, sen keskiajan pimeimpiä aikoja muistuttavaan ajatusenvapauden sortoon ja valistuskammoon, sen raakaan vähemmistö-kansallisuuksien ja -rotujen vainoon ja sen voiman ja väkivallan oikeutta tähdentävään ulkopoliitiikkaan. Joukkoja ei kykene lopulta estämään heräämästä myöskään fascismin ja kansallissosialismin itselleen anastama monopolioikeus niiden sielun muokkaamiseen, missä ei mitään keinoja: ei valhetta, ei murhapolttoja eikä murhiakaan kam-mota. Fascistinen ja kansallissosialistinen komento saattaa tosin sen jälkeenkin, kuin se on menettänyt suuren osan nykyisiä kannattajiaan, pysyä pystyssä fascististen järjestöjen aseiden nojassa. Mutta sen kukistuminen on varma, jollei muuten, niin sen maailmanpalon roihussa, johon sen oikeudenmukaisuuden periaatteista piittaamaton kansainvälinen väkivalta/politiikka lopulta johtaa.

Sosialistisen työväenluokan on kaikkialla puolustettava demokratiaa.

Sielläkin, missä on jouduttu fascistiseen diktatuuriin, tulee näin ollen sen raunioista jälleen kohoamaan demokraattinen valtiojärjestys, jonka avulla työväenluokka vain voi saavuttaa sellaisen kypsyyden ja vaikutusvallan, että se voi pysyvästi toteuttaa sosialistisen ohjelmansa. Demokratian pohjalla sosialistiseen puolueeseen järjestynyt

työväenluokka voi osoittaa muille työtätekeville luokille: pienviljelijöille ja talonpojille, pikkuporvaristolle ja sivistyneistölle, että niiden kaikkien asema voidaan pysyvästi korjata vain, jos kansallisessa ja kansainvälisessä mittakaavassa pannaan nykyisessä yhteiskuntataloudellisessa järjestelmässä toimeen syvälleläyviä uudistuksia, joiden avulla suuret monopoliyrietykset ja suuret maaomaisuudet otetaan yhteiskunnan omaisuudeksi ja niiden tuotanto järjestetään sosialistiseksi suunnitelmataloudeksi. Tämän vuoksi sosialidemokratia ponnistaa kaikki voimansa säilyttääkseen kansanvaltaisen valtiojärjestyksen ja torjuakseen kaikki diktatuuripyrkimykset. Siksi se taistelee pysyttääkseen kansanvallan mahdollisimman laajana ja ehkäistäkseen kaikki aikeet äänioikeuden riistämiseksi työtätekevilta joukoilta.

Rohkein mielin jatkaa sosialidemokratia taisteluun työtätekevien luokkien nykyisyyden ja tulevaisuuden hyväksi.

Socialidemokratia on tietoinen siitä, että nykyinen taantumuksen väkivallan kausi on ohimenevä. Se ei voi lopultakaan ehkäistä työtätekeviä luokkia toteuttamasta sosialistista talousjärjestystä demokratian pohjalla. Historian antama kokemus siitä, että taantumus ei tähänkään saakka missään ole kyennyt pistimienkään varassa pysymään vallassa, vahvistaa sitä tässä luottamuksessa. Tämä tietoisuus pitää Suomen sosialistisen työväen mielen rohkeana ja toivorikkaana nykyisenä ankeanakin aikana. Pitämällä lujasti kiinni demokraattisen valtiojärjestyksen edellyttämistä laillisista menettelytavoista ja antamatta väkivalta-ainesten propagandan tai terrorin uhkakaan peloittaa itseänsä puolueemme jatkaa maamme työtätekevien luokkien poliittista, taloudellista ja sivistyksellistä järjestämistä. Tietoisena suuresta tulevaisuudentehtävästään se aina ja kaikkialla kohottaa tämän maan työtätekevien luokkien nähtäväksi puolueemme perustunnuslauseet, jotka ovat:

Työskentely työtätekevien luokkien nykyhetken elintason ja sivistystason kohottamisen -puolesta;

Taistelu demokraattisen sosialismin puolesta;

Taistelu kansanvaltaisen valtiojärjestyksen puolesta; ja

Työskentely kansain rauhallisen ja veljellisen yhteistyön puolesta.

Tanner: Julistuksessa annetaan myös vastaus Lappeenrannan ty:n esitykseen julkilausuman antamisesta äänioikeussupistuspöytäkirjoja vastaan.

Kokous hyväksyi yksimielisesti julistuksen menettelytapavalio-kunnan esittämässä muodossa.

Verotuskysymyksiä.

Toveri *E. A. Vuori* esitteli talouspoliittisen valiokunnan mietinnön nro 3, joka kuului seuraavasti:

Harkittuaan Tampereen Sos.-dem. Kunnallisjärjestön esitystä kaupunkien kunnallisasetuksen muuttamisesta, valiokunta on tullut samaan lopputulokseen kuin Puolue-toimikuntakin. Valiokunta siis, yhtyen Puolue-toimikunnan käsitykseen, on sitä mieltä, että lainsäädännöllä ei olisi kiinteästi määrättävä n.s. perusvähennystä kaikissa kaupungeissa aivan samaksi, vaan olisi kaupunginvaltuustoille jätettävä asiassa jonkin verran harkintavaltaa, jotta ne voisivat ottaa huomioon kullakin paikkakunnalla vallitsevat olosuhteet. Valiokunnan mielestä, samoin kuin Puolue-toimikunnankin, on puolueemme ensi sijassa kiinnitettävä huomio siihen, että kunnallinen verotuslainsäädäntömme saataisiin uudistetuksi niin, että se tulisi kunta-laisten veronmaksukykyä vastaavaksi, jolloin tietenkin ilman muuta on selvää, että niin pienet tulot, jotka tarvitaan välttämättömään toimeentuloon, on jätettävä kokonaan verottamatta. Näin ollen valiokunta siis ehdottaa,

että Puolue-toimikunnan lausunto esityksestä hyväksyt-täisiin.

Mietintö hyväksyttiin keskustelutta, joten Puolue-toimikunnan ehdotus tuli päätökseksi. (Kts. Alustuksia, siv. 19.)

Toveri *E. A. Vuori* esitti talouspoliittisen valiokunnan mietinnön nro 4, joka kuului:

Harkittuaan Hämeenkyrön Haukijärven tyrn tekemää esitystä metsänmyyntiä koskevan kunnallisverotuksen muuttamisesta, valiokunta on yhtynyt Puolue-toimikunnan käsitykseen ja ehdottaa siis,

että Puolue-toimikunnan lausunto asiasta hyväksyt-täisiin.

Kokous hyväksyi keskustelutta mietinnön, joten Puolue-toimikun-nan ehdotus tuli päätökseksi. (Kts. Alustuksia, siv. 20.)

Toveri *E. A. Vuori* esitti talouspoliittisen valiokunnan mietinnön nro 5:

Harkittuaan Koiviston Sos.-dem. ty:n esitystä esikaupunkien kunnallisverotuksen muuttamisesta, valiokunta on tullut samaan tulokseen kuin Puoluetoimikuntakin ja ehdottaa siis

että Puoluetoimikunnan lausunto asiasta hyväksytään.

Kokous hyväksyi keskustelutta mietinnön, tullen siis puoluetoimikunnan kanta päätökseksi. (Kts. Alustuksia, siv. 20.)

Maatalouskysymyksiä.

Toveri E. A. Vuori esitti talouspoliittisen valiokunnan mietinnön n:o 6:

Harkitessaan Puijon ty:n, Lempäälän sos.-dem. kunnallistoimikunnan ja Ilomantsin ty:n maataloudellisia kysymyksiä koskevia esityksiä päätti talouspoliittinen valiokunta kaikkien näiden esitysten suhteen yhtyä Puoluetoimikunnan lausuntoihin. Samalla päätti valiokunta sisällyttää näissä esityksissä ilmituodut ajatukset siihen julkilausumaan työväen palkkatasosta ja pienviljelijäin auttamisesta, jonka valiokunta ehdottaa puoluekokouksen nimissä julkaistavaksi ja joka liitteenä liittyy tähän mietintöön. (Kts. Työväen palkkatason kohottamista koskevaa asiaa.)

Mietintö hyväksyttiin keskustelutta.

Toveri E. A. Vuori esitti talouspoliittisen valiokunnan mietinnön n:o 7:

Käsiteltyään Valtimon Koppelon ty:n esitystä työväen palkkatasosta talouspoliittinen valiokunta yhtyi Puoluetoimikunnan lausuntoon ja päätti samalla lähete keskustelussa lausutun toivomuksen mukaisesti sisällyttää esityksessä lausutut ajatukset julkilausumaan työväen palkkatasosta ja pienviljelijäin auttamisesta, joka julkilausuma liittyy liitteenä tähän mietintöön. (Kts. Työväen palkkatason kohottamista koskevaa asiaa.)

Mietintö hyväksyttiin keskustelutta.

Työväen palkkatason kohottaminen ja pienviljelijäin avustaminen.

Toveri E. A. Vuori esitti seuraavan talouspoliittisen valiokunnan laatiman julkilausuman työväen palkkatason kohottamisesta ja pienviljelijäin avustamisesta.

Julkilausuma hyväksyttiin lyhyehkön keskustelun jälkeen sillä *Mustasillan* ehdottamalla lisäyksellä, että siihen sisällytetään maininta korkojen alentamisen välttämättömyydestä. Näin ollen sai julkilausuma seuraavan muodon:

Julkilausuma työväen palkkatason kohottamisesta ja pienviljelijäin avustamisesta.

Sosialidemokraattisen Puolueen 16. puoluekokous ei voi vaieten sivuuttaa sitä hätää ja kurjuutta, johon maamme palkkatyöväki on lamakauden puristuksessa joutunut kuin ei myöskään sitä ynseyttä, jota hallitsevan porvariston taholta on osoitettu näiden ankaran pulan kourissa kamppailevien vähävaraisten kansanosien hätää kohtaan.

Puoluekokous vaatii valtiovaltaa ryhtymään entistä tarmokkaampiin toimenpiteisiin töiden järjestämiseksi jo vuosikausia työttömyydestä kärsineille työläisille.

Puoluekokous kiinnittää kaikkien vastuuntuntoisten kansalaisten huomion käytännössä oleviin mitä karumpaanakin elämään riittämättömiin työpalkkoihin, joiden seurauksena on kansamme suurten osien terveydellinen ja henkinen nääntyminen, kunnallisen talouden rappiolle joutuminen kuin myöskin työssäkäyvien pienviljelijäin ja muiden maaseudulla asuvien taloudellinen sortuminen.

Puoluekokous vaatii, että valtion ja kuntain on omissa töissään niin säännöllisissä kuin varatöissäkkin noudatettava palkkapolitiikkaa, joka turvaa köyhän kansan elämän kuin myös, että valtiovalta ryhtyy kiireellisiin toimenpiteisiin yksityisten kapitalistien häikäilemättömän työvoiman riiston estämiseksi m.m. turvaamalla metsä- ja uitto työläisille riittävän minimipalkan ja muilla sopivilla toimenpiteillä valvomalla työpalkkojen tasoa muillakin työaloilla.

Puoluekokous vaatii pienviljelijäväestön samoin kuin muidenkin maaseudun vähäväkisten pelastamiseksi täydelliseltä sortumiselta

että ilman omaa syytään vaikeuksiin joutuneille pienviljelijöille, asutustilallisille ja muille lunastuslakien perusteella itsenäistyneille pienviljelijöille järjestetään lykkäystä valtion lainojen kuin myös valtion väliintulon muodossa yksityisten maanostolainojen kuoletuksissa ja koroissa sekä muutenkin tarkoituksenmukaisilla keinoilla pyritään aikaansaamaan lainauskoron alennusta,

että valtiovalta ryhtyy kiireellisiin toimenpiteisiin turvatakseen kotoisen konnun niille asuntotilallisille, jotka ilman omaa syytään ovat joutuneet rahallisiin vaikeuksiin, m.m. järjestämällä oman kodin rakentamiseen otetut lainat helposti hoidettaviksi pitkäaikaisiksi lainoiksi,

että valtiovalta ryhtyy toimenpiteisiin ilman omaa syytään vaikeuksiin joutuneiden pienviljelijöiden tilojen pakko- huutokauppojen keskeyttämiseksi siksi, kunnes on laadittu

ja toteutettu suunnitelma pienviljelijäin taloudellisen aseman turvaamiseksi,

että valtiovalta huolehtii niin laajasuuntaisesta asutus-toiminnasta, että maaseudun nykyinen tilaton väestö samoin kuin maaseudun luonnollinen väestönlisäyskin voidaan sijoittaa pienviljelijöinä perustettaville, raivattaville ja rakennettaville uudistiloille niin vähillä lunastushinnoilla, että heidän toimeentulonsa tulee taatuksi epäedulliset maataloustuotteiden markkinahinnat huomioonottaenkin.

Puoluekokous esittää nämä vaatimuksensa tietoisena siitä, että näiden vaatimusten takana on ei vain sosialidemokraattiseen puolueeseen järjestynyt vähävarainen kansa vaan kaikki pulan puristuksessa kärsivät palkkatyöläiset ja pienviljelijät. Puoluekokous kehoittaa näitä laajoja kansanluokkia yhtymään näihin kohtuullisiin vaatimuksiin liittymällä sosialidemokratian järjestyneisiin joukkoihin ja yhtenä joukkona esiintymään tulevaisuudessa eduskuntavaaleissa sosialidemokratian puolesta.

Puoluekokousedustajani matka- ja päivärahat.

Järjestösihteeri Emil *Sallila* esitti raha-asiainvaliokunnan mietinnön n:o 4, joka kuului:

Kun viime puoluekokouskustannuksia jäi saamatta noin 150,000 markkaa, kun vero perittiin vasta puoluekokouksen jälkeen, määräsi puoluetoimikunta, että nyt perittävä puoluekokouskustannuksia varten määrätty vero, 5 markkaa jäseneltä, perittäisiin jo ennen puoluekokousta. Vaikka näinkin meneteltiin, huomataan, että noin 40 % tästä verosta on vielä perille tulematta. Kun tämä vero, vaikka se saataisiin kokonaankin, ei täysin peittäisi niitä kustannuksia, mitä puoluekokous aiheuttaa, on valiokunnan mielestä mahdollisuuksien mukaan menoja säästettävä; etenkin kuin näin vaalivuotena varoja kipeästi tarvittaisiin.

Näistä syistä on valiokunnan yksimielisenä mielipiteenä se, että puoluetoimikunnan suunnittelema 60 markan kokouspalkkio on paikallaan, vaikkakaan se ei aina täysin riittäisikään korvaamaan edustajain suorittamia kustannuksia.

Edelläolevan perusteella ehdottaa valiokunta,

että puoluekokousedustajani palkkio kokous- ja todellisilta matkapäiviltä olisi 60 markkaa;

että matkarahoina suoritettaisiin III:n luokan rautatie-lipun ja II:n luokan laivalipun hinta sekä ne kustannukset,

mitä edustajalle on koitunut käyttäessään linja-autoa tahi muuta kulkuneuvoa.

Mietintö hyväksyttiin keskustelutta yksimielisesti.

Tämän jälkeen päätti kokous klo 17.25 ottaa väliajan ja jatkaa kokousta klo 18—19.

Kokousta jatkettiin klo 18.

Puhetta ryhtyi johtamaan toveri *K. H af vala*.

Puolueemme uusi järjestömuotoehdotus.

Toveri *Ernest Lähde* esitti valistus- ja järjestövaliokunnan mietinnön n:o 1:

Suoritetun evästyskeskustelun perusteella sai valistus- ja järjestömuotovaliokunta tehtäväkseen esittää puoluekokoukselle ehdotuksen puolueen järjestötyön muodoista ja tehtävien jakautumisesta eri puolue-elimien kesken. Ehdotuksenaan saa valiokunta esittää seuraavaa:

Valiokunta on tullut siihen tulokseen, että katsoen kysymyksen laajuuteen ja siihen, ettei puolueen perusjärjestöillä ole vielä tähän mennessä ollut riittävästi aikaa asiain kaikinpuoleiselle käsittelylle, olisi tällä kertaa luovuttava puoluesääntöjen muutoksesta. Kun kuitenkin on välttämätöntä panna toimeen ajan ja olosuhteiden vaatimat muutokset puolueetyössä, katsoo valiokunta, että näin voidaan menetellä sääntöjä muuttamattakin antamalla puoluekokouspäätöksellä puoluetoimikunnalle ja puolueuustolle tarpeelliset valtuudet välttämättömien uudistusten toimeenpanoa varten.

Valiokunta tahtoo kiinnittää puoluekokouksen huomiota erikoisesti siihen, että puolueen harjoittamaa taloudellista neuvontatyötä olisi entisestään tehostettava. Varsin tärkeänä pitää valiokunta, että puoluejärjestöt velvoitetaan ennen huomattavampiin taloudellisiin yrityksiin ryhtymistään pyytämään asiasta puoluetoimikunnan lausunnon, koska täten voidaan huomattavassa määrässä saattaa järjestöjen taloudenhoitoa terveemmälle pohjalle.

Valiokunta on myöskin pitänyt välttämättömänä, että puolueen suorittama tilastollinen ja kansliatyö saadaan järjestetyksi kaikissa suhteissa ajanmukaiselle ja mahdollisimman vähän kustannuksia vaativalle kannalle. Tältä pohjalta lähtien onkin valiokunta tullut siihen tulokseen, että suurin osa piiritoimistoissa suoritetusta kansliatyöstä olisi keskitettävä puoluetoimistolle.

Puolueen jäsenverojen kantojärjestelmään nähden katsoo valio-

kunta välttämättömäksi ja puolueelle hyödylliseksi, että niillä paikkakunnilla, joissa on kunnallisjärjestöt, näille olisi jätettävä velvollisuudeksi kantaa omien verojensa yhteydessä myöskin puolue- ja piiriverot. Kunnallisjärjestöt olisivat kuitenkin velvolliset tilittämään puolueelle tulevan veron suoraan puoluetoimistolle. Niillä paikkakunnilla, joissa ei ole kunnallisjärjestöjä, olisivat yhdistykset velvolliset tilittämään puolueelle tulevan veron suoraan puoluetoimistolle.

Mitä tulee piirijärjestöjen itsenäiseen verotusoikeuteen on valiokunta tullut siihen tulokseen, että piirien itsenäinen verotusoikeus olisi säilytettävä. Kun piiritoimistojen kustannukset kuitenkin huomattavasti vähenevät sen vuoksi, että kansliatyötä entistä suuremmassa määrässä keskitetään puoluetoimiston suoritettavaksi, olisi piiriveroja entisestään alennettava ja puolueveroa vastaavassa määrässä koroitettava. Lisäksi on valiokunta ollut yksimielinen siitä, että piirijärjestöjen olisi entiseen tapaan pyrittävä hankkimaan itselleen muitakin kuin vakinaisia verotuloja.

Kun kuitenkin on ilmeistä, ettei läheskään kaikkiin piireihin voida palkata vakinaista matka-asiamiestä, niin olisi puoluetoimiston palveluksessa pidettävä tarpeellinen määrä henkilöitä, jotka voivat tyydyttää suullisen valistustyön tarpeen niillä seuduilla maata, joissa tätä tarvetta ei muuten voida tyydyttää.

Edelläolevan perusteella ehdottaa valiokunta puoluekokouksen päättäväksi:

että puoluetoimikunnan järjestötyön muotoja koskevan päätöslauselmaehdotuksen ensimmäinen kohta hyväksyttäisiin sillä muutoksella, että mainitun kohdan i-kohdassa mainittu sana jäsenverojen muutettaisiin sanaksi puolueverojen.

että mainitun päätöslauselman toiseen kohtaan tehtäisiin seuraavat muutokset:

a-kohta kuuluisi seuraavasti: »että puoluetoimiston palveluksessa pidetään tarpeellinen määrä toimihenkilöitä tätä työtä suorittamassa»,

b-kohta hyväksytään sellaisenaan,

c-kohta kuuluisi seuraavasti: »että piiritoimistojen toimintaa nykyisestä laajuudestaan supistettaisiin ja niiden kirjalliset työt soveltuville kohdilleen siirretään puoluetoimistolle»,

d- ja e-kohta hyväksyttäisiin sellaisenaan,

f-kohta kokonaan poistettaisiin.

Puoluetoimikunnan ehdotuksen 3 kohtaan ponteen ehdotetaan seuraavat muutokset:

III. Saattaakseen verotilitykset puolueelle säännöllisemmiksi ja

poistaakseen tässä suhteessa vallinneita epäkohtia päättää puoluekokous:

- a) että piirijärjestöjen itsenäinen verotusoikeus säilytetään,
- b) että suurten tulojen vero säilytetään ja on sen perimistä entisestään tehostettava,
- c) että yhdistys-, kunnallisjärjestö- ja piiriverojen lisäksi kanneetaan puoluekokouksen päättämä puoluevero,
- d) että niissä piireissä, joissa puoluetoimisto joutuu suorittamaan kaiken suullisen, palkattujen toimihenkilöiden kautta suoritettavan valistustyön, myöskin piiriverot suoritetaan puoluetoimistolle, ollen puoluetoimikunta tällaisille piireille velvollinen suorittamaan taloudellista avustusta piirijärjestön asioiden hoitoa varten puoluetoimikunnan kussakin tapauksessa erikseen harkitsemaan määrän,
- e) että puolueyhdistykset tilittävät puolueveronsa kunnallisjärjestöjen kautta suoraan puoluetoimistolle,
- f) että niissä kunnissa, joissa ei kunnallisjärjestöä ole, suorittavat puolueyhdistykset puolueveronsa suoraan puoluetoimistolle,
- g) entinen e-kohta sellaisenaan,
- h) että puoluekokous velvoittaa kaikki puoluejärj estot ennen taloudellisiin yrityksiin ryhtymistään esittämään asian puoluetoimikunnalle, pyytämään toimikunnan lausuntoa asiasta ja noudattamaan sen antamia ohjeita.

Puoluetoimikunnan päätöslauselmaehdotuksen neljäs kohta ehdotetaan muutettavaksi seuraavan sisältöiseksi:

IV. Puoluekokous velvoittaa puoluetoimikunnan ensi syksynä kokoontuvalle puolueuuvoston kokoukselle valmistamaan ja lopullisesti sen vahvistettavaksi esittämään yksityiskohtaisen ehdotuksen niistä toimenpiteistä, joihin edellämainitut päätökset aiheutta antavat.

Muilta osiltaan jättää puoluekokous puoluetoimikunnan edelleen harkittavaksi ja puolueuuvostolle esitettäväksi ja sen päätettäväksi puolueen järjestömuotoja koskevan asian.

Valistus- ja järjestömuotovaliokunta:

O. Peltonen.
H. Reinikainen.
Emil Huunonen.

Vihtori Fallila.
V. Paavilainen.
K. E. Lehtola.

Matti Alanko.

Valiokunnan mietintöön liittyy seuraava vastalause:

Alustukseen ja siihen liittyvään puoluetoimikunnan ehdotukseen sisältyy kieltämättä eräitä varteenotettavia, puoluetoimintaan edulli-

sesti vaikuttavia seikkoja. Mutta ottaen huomioon esityksessä ilmenevät kielteiset puolet, kuin myös sen, ettei asiaa ole ennätetty perusjärjestöissä juuri ollenkaan käsitellä, mikä on katsottava tarpeelliseksi ennen niin perinpohjaisiin uudistuksiin ryhtymistä kuin mistä on kysymys sekä myös sen, ettei nykyinen aika ole sopiva järjestömuotouudistuksen toteuttamiselle, vaan kaikki huomio on kohdistettava taisteluun taantumusta ja sen pyrkimyksiä vastaan, ehdotetaan, että asian lopullinen käsittely ja päätösten teko siirrettäisiin seuraavaan puoluekokoukseen.

Matti Alanko.

K. E. Lehtola.

Emil Huunonen.

Asian johdosta syntyneessä keskustelussa lausui

Kanto: Kun asia on liian raakana tullut esille — perusjärjestöt kun eivät ole sitä ennättäneet juuri käsitellä ja kunnallisjärjestötkin pinnallisesti— ja kun mietinnössä esitetään jo toimeenpantavaksi joitakin puoluetoimikunnan ehdottamia uudistuksia, jotka välittömästi koskisivat myös piirijärjestöjen toimintaa, ehdotan mietintöön liittyvän vastalauseen hyväksyttäväksi ja sen mukaisesti asian siirrettäväksi seuraavaan puoluekokoukseen.

Murto asettui kannattamaan Kannon ehdotusta.

Puheenjohtaja *Harvala:* Kun täällä on ehdotettu kysymyksen jättämistä pöydälle seuraavaan kokoukseen ja ehdotusta on kannatettu, alistan kokouksen ratkaistavaksi, jatketaanko asian käsitteilyä, vai jätetäänkö se tehdyn ehdotuksen mukaisesti pöydälle.

Toimitetussa äänestyksessä annettiin asian pöydälle jättämisen puolesta 41 ja asian käsittelyn jatkamisen puolesta 35 ääntä.

Puoluekokous oli siis päättänyt hyväksyen mietintöön liittyvän vastalauseen jättää puolueen uutta järjestömuotoa koskevan ehdotuksen pöydälle seuraavaan puoluekokoukseen.

Eduskuntaryhmän toimintakertomus.

Toveri *Matti Turkia* esitti menettelytapavaliokunnan mietinnön n:o 2:

Valiokunta toteaa, että eduskuntaryhmämme on toiminut erittäin vaikeissa olosuhteissa, jotka ovat vaatineet työväen edustajilta uskollisuutta, sitkeyttä ja eräinä aikoina henkilökohtaista rohkeutta. Sen toimintamahdollisuudet ovat olleet rajoitetut varsinkin senjälkeen, kun vuoden 1930 terrorivaaleissa edustajaimme lukumäärä aleni alle kolmanneksen eduskunnan kaikista jäsenistä. Tämän

johdosta ei ryhmä ole voinut omilla voimillaan edes väliaikaisesti torjua työväen etuja uhkaavia lakiehdotuksia lykkäämällä ne yli vaalien. Joskus tämä on onnistunut muutamain porvarillisten edustajain myötävaikutuksella, ja niinpä on yli vaalien lykkääntynyt niinkin tärkeitä lakiehdotuksia kuin ne, jotka tarkoittavat lakkautettujen yhdistysten omaisuuksien siirtämistä valtion haltuun sekä työttömyyskassojen valtionapua koskevan lain huonontamista. Toisissa tapauksissa taas työtätekevää kansaa vahingoittavia lakeja on hyväksytty, ryhmämme voimatta ponnistuksistansa huolimatta sitä estää.

Eduskuntaryhmämme on sen käytettävissä olevin keinoin puolustanut kansanvaltaista järjestelmää sekä työväen oikeuksia ja etuja. Se on vaatinut valtion työttömyyspolitiikan tehostamista ja kehittämistä entistä järkipäisemmäksi. Se on maatalouden pulakysymyksiä käsiteltäessä valvonut pienviljelijäin parasta, kun taas porvaripuolueet ovat yksipuolisesti ajaneet suurempien maanomistajani etuja. Ryhmämme ponnistusten tulokset eivät luonnollisesti ole voineet olla niin suuria kuin työväen ja maan etu olisi vaatinut, mutta syy siihen ei ole puolueemme eikä sen eduskuntaryhmän.

Työväen on nyt vaaleissa huolehdittava siitä, että mainittu epäsuhte korjaantuu. Sen on lisättävä edustajainsa lukumäärää, jotta työväen vaikutusvalta maan asioihin lisääntyisi ja jotta täten luotaisiin entistä paremmat takeet olojemme rauhallisesta ja suotuisasta kehityksestä. Valiokunta ehdottaa, että puoluekokous

1) hyväksyy sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän toiminnan ja antaa ryhmälle tunnustuksensa sen ponnistuksista työtätekevän kansamme elinettujen puolustamisessa, sekä

2) kehoittaa kaikkia työtätekeviä kansalaisia tekemään parhaansa, jotta ensi eduskuntavaaleissa sosialidemokraattisen puolueen edustus niin vahvistuisi, että puolueemme voi entistä suuremmalla menestyksellä toimia kansanvallan turvaamiseksi ja kaikkien työtätekevien luokkien etujen valvomiseksi.

Murto huomautti valiokunnassa olleensa jonkinverran eri mieltä mietinnön suhteen, vaikka ei tahtonutkaan vastalausestaan esittää. Katsoi, että ryhmää olisi kyllä ollut syytä muistuttaa köyhäinhoitolain 5 §:n johdosta.

Hakala: Ottaen huomioon lähestyvät vaalit, eivät paheksumiset julkilausumissa olisi nyt toivottavia. Kannatti mietinnön hyväksymistä,

Jokinen mainitsi, että vaikka hän ei tahdokaan vastustaa ehdotuksen hyväksymistä, niin hän kuitenkin toivoo, että nyt tehtyjä päätöksiä ryhmän taholta kunnioitetaan.

Lehtonen ehdotti mietinnön ensimmäisen ponnen loppuun seuraavan lisäyksen: » . . . mutta toivoo, että ryhmä noudattaa entistä tehokkaammin sisäistä kuria.»

Keskustelu julistettiin päättyneeksi, jonka jälkeen kokous hyväksyi yksimielisesti muutoksitta valiokunnan mietinnön.

Kokous päättyi tältä päivältä klo 18.30. Seuraavana päivänä päätettiin kokoontua klo 9.

*

Puoluekokousjuhla.

Samana iltana klo 20.30 alkoi kokoushuoneessa arvokasohjelmainen puoluekokousjuhla, johon yleisöä oli saapunut laajan konserttisalin täydeltä. Tilaisuudessa pitivät puheita tamperelainen tov. K. V. *Syrjänen*, joka lausui yleisön tervetulleeksi, sekä ruotsalainen toveri B. *Greitz* ja virolainen toveri A. *Rei*, jotapaitsi ansiokkaan juhlapuheen piti toveri Mauno *Pekkala*. Puheiden lomaan saatiin kuulla musiikki- ja kuoroesityksiä, sekä lausuntanumeroita y.m. Onnistunut ja mieltä ylentävä juhla päättyi keskiyön tienoissa yhteisesti laulettuun »Kansainväliseen».

NELJÄS KOKOUPÄIVÄ.

Sunnuntaina toukokuun 28 päivänä.

Kokous aloitettiin klo 9 laulamalla »Köyhälistön laulu».

Puhetta ryhtyi johtamaan tov. *K. Harvala*.

Toimitettiin edustajien nimenhuuto. Saapuvilla olivat kaikki muut paitsi T. Nokelainen, joka oli edelleen sairaalassa.

Raittiuskysymys.

Toveri *Matti Turhia* esitteli menettelytapavaliokunnan mietinnön nro 3, joka kuului seuraavasti:

Valiokunta on tarkoin tutustunut perusjärjestöjen esityksiin ja puolue toimikunnan niistä antamaan lausuntoon sekä huomioonottaen evästyskeskustelussa lausutut toivomukset, ehdottaa hyväksyttäväksi seuraavat punnet:

1) Pyrkien kohottamaan kansan työtätekeviä joukkoja aineellisesti, sivistyksellisesti ja siveellisesti, sosialidemokraattinen puolue vastustaa väkijuomain käyttöä eräänä sanottujen pyrkimysten pahimpana esteenä. Se kehoittaa kaikkia puolueen järjestöjä ja jäseniä edistämään mahdollisimman yleistä kansanraittiutta.

2) Kansanraittiuteen on ennen kaikkea pyrittävä sellaisella uudistustoiminnalla, joka on omiansa poistamaan juoppouden yhteiskunnallisia syitä, sekä sosialistisella sivistys- ja valistustyöllä, joka antaa köyhälistön joukoille tulevaisuuden toivoa ja niiden elämälle ihmisarvon mukaista sisältöä. On herätettävä köyhälistön jäsenissä sellainen vastuuntunne köyhälistön yhteistä asiaa sekä myös yksilöä ja hänen perhettään kohtaan, että he vakaumuksellisesti tunnustavat ehdottoman raittiuden korkeammaksi siveellisyysasteeksi ja noudattavat sitä.

3) Tietoisena väkijuomien vaikutusten turmiollisesta yhteiskunnallisesta luonteesta, sosialidemokraattinen puolue edelleen pitää välttämättömänä kansanraittiuden toteuttamista kieltolakiperiaatteen ja raittiuskasvatuksen pohjalla. Puolue velvoittaa sosialidemokraattista eduskuntaryhmää tarmokkaasti työskentelemään alko-

holilainsäädännön kehittämiseksi tämän mukaisesti samoin kuin sen edellyttämän sosiaalisen lainsäädännön aikaansaamiseksi.

Erittäin tärkeänä on nykyään pidettävä lainvastaisen, kaiken julkisen valvonnan ulkopuolella olevan alkoholiliikkeen tukahduttamista. Siihen on pyrittävä lainsäädännöllisillä ja hallinnollisilla toimenpiteillä, mutta myös herättämällä kansanjoukoissa väkijuomani salakuljetuksen ja salakaupan harjoittajia vastaan ansaittua inhoa.

Puolue vaatii, että raittiusopetus maan kaikissa kouluissa ja valtion omistamissa laitoksissa on saatettava tarkoitustaan vastaavalle kannalle.

4) Puolueen siveellisiin päämääriin kuuluu, että jokainen sen jäsen on ehdottomasti raittis. Työväen luottamushenkilöiden on pidettävä velvollisuutenaan antaa työväen asialle mahdollisimman paljon työtään ja voimiaan sekä luopua sentähden sellaisista nautinnoista, jotka vähentävät heidän toimintakykyään. Järjestöjen on, luottamushenkilöitä valitessaan, annettava etusija ehdottoman raittiille, jos nämä muuten vastaavat kohtuullisia vaatimuksia.

5) Puolue velvoittaa jäseniään kaikissa työväen liikelaitosten johto- ja hallintokunnissa päättävästi vastustamaan väkijuomien valmistamista, myyntiä ja anniskelua puheenaolevissa laitoksissa.

6) Työväenjärjestöjen on toimipaikoissaan ja niiden ympärillä ylläpidettävä kaikissa suhteissa ankaraa järjestystä ja, jos juhlatilaisuuksiin tulee juopuneita, ehdottomasti karkoitettava heidät. Järjestysmiehiksi on valittava taatusti raittiusmielisiä miehiä.

7) Työväen sanomalehdistön on tehtävä voitavansa elävän raittiusharrastuksen herättämiseksi. Työväen on pyrittävä niin vahvistamaan lehtiensä taloudellista asemaa, että ne pian voivat vapautua väkijuomailmoitusten tuottamista tuloista. Väkijuomain mainontaa ei saa puoluelehtiemme tekstiosastossa harjoittaa.

8) Puoluejärjestöjemme on voimakkaasti suosittava ja kannattettava työväen raittiusjärjestöjä sekä, missä siihen on tilaisuus, perustettava raittiusosastoja, jotka liittyvät Sosialidemokraattiseen Raittiusliittoon. Erikoisesti on myös tuettava sitä raittiustyötä, jota sanottu liitto harjoittaa lasten keskuudessa.

9) Eduskuntaryhmämme ja kuntien sosialidemokraattisten valtuustoryhmien on vaadittava runsaiden raittiusmäärärahojen myöntämistä ja niiden jakamista oikeudenmukaisella tavalla eri raittiusjärjestöjen kesken, huomioonottaen työväestön suurilukuisuuden muihin väestöryhmiin verraten.

Toveri *Tutkia* ilmoitti valiokunnan, samoinkuin asiantuntijankin olleen yksimielisiä mietinnön suhteen. Toivoi, että eri suunnat

ymmärtäisivät toisiansa ja hyväksyisivät tämän kultaista keskitietä kulkemaan pyrkivän mietinnön.

Kanto sanoi mietinnön olevan suuri himphamppu. Se on ristiriitainen. Verratkaa esim. viidettä ja seitsemättä pontta. Työväen sanomalehtien hallinnot saavat hengähdysaikaa, mutta toisin on laita esim. työväenyhdistyksiin nähden. Selvää onkin, että jos mietintö hyväksytään, tulee siitä paperipäätös, koska sitä ei voida käytännössä toteuttaa. Ehdotan mietinnön hyljättäväksi ja hyväksyttäväksi asiassa puolueitoimikunnan ponnet.

Räisänen mainitsi lukeutuvansa myöskin niihin, jotka vastustavat paperipäätöksiä. Ihmetyttäisi, jos puolue kaikkien saatujen kokemusten jälkeen tekisi päätöksiä, joita ei voida toteuttaa. Myönnän ettei mietintö ole niin ahdas kuin täällä esitetyt naisyhdistyksen ponnet. Mietinnön viides ponsi on kuitenkin sellainen, ettei sitä voida noudattaa esim. Tampereen Työväenyhdistykseen nähden. Kyllä työväen liikelaitokset kaikkikin luopuvat väkijuomien tarjoilusta kun aika paranee. Kannon ehdotusta puolueitoimikunnan ponsien hyväksymisestä voisin kannattaa, mutta olisin tyytyväinen sittenkin, jos mietinnön viides ponsi muutettaisiin kuulumaan: »Työväen liikelaitosten on vapauduttava väkijuomien valmistamisesta, myynnistä ja anniskelusta niin pian kuin mahdollista.» Tällöin se olisi sopusoinnussa seitsemännen ponnin kanssa.

Saarinen ehdotti viidennen ponnin poistettavaksi ja kuudennen ponnin tehtäväksi yhdenmukaiseksi puolueitoimikunnan ehdotuksen neljännen ponnin kanssa.

Salovaara: Valiokunta on todella meille keittänyt sekalaisen sopan. Se on kokoonpantu puolueitoimikunnan, naisyhdistyksen ja valiokunnan yksityisten jäsenten mielipiteistä. Olen sitä mieltä, että jompikumpi, joko puolueitoimikunnan tai naisyhdistyksen ehdotus on hyväksyttävä, mutta ei mitään sekoituksia. Itse olen puolueitoimikunnan esityksen kannalla.

Rainio mainitsi tuntuvan melko vastenmieliseltä, että viime päivien tapahtumien jälkeen tärkeimmäksi asiaksi muodostuu kysymys siitä, mitä ihmiset saavat syödä ja juoda. Jos tämän mietinnön viides ponsi hyväksytään, merkitsee se esim. Tampereeseen nähden sitä, että työväenyhdistyksen puheenjohtajan on huomenna kutsuttava kokous päättämään väkijuomien tarjoilun lopettamisesta. Yhdistyksen taloudellinen asemahan on tavattoman vaikea. Sitä painaa 10 milj. suuruinen velkataakka. Tulot sen muustakin liiketoiminnasta, kuten teatterista, laivoista y.m. ovat huomattavasti vähentyneet. On selvää, että jos tämä komea talo aiotaan edelleenkin pitää työväen hallussa, ei sen toimintaa liian ahtailla puoluepäätöksillä ole enää vai-

keutettava. Viidettä pontta ei siis voida hyväksyä. Kannatti Salovaaraa.

Wiik huomautti, että Turkia oli perin optimistinen todetessaan valiokunnan olleen yksimielisen ja toivoessaan kokouksen osoittavan samanlaista yksimielisyyttä. — Tulloon päätökseksi mikä tahansa, sitä on nyt kuitenkin ehdottomasti noudatettava. Minä, jos kukaan vastustan paperipäätöksiä. Mietinnössä on viides kohta ainoa joka voi herättää epäilyksiä. Siltä kohdalta asettuisin puoluetoimikunnan kannalle. Varmuuden vuoksi olisi syytä hyväksyä vähemmän jyrkkä muoto.

Harvala: Sen johdosta, että Wiik täällä äsken painosti, että puoluekokouksen päätöstä on ehdottomasti noudatettava, huomautan, ettei puoluetoimikuntaa saa ensi kokouksessa jos mietintö nyt hyväksytään, moittia siitä, ettei päätöstä ole voitu käytännössä toteuttaa ja siksi olen heti valmis vapauttamaan sen tästä vastuusta.

Murto sanoi tamperelaisten kyllä itse hoitavan asiansa. Myönnetyksiä pitäisi tehdä molemmin puolin niin paljon kuin valiokunnan ponsissa on ehdotettu. Mietinnön pitäisi tyydyttää niin »viina» kuin raittiusmiehiäkin.

Huotari, Anni lausui m.m.: Meitä raittiusväkeä on sanottu kiihkoilijoiksi. Sitähän me emme kuitenkaan osoita olevamme, kun katsomme voivamme yhtyä valiokunnan ponsiin, vaikka ne eivät meitä tyydytäkään. Nämä ponsien laatijat ovat tehneet ne siinä mielessä, että ne osaltaan auttaisivat puoluettamme vahvaksi ja voimakkaaksi. Kannatti valiokunnan ponsia.

Puheenvuorot rajoitetaan.

Lappalainen huomautti, että jos viides ponsi pyyhitään, se ei tyydytä raittiusväkeä. Ei-raittiusväelle sanoi, ettei ponsi tahdo sanoa sitä, että esim. Tampereen Työväenyhdistyksen nyt heti olisi kapakkansa lopetettava.

Kuusela kannatti valiokunnan ponsia.

Hakala katsoi, ettei viides ponsi ole niin ankara kuin näyttää. Ehdotti ponnessa sanan »päättävästi» muutettavaksi »johdonmukaisesti».

Sillanpää, Miina huomautti m.m., että on uskallettua tulla puhumaan sen jälkeen kun puolueen puheenjohtaja lausunnossaan »löi raittiusihmisiä vasten silmiä». Meidän on muistettava, että työväentalot ovat lasten ja nuorten tyyssijoja. Me teemme kauniita päätöksiä lasten kasvattamisesta ja mukaan vetämisestä näille taloille toimimaan. Mutta minkälaista taistelijajoukkoa näistä luullaan kasvavan kun osoitetaan heille sellaisia esimerkkejä, kuin nyt monin paikoin on osoitettu.

Meidän on raittiuskysymyksessä otettava ehdottomasti toinen kanta. Nämä ponnet eivät ole naisyhdistyksen ponnet, eivätkä ne meitä tyydytäkään. Ne ovat kompromissin tulos. Toivoisin niiden kaikesta huolimatta tulevan kokouksessa hyväksytyiksi.

Koskinen kannatti puoluetoimikunnan ponsien hyväksymistä.

Voionmaa sanoi myöntävänsä valiokunnan mietinnön olevan jonkinlaisen »sekasopan». Mietinnön neljännessä kohdassa on yksityisiin tovereihin nähden asetettu vapaamieliselle kannalle, mutta muuten mielestäni mietintö on johdonmukainen, koska siinä on asetettu yhteiskunnalliselle kannalle. Silloin kuin on otettu tämä kanta, on myös työväen liikelaitokset katsottu yhteisiksi laitoksiksi.

On tietysti valitettavaa, että päätöksen toteuttaminen saattaa muutamien paikoin vaikeuksia aikaan. Mutta meidän on kuitenkin työväenluokan ilmeinen etu otettava tärkeimpänä huomioon. Johdonmukaisuuden vuoksi ei ole voitu muuten menetellä. Ja jos työväenluokan etu pidetään etualalla, niin eri paikkakunnillakin varmasti selvitetään vaikeuksista. — Toivoi valiokunnan ponsien tulevan hyväksytyiksi.

Turhia mainitsi valiokunnassa koettaneensa viidettä pontta lieventää, mutta ei onnistunut. Huomautti, ettei sosialidemokraatti saa olla sellainen intoilija, että raittiuskysymyksen ja jonkin tehdyn kirjaimen takia kaataa työväen liikelaitoksen.

Vuori huomautti joissakin puheenvuoroissa lausutun sellaisia ajatuksia, että viidettä pontta voitaisiin tulkita, ettei sen tarvitse merkitä väkijuomien tarjoilun heti lopettamista. Mutta joka ponnin on tarkasti lukenut, ei voi tulkita sitä muuten kuin mitä siinä on sanottu, nim., että työväen liikelaitosten johtokuntien on heti pantava päätös täytäntöön. Tämä ponsi ei koske ainoastaan Tampereen eikä muitakaan työväenyhdistyksiä, vaan se koskee myös useita osuusliikkeitä, joissa sosialidemokraatit ovat enemmistönä. Mietinnön viides ja seitsemäs ponsi ovatkin ilmeisessä ristiriidassa.

Huomautti lopuksi, että jos ihmisiä halutaan saada siveellisyyteen, on asetettava kasvatuskannalle, eikä yritettävä sitä pakkokeinoilla, niinkuin ponsissa tehdään.

Wiik: Valiokunnan eräs jäsen on puheenvuorossaan käsittänyt, että mietinnön viides ponsi merkitsisi samaa kuin puoluetoimikunnan neljäs ponsi. Ponnet on tehtävä sellaisiksi kuin ne tarkoitetaan. Suositteli edelleen puoluetoimikunnan neljättä pontta, jonka katsoi asiallisesti samaksi kuin Räsäsen ehdotus.

Peltonen mainitsi käsityksensä, ettemme voi lähteä esim. osuusliikkeitä määräämään. Ja työväentalojakaan ei enää voida pitää pystyssä yksinomaan aatteellisella työllä. Niiden taloudelle on muo-

dostunut liiketoiminnan harjoittaminen ensiluokkaisen tärkeäksi. Kun tiedämme minkälaisen heilahtelujen alaisina esim. ravintola-liikkeet nykyisin ovat, ei sitä harjoittavien työväentalojen asemaa olisi liian ahtailla määräyksillä enää vaikeutettava. Sanoi raittiusmiehenä voivansa sietää sen anniskelun, mitä työväentaloilla harjoitetaan. Niissä on kuitenkin hyvä järjestys. Katsoi raittiusväen voivan asettua sille kannalle, että viides ponsi poistetaan ja kuudes ponsi muutetaan yhdenmukaiseksi puoluetoimikunnan neljännen ponnin kanssa Saarisen ehdottamalla tavalla.

Harvala: Minua on täällä moitittu siitä, mitä edellisessä puheenvuorossani sanoin. Se ei nyt kuitenkaan ollut niin paljon. Sanoin vain sen, mikä on käsitykseni, nim., ettei tätä päätöstä saada täytännöön. Päätöksestä seuraisi paikallisten erimielisyyksien lisääntyminen, meidän kun täytyisi ryhtyä eroittamaan puolueesta niitä yhdistyksiä, jotka eivät voi päätöstä noudattaa. Katson, ettei teillä ole ensi kokouksessa oikeutta meitä tästä kysymyksestä haukkua, koska olemme jo etukäteen sanoneet, ettei päätöstä voida toteuttaa.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi ja *puheenjohtaja* totesi:

Keskustelun kuluessa on tehty seuraavat ehdotukset: Räisänen on ehdottanut muutettavaksi viidennen ponnin kuulumaan: »Työväen liikelaitosten on vapauduttava väkijuomien valmistamisesta, myynnistä ja anniskelusta niin pian kuin mahdollista.» Saarinen on ehdottanut viidennen ponnin poistettavaksi ja kuudennen ponnin muutettavaksi samaksi kuin puoluetoimikunnan ehdotuksen neljäs ponsi. Lisäksi on Lahtinen ehdottanut hyväksyttäväksi naisyhdistyksen ponnit, mutta ehdotusta ei ole kannatettu, ja Kanto «n esittänyt hyväksyttäväksi puoluetoimikunnan ponnit. Tätä esitystä on kannatettu. Ehkä voimme katsoa ed. Räisäsen ehdotuksen ja puoluetoimikunnan neljännen ponnin asiallisesti samaksi.

Toimitetussa äänestyksessä voitti ensin Räisäsen ehdotus Saarisen muutosehdotuksen. Sen jälkeen voitti Räisäsen muutosehdotus valiokunnan ehdotuksen. Lopullisessa äänestyksessä voitti menettelytapavalioikunnan mietintö, Räisäsen esittämällä muutoksella, 51 äänellä puoluetoimikunnan ehdotuksen, joka sai 37 ääntä.

Menettelytapavalioikunnan mietintö, Räisäsen ehdottamalla tavalla muutettuna, tuli siis puoluekokouksen päätökseksi.

Talospoliittinen ohjelma ja talospoliittinen neuvottelukunta.

Otettiin käsiteltäviksi talospoliittisen valiokunnan mietinnöt n:ot 1—2, jotka jo aikaisemmin olivat jaetut edustajille. Mietinnöt kuuluivat seuraavasti:

Talouspoliittisen valiokunnan mietintö n:o 1.

Valiokunta käsitteli rinnakkain Puoluetoimikunnan ehdotusta, puolueen talouspoliittiseksi ohjelmaksi ja Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestön ehdottamia muutoksia tähän ehdotukseen. Periaatteellisesti asettui valiokunta sille kannalle, että ohjelmalle säilytetään yleisten suuntaviivojen luonne ja että siihen ei siis sisällytetä niin yksityiskohtaisia vaatimuksia, kuin Helsingin kunnallisjärjestön ehdotukseen osittain sisältyy. Tämä katsottiin valiokunnassa senkin vaoksi asianmukaiseksi, koska valiokunta päätti, kuten valiokunnan mietinnöstä N:o 2 ilmenee, ehdottaa asetettavaksi erikoisen Puoluetoimikunnan yhteydessä toimivan taloudellisen neuvottelukunnan, jonka tehtäväksi jätetään ajankohtaisten ehdotusten ja vaatimusten esittäminen. Kuitenkin valiokunta havaitsi Helsingin kunnallisjärjestön ehdotuksessa eräitä vartenotettavia yleisluontoisiakin vaatimuksia, joiden perusteella seuraavat lisäykset Puoluetoimikunnan ehdotukseen pääasiassa on laadittu.

Valiokunta ehdottaa Puoluetoimikunnan ehdotuksen hyväksyttäväksi muuten paitsi,

että IV lukuun »Sosiaalinen lainsäädäntö ja palkkatyöväen taloudellinen asema» lisätään kolmas kohta seuraavassa muodossa:

»3. Sosiaalisen lainsäädännön, työttömyyspolitiikan y.m. tässä ohjelmassa mainittujen valtion toimenpiteiden rahoittamista silmälläpitäen velvoitetaan sos.-dem. eduskuntaryhmä laatimaan sopivana ajankohtana ehdotus valtion talousarvion tasapainoon saattamisesta ottamalla huomioon, että varoja näihin tarkoituksiin on pyrittävä hankkimaan ei köyhää kansaa rasittamalla, vaan tuottamattomia menoja kuten sotilasmenoja vähentämällä ja hankkimalla lisätuloja rikkaita veroittamalla esim. perintö- ja pääomaveron, ylellisyysveron j.n.e. muodossa.»

että V lukuun »Työttömyyspolitiikka» kohta N:o 6 siirretään kohdaksi N:o 7 ja lukuun lisätään seuraava uusi kohta:

6. Puolueen asianomaisten elinten on suunniteltava ehdotuksia töiden järjestämisestä nuorille työläisille, joita pulan samoin kuin yleensä työttömyyden fyysiset ja siveelliset kärsimykset pahasti uhkaavat. Niille nuorille, jotka eivät voi tällaisiin töihin osallistua, on annettava avustuksia ammattiopetuksen saamista varten ja järjestettävä säännöllisiä työkursseja.

että X lukuun »Ei-kapitalistiset yrittäjät nykyisessä talouselämässä» lisätään seuraava uusi kohta:

5. Jotta edellisessä kohdassa mainitut valtion toimenpiteet samoin kuin yleensä valtion suunnitelmallinen sekaantuminen talous-

elämän kulkuun olisi tarkoituksenmukaista, on perustettava julkinen konjunktuuritutkimuslaitos.

Lisäksi on valiokunta päättänyt ehdottaa talouspoliittisen ohjelman V lukuun sen kolmanteen kohtaan lisättäväksi lauseen: »Myöskin on työttömyyttä torjuttaessa otettava huomioon ne mahdollisuudet, joita työttömiksi joutuneiden sijoittaminen asutustilallisiksi maaseudulle tarjoaa.»

Talouspoliittisen valiokunnan mietintö n:o 2.

Käsitellessään Puoluetoimikunnan ehdotusta puolueen talouspoliittiseksi ohjelmaksi talouspoliittinen valiokunta piti tarkoituksenmukaisena, että Puoluetoimikunnan yhteyteen perustetaan talouspoliittinen neuvottelukunta, johon voitaisiin valita eri harrastuspiirejä ja talouspoliittista asiantuntemusta edustavia puoluetovereita. Talouspoliittisen neuvottelukunnan tehtävänä olisi soveltaa puolueen talouspoliittista ohjelmaa käytäntöön tekemällä siinä esitettyjen periaatteiden mukaisesti ajankohtaisia ehdotuksia puolueen ja sos.-dem. eduskuntaryhmän ajettavaksi, hankkimalla tätä alaa koskevaa valistusainehistoa, seuraamalla talouselämän vaihteluita ja ryhtymällä niiden herättämien kysymysten vaatimiin toimenpiteisiin.

Valiokunta ehdottaa puoluekokouksen päätettäväksi, että puolueenuevostoa kehoitetaan asettamaan puolueen talouspoliittinen neuvottelukunta ja että neuvottelukunnan asettamisesta johtuvat käytännölliset toimenpiteet samoin kuin neuvottelukunnan työn suunnittelu jätetään puoluetoimikunnan tehtäväksi.

Asian johdosta syntyi vielä laajahko keskustelu, jonka aloitti Pusa, E. lausuen pääasiassa seuraavaa:

Puhuja valitti aluksi, ettei Pienviljelijäin Neuvottelukunnalla ole ollut tilaisuutta käsitellä esillä olevaa ehdotusta puolueen talousohjelmaksi, jonka vuoksi hänen on nyt asiaan puututtava, tosin ilman evästyksiä. Sen jälkeen puhuja arvosteli ohjelmaluonnoksen maataloutta käsittelevää kohtaa, jonka hän sanoi nojautuvan väärille edellytyksille. Käsitys, ettei maamme voi viljan viljelyksessä, ainakin mitä rukiiseen ja vehnään tulee, päästä omavaraistalouden kannalle, on väärä. Viime vuonna tyydytti kotimainen ruisvilja 90 prosenttia ja vehnä 27 prosenttia kotimaisesta tarpeesta. Puhujan esittämien numeroiden mukaan on viljelyspinta-ala jatkuvasti lisääntynyt. Kun lisäksi tarkoituksen mukaisen työttömyyspolitiikan hoitaminen edellyttää asutustoiminnan edistämistä, niin lisätään tämän kautta

myöskin viljatuotantoa, joten omavaraistalouden asteelle sanotussa suhteessa on mahdollisuus päästä jo lähivuosien aikana.

Mitä sitten tulee muihin maataloustuotteisiin, niin ei puhuja voinut asettua sille kannalle kuin mietinnössä asetutaan, nim. että kaikenlaisia vientipalkkioita olisi jyrkästi vastustettava. Puhujan käsityksen mukaan ei vientipalkkiojärjestelmän tarkoituksena ole hintojen keinotekoinen koroittaminen, vaan kohtuuttoman hinnanlaskun vastustaminen. Esitettyään sitten moniaita vertailevia hintanumeroita, tuli puhuja siihen tulokseen, että olisi suunnaton erehdys, jos puoluekokous nykyisissä oloissa asettuisi hintoja tukevia vientipalkkioita vastustamaan.

Lopuksi puhuja päätyi ehdotukseen, että puoluekokous panisi talouspoliittista ohjelmaa koskevan kysymyksen pöydälle seuraavaan puoluekokoukseen ja jättäisi sen esitetyn talouspoliittisen neuvottelukunnan ja puoluetoimikunnan uudelleen valmisteltavaksi.

Huttunen, A. yhtyi Pusan lausuntoon. Kannatti valiokunnan mietinnön n:o 2 hyväksymistä, mutta ehdotti mietinnön n:o 1 jätettäväksi lepäämään seuraavaan kokoukseen asti. Toivoi, että valio-kuntaan puoluetoimikunnan toimesta asetettaisiin pienviljelijäkysymyksiä hallitsevia miehiä.

Vuori huomautti edellisen johdosta, että kun komiteassa on ollut sekä pienviljelyäineuvottelukunnan puheenjohtaja että sihteeri, ja kun nämä on luettu tunnettuihin ammattimiehiin, niin ei voida väittää, että komiteassa ei olisi pienviljelijäväellä ollut kysymystä ymmärtäviä edustajia. Huomautti Pusalle, ettei viljamonopoli niin selvä ole kuin hän väittää. Viljataloudessa emme vielä läheskään ole omavaraisia, eikä siihen liene syytä erikoisen voimakkaasti pyrkiäkään. Viljantuotantoa ei meidän maassamme kuitenkaan voida harjoittaa yhtä edullisesti kuin suurissa viljantuottajamaissa. Vieläpä kansainväliset asiantuntijat ovat sitä mieltä, ettei viljantuotanto Euroopassa yleensä kannata.

Mikä suunta sitten olisi suositeltava?

Pusa asettui lausunnossaan sille kannalle, että viljanviljelystä olisi parannettava. Mutta asetuttakoonpa mille kannalle tahansa, on meidän kuitenkin ennenkaikkea lähdettävä siitä, että köyhälle kansalle hankitaan lisää kulutusmahdollisuuksia. Sillä on kuitenkin lopuksi aivan ratkaiseva merkitys niin pienviljelijäin tuotteiden menekkimahdollisuuksien parantamiseen nähden kuin kotimaiselle maataloustuotannolle yleensä. Mitä tulee sitten vientipalkkioihin, niin niiden vaikutus pitemmälle katsoen on kielteinen. Se tietää sitaipaitsi ulkomaisten menekkimarkkinoiden supistumista. Vientipalkkioista hyötyvät vain muutamat ryhmät ja näillekin hyöty loppu-

jen lopuksi on vain näennäinen. Ei tämäkään kysymys ole niin suoraviivainen kuin Pusa väittää.

Kokki huomautti ristiriitojen maatalous- ja teollisuustyöväen kesken olevan jo menneiltä ajoilta. Eikä ristiriitaa voida nytkään vähentää, maatyöväen edustajia kun on niin vähän kokouksessa. Silloin kun halutaan koota voimat yhteen, silloin on ehdottomasti kiinnitettävä katseet maatalvilj ele vään väestöön. Sanoi esillä olevan ohjelman olevan hataran pienviljelijäväkeä nähden ja asettuvansa sen vuoksi kannattamaan Pusaa.

Mäkeläinen totesi, että kun ohjelma koskee tärkeällä tavalla maalaisväestöä ja sitä ei siellä ole ennätetty käsitellä, olisi se Pusan ehdotuksen mukaisesti pantava pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Keto lausui, että olisi omituista, jos talouspoliittisen ohjelman hyväksyminen nyt lykättäisiin kolmeksi vuodeksi eteenpäin, vaikka sitä juuri pula-ajan takia kiireellisesti on vaadittu ohjelmaamme. Ensi kerralla voi jo olla, ettei tällaisella ohjelmalla olekaan päivän polttavaa luonnetta, niinkuin sillä epäilemättä nyt on. Nyt on tärkeitä taloudellisia kysymyksiä ratkaistavana ja sitä varten me tarvitsemme ohjelman. Hän huomautti, että viljantuotanto on meillä korkeiden suojatullien avulla saatu keinotekoisesti nousemaan. Ei ole oikeata se suunta, jota Pusa suositteli, nim., että pienviljelijätkin ryhtyisivät pyrkimään tuotantonsa järjestämään yksinomaan viljanviljelyksen varassa kulkevaksi. Suojatullit ovat meillä kompromissin tulos. Hyötyä ne tuottavat ainoastaan suur- ja keskikokoisille viljelijöille. Se ei siis ole sellainen kompromissi, joka tyydyttäisi sen paremmin palkkatyöväkeä kuin pienviljelijöitäkään. Meidän on koetettava saada sellainen järjestelmä, joka myös ottaa tuottajien edun huomioon, silti siirtämättä rasituksia kuluttajien kannettavaksi. Sanoi yhtyvänsä Vuoreen siinä, että kulutuskykyä on ehdottomasti lisättävä, jos aiotaan talouselämää elvyttää. Ilman sitä eivät pienviljelijätäkään saa menekkiä tuotteilleen. Vientipalkkiot ovat tuomittavia, koska ne vaikuttavat keinotekoisesti tuotannon kohoaamiseen.

Lopuksi huomautti, että meidän on saatava sellainen ohjelma, joka tyydyttää niin pienviljelijäväkeä kuin palkkatyöväkeäkin. Ja kun nyt esillä olevaan ohjelmaan pitäisi molempien ryhmien ainakin suurin piirtein olla tyytyväisiä, olisi se kokouksessa hyväksyttävä.

Sundström mainitsi Vuoren lähetekeskustelussa maininneen, ettei hänen ja Vuoren välillä ollut periaatteellista eroa. Mietintö kuitenkin osoittaa, että on ollut periaatteellista eroa. Huomautti ettei hän voi sille mitään, että hänen on pidettävä komitean ehdotusta pintapuolisena, ja sitäpaitsi käyty keskustelukin osoittaa, kuinka tavattoman

ristiriitainen se on. Se ei ole mikään ohjelma, se on heikkouden näyte. Ehdotti sen jätettäväksi pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Kuusela katsoi, ettei ohjelman pienviljelijäväkeä koskeva kohta vastaa tarkoitustaan ja ettei tässä pienviljelijäväen ja palkkatyöväen edut ole yhteiset.

Makkonen kannatti ohjelman hyväksymistä.

Lehtonen sanoi hyväksyvänsä ohjelman niillä lisäyksillä, joita mietinnössä n:o 1 mainitaan. Hän tahtoi erikoisesti alleviivata mietinnön kuudetta kohtaa.

Kääriäinen huomautti, että jos vientipalkkioin lähdetään maataloutta tukemaan, vie se ojasta allikkoon. Kun työmies on hyvin palkattu, kyllä se kuluttaa ja silloin pienviljelijäkin saa tuotteensa kaupaksi. Kannatti talouspoliittisen neuvottelukunnan asettamista.

Sevonius kannatti myös talouspoliittisen neuvottelukunnan asettamista.

Pusa huomautti, ettei se merkitse mitään keinotekoista viljanviljelyn lisäämistä, kun raivataan uusia viljelysalueita ja pinta-alat lisääntyvät samassa suhteessa kuin viljan viljelys. Tämä on luonnollista lisääntymistä. Meiltä menee vielä monta vuotta ennenkuin pääsemme viljantuotannossa omavaraisuusasteelle ja sen vuoksi ei mielestäni ole väärin, vaikka pienviljelijäkin kohdaltaan koettavat viljantuotantoaan lisätä. Meidän on muistettava, että kansojen välillä on taloudellinen sota. Saattaa jonain hetkenä sattua, ettemme saakaan viljaa ulkoa. Meidän on silloinkin elettävä.

Vuori selosti laajassa puhevuorossaan vielä kantaansa huomauttaen m.m., että hänen on vielä toistettava usein tekemänsä väite, ettei Helsingin kunnallisjärjestön ja komitean ehdotuksen välillä ole periaatteellista eroa. Se ilmenee selvästi Helsingin puolesta tehdystä muutosesityksestä. Kun ohjelmaa on esitetty pöydälle pantavaksi, niin luulen uskaltavani huomauttaa, ettei sitä palkkatyöväen takia tarvitse tehdä. Mitä tulee sitten pienviljelijöihin, niin sos.-dem. puolue ei ole koskaan ollut kiinnittämättä huomiota pienviljelijäväen aseman parantamiseen. Puoluetamme on joskus moitittukin siitä, että se liiaksi suosii pienviljelijöitä. Tämä ohjelma perustuu vuoden 1930 puoluekokouksessa hyväksyttyyn maatalousohjelmaan. Jos tätä väitetään vääräksi, niin silloin on sanottava, että meidän maatalousohjelmamme on väärä.

Harvala sanoi merkinneensä käydyin keskustelun tyydytyksellä, koska se hälvensi niitä epämiellyttäviä ajatuksia, joita ohjelmaehdotus joillakin tahoilla oli herättänyt. On väitetty, että tämä olisi palkkatyöväen kokous. Se on kuitenkin ajattelemattomasti lausuttu väite, sillä kokouksessahan on enemmistö maalaisväestöä. Meidän keskuu-